

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

ANALÝZA OBRANNÝCH ŘEŠENÍ HERNÍ KOMBINACE PICK AND ROLL
U VYBRANÝCH TÝMŮ NA MISTROVSTVÍ EVROPY
V BASKETBALE ŽEN

Diplomová práce
(bakalářská)

Autor: Kryštof Skula, tělesná výchova – geografie

Vedoucí práce: Mgr. Karel Hůlka, Ph.D.

Olomouc 2018

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení: Kryštof Skula

Název diplomové práce: Analýza obranných řešení herní kombinace pick and roll u vybraných týmů na mistrovství Evropy v basketbale žen

Pracoviště: Katedra sportů

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Karel Hůlka, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2018

Abstrakt: Bakalářská práce se zabývá analýzou herní kombinace pick and roll (PnR) z pohledu obrany na mistrovství Evropy žen v basketbale v roce 2017. Celkem bylo sledováno 8 utkání vybraných celků. Cílem práce je analyzovat a komparovat obranná řešení herní kombinace PnR družstev České republiky, Španělska, Itálie a Turecka. Z výsledků můžeme konstatovat, že nejúspěšnější v řešení PnR byl celek Turecka. Průměrná úspěšnost obranného řešení pick and rollu u všech celků pak byla 59,7 %. Pozorováním videozáznamů jednotlivých utkání byly zaznamenány detaily obranného řešení sledovaných celků. Získaná data byla analyzována, komparována a vyhodnocena do tabulek a grafů.

Klíčová slova: basketbal, clona na hráče s míčem, mistrovství Evropy, ženský basketbal.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Kryštof Skula

Title of the master thesis: Analysis of pick and roll defense during the European women championship.

Department: Department of Sports

Supervisor: Mgr. Karel Hůlka, Ph.D.

The year of presentation: 2018

Abstract: Thesis to deals with the analysis of pick and roll defence in European women basketball championship. We watched 8 matches of chosen teams. The main goal of thesis is analyze and compare pick and roll defence between teams of Czech Republic, Spain, Italy and Turkey. Observed results show that best succes rate has team of Turkey. Average efficiency of all teams was 59,7 %. We analyzed matches and noted the data and details defending pick and roll of chosen teams to record sheet. The data were obtained, compared and evaluated to tables and graphs.

Keywords: basketball, pick and roll, European championship, women basketball.

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením
Mgr. Karla Hůlky, Ph.D., uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržel
zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne:

.....

Děkuji Mgr. Karlu Hůlkovi, Ph.D. za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při zpracování diplomové práce.

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	PŘEHLED POZNATKŮ	9
2.1.	Počátky basketbalu ve světě	9
2.2.	Počátky basketbalu v našich zemích	10
2.3.	Systematika basketbalu	11
2.3.1.	Herní činnosti jednotlivce.....	11
2.3.1.1.	Útočné herní činnosti jednotlivce	12
2.3.1.2.	Uvolňování hráče bez míče	12
2.3.1.3.	Uvolňování hráče s míčem na místě.....	13
2.3.1.4.	Uvolnění hráče s míčem v pohybu	13
2.3.1.5.	Přihrávání	14
2.3.1.6.	Střelba.....	14
2.3.1.7.	Útočné doskakování	15
2.3.1.8.	Clonění	15
2.3.2.	Obranné činnosti jednotlivce.....	16
2.3.2.1.	Krytí útočníka s míčem na místě	16
2.3.2.2.	Krytí útočníka s míčem v pohybu.....	16
2.3.2.3.	Krytí útočníka při střelbě a doskakování.....	17
2.3.2.4.	Krytí hráče bez míče.....	17
2.4.	Herní systémy.....	18
2.5.	Herní kombinace	19
2.6.	Herní kombinace založená na clonění hráče s míčem – pick and roll.....	20
3	CÍLE	29
3.1.	Dílčí cíle	29
4	METODIKA	30
4.1.	Charakteristika výzkumného souboru	30
4.2.	Metody.....	31
4.2.1.	Metody analýzy poznatků.....	31

4.2.2.	Metody pozorování videozáznamů.....	32
4.3.	Podmínky výzkumu.....	32
4.4.	Statistické zpracování dat.....	34
5	VÝSLEDKY.....	35
5.1.	Analýza řešení jednotlivých celků.....	38
5.1.1.	Obranná řešení České republiky.....	38
5.1.2.	Obranná řešení Španělska.....	43
5.1.3.	Obranná řešení Itálie.....	47
5.1.4.	Obranná řešení Turecka.....	51
5.2.	Komparace výsledků.....	54
5.2.1.	Komparace celků České republiky a Španělska.....	54
5.2.2.	Komparace celků České republiky a Itálie.....	58
5.2.3.	Komparace celků České republiky a Turecka.....	62
6	DISKUZE.....	64
7	ZÁVĚR.....	67
8	SOUHRN.....	69
9	SUMMARY.....	70
10	REFERENCE.....	71
11	PŘÍLOHY.....	73

1 ÚVOD

Práce je zaměřena na obranu herní kombinace založené na clonění hráče s míčem. V posledních letech se v basketbalu užívá anglická terminologie, proto je známější název pick and roll. Jedná se o jednu z nejčastěji využívaných kombinací v moderním pojetí basketbalu. Akce pick and roll, bývá součástí většiny útoků a její správná realizace umožňuje útočícímu celku získat výhodu nad celkem bráncím. Proto je v dnešní době důležitá úspěšnost bránění této útočné herní kombinace. Z hlediska týmové obrany, bývá na bránění pick and rollu zaměřeno úsilí trenérů v tréninku a společně s tím je kladen důraz na důsledné a kvalitní vyřešení z pohledu bráncího hráče. Vyšší úspěšnost obranných řešení, může pomoci družstvu k vítězství, avšak rovnice úspěšnost = vítězství, rozhodně nemusí být podmínkou v týmovém sportu jako je basketbal.

Cílem práce je porovnání úspěšnosti obranných herních kombinací proti útočným kombinacím založených na clonění hráčky s míčem, na mistrovství Evropy v basketbalu žen v roce 2017. K dílčím cílům patří následná komparace úspěšnosti a četnosti výskytu jednotlivých obranných řešení vybraných celků. Práce je rozdělena na dvě části. V první části se práce zabývá systematikou basketbalu, přehledem poznatků, historií a popisem jednotlivých obranných řešení herní kombinace pick and roll. Ve druhé části jsou pak analyzovány zápasy vybraných celků soupeřících na mistrovství Evropy. Výsledky práce jsou prezentovány pomocí grafů a diskuze, kde jsou zohledněny možné důvody rozdílných využití obranných kombinací jednotlivých týmů. Ve výsledcích figurují různé basketbalové školy z celé Evropy, i proto je rozdílnost v řešení jednotlivých celků na místě.

Mistrovství Evropy v basketbalu žen se konalo ve dnech 16. až 25. června 2017 v České republice, v Praze a Hradci Králové. Mistrovství Evropy navštívilo přes 61 000 fanoušků. Také proto se zařadilo mezi významné sportovní události kalendářního roku 2017. Družstva startující na mistrovství Evropy byla rozdělena do 4 čtyřčlenných skupin, ve kterých sváděla boje o postup do vyřazovací části. Titul mistryň Evropy nakonec získalo Španělsko.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1. Počátky basketbalu ve světě

Historické důkazy hovoří o tom, že dávno před naším letopočtem měly indiánské kmeny na území Latinské Ameriky v oblíbenou hru, jejímž cílem bylo prohodit míč kruhem, upevněným vysoko nad zemí (Petera & Kolář, 1998). Dobrý a Velenský (1987) poukazují na to, že Mayové a Aztékové hrávali hru jako součást náboženských obřadů. Se současným basketbalem však měla pramálo společného. Podobnost byla pouze v prohazování míče obručí.

Za zakladatele basketbalu je považován Dr. James Naismith. První zmínky se datují do roku 1891, kdy Naismith jako profesor tělocviku na Springfield College, hledal pro své studenty alternativu, jak jim nabídnout sportovní vyžití i v zimě v prostředí tělocvičny. Vymyslel hru, kterou se snažil vytrhnout studenty ze stereotypu cvičení prostných a gymnastiky během zimního období (Petera & Kolář, 1998).

Přibil dva koše na broskve, ve výšce zhruba deseti stop na zábradlí na opačných koncích tělocvičny. Rozdělil svou třídu do dvou devítičlenných družstev a jako cíl hry stanovil vhození míče do koše. Téměř měsíc po uvedení, byla Naismithem představena první pravidla, která byla otištěna ve školních novinách s názvem „Triangl“. První organizovaný zápas se uskutečnil 12. prosince 1892 a skončil remízou s nízkým výsledkem 2:2 (Smith, 1998).

Smith (1998) také uvádí, že basketbal si během chvíle získal oblibu mezi studenty a veřejností. Z těžkopádné statické hry, kterou diktovala v počátcích pravidla, se během desetiletí transformoval v rychlý technický sport, který o století později získal značnou popularitu. Díky zájmu divácké veřejnosti byla v roce 1898 založena první známá liga. V roce 1903, pak vznikla první profesionální soutěž, která se hraje dodnes, Národní basketbalová liga (NBA).

Rozmach hry byl značný i v celosvětovém měřítku. Ze Spojených států amerických hra postupně expandovala a šířila se díky studentům a učitelům odcházejícím do ciziny, vojákům a námořníkům. Před první světovou válkou byl basketbal na olympijských hrách v Saint Louis v roce 1904 představen jako ukázkový sport. Po první světové válce sport zapustil kořeny v Jižní Americe a Evropě. V roce 1932 vznikla v Ženevě Mezinárodní basketbalová federace s názvem FIBA (Fédération International de Basketball Amateur), mezi

jejímiž osmi zakladateli bylo i Československo (Kolář & Petera, 1998). V roce 1935 pak byla FIBA uznána Mezinárodním olympijským výborem a v roce 1936 se basketbal objevil na olympijských hrách v Berlíně jako oficiální sport (Dobrá & Velenský, 1987).

2.2. Počátky basketbalu v našich zemích

O první basketbalovou ukázkou v českých zemích se zasloužil učitel Jaroslav Karásek. S touto hrou se poprvé setkal při své návštěvě Spojených států amerických. První veřejné utkání na československém území se uskutečnilo v roce 1897 ve Vysokém Mýtě na místních veřejných slavnostech mládeže. Pravidla hry v té době nebyla ještě přesně definována. Pod názvem „Házená do koše / Košíková“ je popsal až v roce 1899 v časopise Sokol, učitel tělesné výchovy Josef Klenka (Tlustý & Krajcigr, 2017).

Přes úvodní pokusy o popularizaci basketbalu se nová hra, v našich zemích neuchytila. Rozvíjet se začala až po první světové válce. Basketbal, počestěným názvem košíková, se začal hrát na letních táborech, ve školách i v řadách členů Sokola. V roce 1921 vstoupila košíková do organizačního svazu společně se svazem odbíjené a vznikl tak Český volejbalový a basketbalový svaz (Dobrá & Velenský, 1987).

Přelom ve vývoji basketbalu u nás nastal v roce 1928. Basketbalu se otevřely dveře tělocvičen organizací YMCA (Young Men's Christian Association – křesťanské sdružení mladých lidí) v Praze, vznikala vysokoškolská i sokolská družstva. V letech 1929-1930 byla vypsána první česká soutěž – mistrovství Prahy, která byla později přejmenována na mistrovství Čech a v roce 1933 na mistrovství Československa.

Jak uvádí Krajcigr a Tlustý (2017), mimo Prahu se hrál basketbal především ve městech jako Hradec Králové, Kolín nebo Kladno. Mezi moravskými městy získával na popularitě především v Brně, Olomouci, Znojmě a Kroměříži. V roce 1923 se v Kroměříži uskutečnil turnaj o mistra Moravy, v němž zvítězilo družstvo YMCA Olomouc před družstvem YMCA Kroměříž.

První mezinárodní utkání českých žen v basketbalu se uskutečnilo v roce 1922 na 2. Mezinárodních ženských hrách v Monte Carlu. Ženy zde odehrály dvě utkání proti Francii a Itálii.

K dalšímu výraznému rozvoji u nás došlo po roce 1946, kdy čeští basketbalisté triumfovali na mistrovství Evropy v Ženevě. V roce 1946 byl založen samostatný Československý basketbalový svaz, jehož prvním předsedou se stal F. M. Marek (Dobrá & Velenský 1987).

2.3. Systematika basketbalu

2.3.1. Herní činnosti jednotlivce

Základním prvkem v kolektivním pojetí basketbalu je hra jednotlivce. Prvky herních činností mají rozhodující význam pro součinnost skupinového i týmového typu. Ukazuje se, že efektivita součinnosti v herních kombinacích, respektive systémech, je závislá na dílčích provedení participujících jednotlivců, tím pádem umožňuje jednotlivým hráčům aktivní účast na hře družstva. Jádrem participace je pak samostatné rozhodování a případná volba vhodného a odpovídajícího herního řešení (Velenský, 2008).

Při vnější charakteristice herních činností lze poukázat na to, že v herních podmínkách dochází k řetězení jednotlivých činností. Každá činnost má herní účel, taktický záměr. Mimo jiné mají herní činnosti kompetitivní a kooperativní charakter (má charakter soupeření i spolupráce) (Dobry & Velenský, 1987).

Herní činnosti jednotlivce představují dovednostní typ pohybové činnosti v herním prostředí. Vliv herního prostředí se odráží v provedení jednotlivých dovedností a kvalitativně poznamenává pohybovou stránku. Zejména ji ovlivňuje přítomností různých procesů během hry, jakožto poznávacích, rozhodovacích nebo pozornostních (Dobry, 1986).

Herní činnosti jednotlivce dělíme z podstaty sportovní hry a teoretického vymezení jejich obsahu na útočné a obranné (Janík, Pětivlas & Drásalová, 2003).

K útočným činnostem jednotlivce řadíme uvolnění hráče bez míče, uvolnění hráče s míčem na místě, uvolnění hráče s míčem v pohybu, přihrávání, střelbu, útočné doskakování a clonění. K obranným činnostem jednotlivce pak řadíme krytí útočníka s míčem na místě, krytí útočníka s míčem v pohybu (při driblingu), krytí útočníka při střelbě a doskakování, krytí útočníka bez míče a krytí útočníka při clonění. (Velenský, 2008).

2.3.1.1. Útočné herní činnosti jednotlivce

V případě, že vezmeme do úvahy situační faktory ve hře se stejným počtem protivníků, pak tyto herní činnosti směřují k řešení situace jeden proti jednomu. Jejich charakterem učení a motivační působností, navádějí hráče k samostatnému rozhodování a prosazování se v duchu individuální herní tvořivosti (Velenský, 2008).

Oliver (2004) dodává, že útočné herní činnosti jednotlivce a jejich využívání ve hře vedou k rozvoji individuálního herního myšlení, případně rozvíjí schopnosti, jak zhodnotit danou útočnou situaci proti bránícímu hráči.

Aktivita útočícího hráče ve využívání hry jeden proti jednomu, dle Krauseho (1991) spočívá ve zhodnocení herní situace a postavení obránce – „read“, a následné reakci a vyhodnocení nejlepší možné varianty směřující k ohrožení koše, případně vytvoření prostoru pro skórování – „react“.

2.3.1.2. Uvolňování hráče bez míče

Uvolňování bez míče je herní činnost jednotlivce s hlavním cílem získat pohybem postavení a postoj, ve kterém může útočník chytit míč přihraný spoluhráčem, případně svým postavením získat výhodu nad soupeřem a ohrozit soupeřův koš (Dobry & Velenský, 1987).

K dalším cílům uvolnění hráče bez míče, jak poznamenává Dobry (1986), patří poutání pozornosti soupeře se snahou přivést jej do nevýhodné situace, narušovat jeho obrannou práci, případně znemožnit svým pohybem jeho vzájemnou obrannou spolupráci s ostatními hráči družstva.

Z technického hlediska uvolnění hráče bez míče rozlišujeme tři základní fáze, které jsou od sebe odlišitelné pozorovatelným projevem či zaměřením na splnění dílčích herních úkolů. V počáteční fázi získává útočník svým pohybem výhodu nad soupeřem, případně vhodné postavení k ohrožení koše. Ve střední fázi si tuto výhodu udržuje. V závěrečné fázi pak útočník po chycení přihrávky od spoluhráče může pokračovat v další činnosti s míčem (Dobry & Velenský 1987).

Rose (2004) říká, že způsob, kterým se lze uvolnit pro míč závisí na činnosti a aktivitě obránce. Čím vyšší je aktivita obránce, tím hůře se útočícímu hráči uvolňuje pro míč a musí využít klamavých pohybů se snahou se uvolnit. Nejdůležitějším prvkem při nácviku těchto činností se snahou se uvolnit je změna směru a rychlosti, v důsledku, zmatení soupeře klamavým pohybem.

2.3.1.3. *Uvolňování hráče s míčem na místě*

Uvolňování s míčem na místě je herní činností jednotlivce, jejímž cílem je zaujmout výhodný postoj pro další činnost míčem, pro možnost přihrávky, střelby, respektive úniku za pomoci driblinku. Po převzetí přihrávky je důležitý stabilní postoj. V basketbalové terminologii nazýván jako trojí ohrožení koše (Dobry & Velenský 1987).

Krause (1991) podotýká, že úspěšnost herních řešení vycházejících z počátečního postavení jde ruku v ruce se stabilitou a dynamikou dolních končetin, za pomoci, kterých je zahájen únik.

K základním technikám uvolnění s míčem patří postoj a jeho změny. Dále pak polohy a pohyby paží, obrátky a klamné pohyby různých částí těla. Užití těchto prvků ve způsobech provedení závisí na herní situaci (Dobry, 1986).

Způsob provedení je do značné míry ovlivněn pravidlem o krocích. Hráč s míčem na místě se uvolňuje pomocí pivotových obrátek, přičemž jedna noha je obrátková, stojící na místě v neustálém kontaktu se zemí, a druhá kročná, může být zvednutá, případně může dokračovat (i opakovaně) buď vpřed, vzad či do stran v různém rozsahu (Velenský, 2008).

Uvolňování bez míče je ve hře málo výrazné, mnohdy téměř nepostřehnutelné. Děje se tomu především proto, že se vždy spojuje s následující činností a nedá se od ní dost dobře oddělit (Krause, Meyer, D., & Meyer, J., 1999).

2.3.1.4. *Uvolnění hráče s míčem v pohybu*

„Uvolňování hráče s míčem v pohybu je herní činností jednotlivce, jejímž cílem je za pomoci driblinku získat výhodné postavení a postoj pro další činnost s míčem“ (Dobry, 1986, 53). Jak uvádí Krause (1991) driblink obecně patří k jedné z nejobtížnějších herních činností v basketbale, kterou je potřeba během tréninkového procesu neustále trénovat a zdokonalovat.

Dobry a Velenský (1987) ve své publikaci definují driblink jako pohyb hráče s míčem, při němž hráč míč odráží od země a dotýká se jej pouze on. Doplnují, že mezi jednotlivými údery míče od země, smí hráč udělat libovolný počet kroků. Míč musí být neustále v kontaktu s hrací plochou, respektive hráč, který uniká s míčem za pomoci driblinku, musí být přítomen na hřišti. Driblink považují za ukončený v momentě, kdy se útočící hráč dotkne oběma rukama míče nebo dopustí, aby se míč ocitnul na jedné ruce, s dlaní položenou pod míčem (tzv. přenášení). V tomto případě je pak porušeno pravidlo o krocích.

Při driblinku, hráč míč vždy stlačuje směrem k zemi. Čím větší rychlost a energii míči udělí, tím kratší dobu je míč mimo hráčovu ruku, tím pádem jej má delší dobu pod svou kontrolou. Míč je vypouštěn z dlaně přes konečky prstů intenzivním pohybem zápěstím dolů,

což míči dodává potřebnou razanci a zároveň zvyšuje kontrolu. Údery míčem je vhodné vést co nejdále od soupeře, eventuálně chránit si míč nedriblující rukou ohnutou v lokti (Velenský, 2008).

Rose (2004) udává, že využití driblinku by mělo mít vždy svůj účel s cílem vytvoření výhody pro útočící družstvo. Mezi základní situace, při kterých by měl driblující hráč získat výhodu pro své družstvo, řadí únik driblinkem do rychlého protiútoky, překonání nátlakové obrany soupeře, napadání soupeřova koše na útočné polovině, driblink za účelem vylepšení úhlu pro přihrávku nebo překonání soupeře za pomoci driblinku.

2.3.1.5. Přihrávání

Za přihrávání míče považujeme herní činnost, jejímž cílem je hodit, podat nebo odbít míč takovým způsobem, aby jej mohl spoluhráč chytit. Technická stránka přihrávání řeší držení míče, polohy a pohyby paží spojené s odhodovou fází (Dobry & Velenský 1987).

Podle charakteristických pohybů jedné, případně obou paží a postavením jednotlivých segmentů těla rozlišujeme typy přihrávky na přihrávku obouruč trčením, přihrávku obouruč nad hlavou, přihrávku jednoruč trčením a přihrávku jednoruč nad hlavou („baseball pass“) (Krause, 1999).

Ke kritériím úspěšnosti přihrávky řadíme kvalitu, načasování a přesnost. Včasnost, rychlost a snadná zpracovatelnost přihrávky, jsou předpoklady k tomu, aby hráč přijímající přihrávku mohl v průběhu hry zdárně vyřešit situace, do nichž se během hry dostává. Odpovědnost za úspěšnou přihrávku nese vždy přihrávající hráč (Dobry, 1986).

2.3.1.6. Střelba

Střelbou se rozumí herní činnost, při níž je snahou střelícího hráče vhodit míč do koše. Při střelbě je přesnost a úspěšnost podmíněna správným provedením a postavením střelícího hráče (Dobry & Velenský 1987).

Rehák (1979) konstatuje, že střelba patří k nejdůležitějším útočným činnostem jednotlivce. Účelem hry je dosáhnout koše, proto dokonalé ovládnutí ostatních útočných činností ulehčuje hráči získat vhodnou střeleckou pozici ke skórování. Jak uvádí Velenský (2008), činnosti, které střelbě předcházejí, mají u elitních hráčů basketbalu větší vliv na úspěšnost střelby než provedení samotné.

Zároveň je střelba jednou z herních činností jednotlivce, kde je třeba dbát na správné provedení od útlého věku. Špatně naučené stereotypy se pak v dospělosti špatně opravují, což má za následek horší úspěšnost. Mezi nejčastější chyby řadíme postoj na napnutých nohách,

chybné držení míče, chybnou polohu loktů a nedotažené zápěstí odhodové ruky (Janík, Pětivlas, & Drásalová, 2003). Paye & Paye (2004) řadí mezi hlavní body ke zdokonalování střelby rovnováhu, rytmus odhodu, dotažení zápěstí odhodové ruky, dostačující vertikální dráhu míče směřujícího do obroučky a fyzickou a mentální připravenost. Střelbu můžeme rozlišit na střelbu z místa a střelbu v pohybu – dvojtakt (Velenský, 2008).

2.3.1.7. Útočné doskakování

Cílem útočného doskakování je získat postavení mezi soupeřem a košem vhodné k dostání míče pod svou kontrolu. K činnosti dochází po neúspěšné střelbě útočícího týmu, který tím ztrácí míč ze svého držení, avšak má možnost kontrolu nad míčem znovu získat. Činnost zlepšuje stabilitu střelby, zvýrazňuje agresivitu herního projevu na útočné polovině a kladně působí na sebedůvěru celého družstva (Velenský, 2008).

Dobry (1986) podotýká, že doskakování má velký vliv na celkovou hru družstva. K této činnosti jsou určováni hráči, jejichž úkolem je po neúspěšné střelbě překonat soupeře a dostat se k míči dříve než protivník.

Mezi základní předpoklady úspěšného útočného doskakování patří: schopnost vybojovat si pozici pod košem pro doskok, načasování výskoku, fyzická zdatnost a dovednostní úroveň chytání míče (Rehák, 1979).

2.3.1.8. Clonění

Clonění je jednou z herních činností jednotlivce, jehož cílem je zaujmout vhodné postavení a postoj k zadržení, pravidly povoleným způsobem, bránícího soupeře tak, aby narušil jeho obrannou činnost, případně znemožnil splnění obranného úkolu (Dobry, 1986).

Je považován za typickou herní činností vztahového typu. Činnost vytváří přechod k záměrné spolupráci dvou či více hráčů v kombinacích založených na clonění. Na těchto kombinacích je postaveno mnoho útočných systémů. Rozlišujeme pak clonu na hráče s míčem nebo clonu na hráče bez míče (Velenský, 2008).

2.3.2. *Obranné činnosti jednotlivce*

Přestane-li družstvo v rámci hry útočit, v důsledku úspěšného zakončení nebo ztráty míče, je povahou sportovní hry donuceno k plnění obranných činností. Cílem těchto činností je jednoduše řečeno nedostat koš a zabránit soupeři ve skórování (Velenský, 2008).

Jakýkoliv obranný systém závisí na základních obranných činnostech jednotlivce, pomocí nichž, řeší obránce individuálně herní situace v úseku obrany. Předpoklady pro zvládnutí obranných činností jednotlivce v utkání jsou podmíněny spoustou faktorů. Mezi ty nejdůležitější patří úroveň výbušné síly dolních končetin, vysoká úroveň volných vlastností, dovednost soustředit pozornost, schopnost zhodnotit herní situaci a anticipovat její vývoj (Dobry & Velenský, 1987).

Podobně hovoří i Reháček (1979), jenž vyzdvihuje mezi předpoklady úspěšného provedení obranných činností prvky jako vůli, ctížádost a chtíč být dobrým obráncem, společně s fyzickou zdatností a teoretickými vědomostmi o útočné hře soupeře.

Velenský (2008) dodává, že klíčovým rysem charakterizujícím pojetí obranných činností v moderním basketbalu je agresivita, jakožto vysoký stupeň aktivity a nasazení jednotlivých hráčů.

2.3.2.1. *Krytí útočníka s míčem na místě*

Krytí útočníka s míčem je jednou ze základních obranných činností. Obránce brání útočníkovi stojícímu s míčem v úniku směrem ke koši, střelbě nebo přihrávce do nebezpečného území pod košem (Velenský, 1965).

Při krytí útočníka s míčem na místě rozlišujeme dvě základní typové herní situace. První z nich prezentujeme jako situaci, při níž útočník již nemůže driblovat. Při takovéto situaci se snaží obránce přistoupit k útočníkovi co nejtěsnějším způsobem a aktivním pohybem končetin se mu snaží zabránit v úspěšné přihrávce nebo střelbě.

V druhé situační podobě, která je podložena okolností, že útočník může zahájit dribling, upravuje postavení. V tomto případě čelí obránce trojnásobnému ohrožení (kapitola 2.3.1.4) a musí přizpůsobit postoj a postavení vůči útočníkovi v takové vzdálenosti, aby byl schopen rychle reagovat na všechny záměry útočníka (Velenský, 2008).

2.3.2.2. *Krytí útočníka s míčem v pohybu*

„Krytí hráče s míčem v pohybu je činnost, při níž se obránce snaží zabránit útočníkovi unikajícímu s míčem v úniku na nebezpečné místo. Při tom se snaží při první vhodné

příležitosti útočníkovi míč vypíchnout nebo alespoň zastavit jeho pohyb a donutit ho k obrátce od koše“ (Velenský, 1965, 84)

Dobrá a Velenský (1987) dodávají, že obránce svoji činnost směřuje tak, aby útočníka donutil vést míč určitým směrem. Směr vedení útočníka s míčem obráncem, udává celková koncepce obranného pojetí hry.

Cílem této obranné činnosti je nejenom vyvíjet na útočníka s míčem tlak, ale také nutit ho ke změnám směru driblinku pomocí zablokování směru, kterým se obránce uvolňuje. Dále pak tlačit útočníka do driblinku slabší rukou, nedopřávat mu klid při přihrávce nebo střele a vytlačovat ho ze středního pásma směrem ke krajům, nejlépe co nejbliže postranní čáře (Brown, 2005).

2.3.2.3. Krytí útočníka při střelbě a doskakování

Krytí útočníka při střelbě a obranné doskakování je obranná činnost jednotlivce s cílem zabránit soupeři v doskočení míče a snahou získat odražený míč (Dobrá & Velenský, 1987).

Tato obranná činnost se uplatňuje v situacích, kdy se míč odráží od desky, respektive obroučky, po neúspěšné střele soupeře. Obránce kryje soupeře, takovým způsobem aby mu zabránil v doskočení míče. Je nazývána přechodovou částí mezi obranou a útokem. (Velenský, 1965)

Mezi základní techniky patří odstavování útočníků, což má za následek zabránění pohybu protihráče směrem do výhodného postavení k doskočení míče. Úkolem obránce je snížit vzdálenost mezi svým postavením a postavením soupeře, a s pomocí svého těla držet útočníka nejlépe co nejvíce vzdáleného od prostředí koše (Velenský, 2008).

2.3.2.4. Krytí hráče bez míče

Krytí útočníka bez míče představuje jednu z nejčastějších obranných činností jednotlivce. Podstatou sportovní hry, hráč s míčem může být pouze jeden. Avšak to nesnižuje důležitost dané herní činnosti, naopak efektivní realizace je z pohledu pojetí současného basketbalu vysoká (Velenský, 2008).

Krytím útočníka bez míče se snažíme zabránit soupeři uvolnit se pro přihrávku. Tato činnost je možná pouze za předpokladu, že obránce stále dodržuje správné postavení mezi soupeřem a míčem (Dobrá & Velenský, 1987).

Newell (2001) pak mezi základní pravidla úspěšného bránění hráče bez míče řadí neustálou vizuální kontrolu míče, pochopení a dodržování správného postavení, komunikaci kooperujících hráčů v obraně a schopnost rychle reagovat na pohyb útočníka.

2.4. Herní systémy

Za herní systémy družstva můžeme považovat organizaci vztahů mezi hráči jednoho týmu a organizaci jejich činností při předpokládané obraně soupeře. Systém hry je charakterizován základním rozestavením hráčů, z něhož vycházejí specializované funkce jednotlivců. Klade důraz na využití činností jednotlivce a skupin, při společné součinnosti družstva. Systémy hry družstva dělíme na útočné a obranné (Dobry & Velenský, 1987).

Reháček (1979) pak charakterizuje útočné systémy jako celkový způsob hry družstva v útoku. Při němž je nezbytné dbát na správné rozestavení hráčů a jejich dodržování předem stanovených principů pohybu. Hráč by měl znát nejenom své úlohy, ale zároveň i úlohy svých spoluhráčů, aby byl schopen v herní situaci na ně adekvátně a správně reagovat.

Dále pak dělí útočné systémy na:

- Systémy rychlého protiútoku, útočící do nezformované obrany soupeře.
- Systémy postupného útoku, útočící do připravené obrany soupeře bránícího v plném počtu.

Velenský, Dobry (1987) dělí systémy postupného útoku na útočné systémy proti osobním obranným systémům a útočné systémy proti zónovým obranným systémům.

Obranné systémy hry lze charakterizovat jako vysoce organizovanou hru družstva v úseku utkání, kdy tým nemá míč v držení. Jejím cílem je získat míč, aniž by dovolil soupeři dosáhnout koše. V obranných systémech družstva se využívají všechny prvky obranných herních činností jednotlivce. Jejich provedení je přizpůsobeno koncepci hry družstva v obraně, strategii a taktice. Obranné systémy se pak dělí na: osobní obranné systémy, zónové obranné systémy a kombinované obranné systémy (Dobry & Velenský, 1987).

Rehák (1979) uvádí, že znakem všech osobních obranných systémů je osobní zodpovědnost obránce za přiděleného útočníka, kterého brání. Dále dodává, že osobní obrana je základem všech ostatních druhů obran.

2.5. Herní kombinace

Jak uvádí Dobrý (1986, 118) „herní kombinace tvoří přechod od hry jednotlivce ke hře družstva a představuje uvědomovanou spolupráci dvojice až pěti hráčů při řešení herních úkolů v útoku a v obraně.“

Velenský (2008) konstatuje, že herní kombinace v basketbalu jsou často definovány jako časově a prostorově sladěná činnost dvou a více hráčů. Za základní předpoklad pro efektivní spolupráci, označuje dovednostní potenciál jednotlivce. Cílem útočných herních kombinací je vytvářet a správně řešit přesilové situace. Obranné herní kombinace jsou směřovány proti takovému úsilí útočících hráčů.

Za podstatnou část úspěšné realizace herní kombinace považují Dobrý a Velenský (1987) vzájemnou komunikaci, sladění herních záměrů, rozhodování zúčastněných hráčů a časoprostorové zharmonizování herních činností členů družstva.

Velenský (2008) rozděluje herní kombinace na útočné a obranné. Mezi **útočné kombinace** řadí:

- kombinace založené na akci „hod’ a běž“,
- kombinace založené na clonění,
- kombinace založené na početní převaze útočníků,
- kombinace založené na využití útočných činností jednotlivce.

Obranné kombinace dělí na:

- kombinace zaměřené proti clonění soupeře (přebírání, proklouzávání),
- kombinace při zesíleném krytí,
- kombinace proti početní převaze útočníků.

2.6. Herní kombinace založená na clonění hráče s míčem – pick and roll

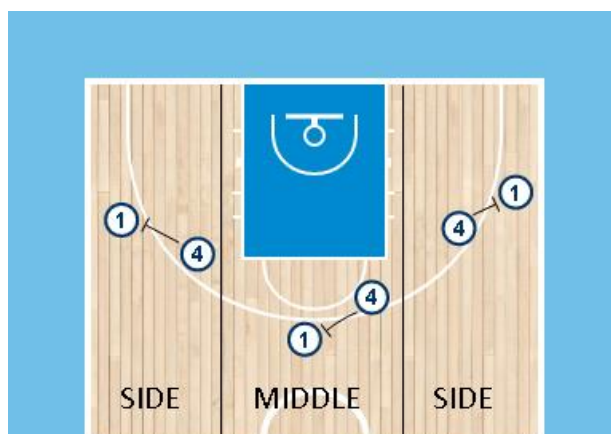
Herní kombinaci pick and roll (PnR) lze definovat jako zablokování obránce hráče s míčem, útočником bez míče, s následným zběhem clonícího útočníka směrem ke koši (Kruger, 2007).

Jak uvádí Filipovski (2005) pick and roll, neboli clona na hráče s míčem, je kombinace používaná zejména k vytvoření příležitosti ke skórování, případně vytvoření volné pozice pro střelícího hráče. Dále dodává, že z této útočné herní kombinace se v posledních letech stává účinná zbraň, zejména proti osobním obranným systémům v postupném protiútoku, ale i zónovým respektive kombinovaným obranám. Tvoří jí dvě části, „pick“ – clona na hráče s míčem, a „roll“ – následné seběhnutí clonícího hráče směrem ke koši.

Kruger (2007) uvádí, že PnR tvoří hru útočícího družstva. Naráží, tím na fakt, že herní kombinace PnR se vyskytuje téměř ve všech herních systémech založených na clonění. Ociepka (2004) dodává, že v dnešním pojetí moderního basketbalu se situace vyskytuje velmi často a mnoho trenérů jí používá jako spouštěcí mechanismu následných útočných akcí.

V praxi herní kombinace PnR probíhá nejčastěji mezi středním rozehrávačem a pivotem. Pivot se staví do cesty obránci středního rozehrávače a svým tělem mu brání v plnění jeho obranné činnosti. K úspěšnému zvládnutí PnR je třeba fyzické síly, rychlosti a zvládnutí herních prvků clonění. PnR je možné hrát z různých pozic a míst na hřišti.

Z hlediska místa zahájení kombinace dělíme PnR na side PnR – hraný u postranní čáry z křídla a na middle PnR – hraný ve středu hřiště (Ociepka, 2004).

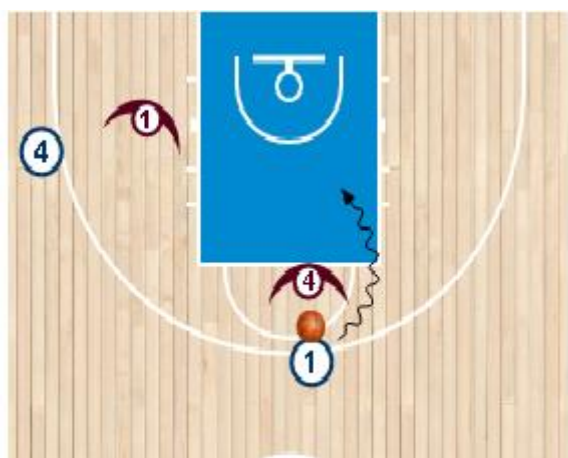

Obrázek 1. Side & middle PnR

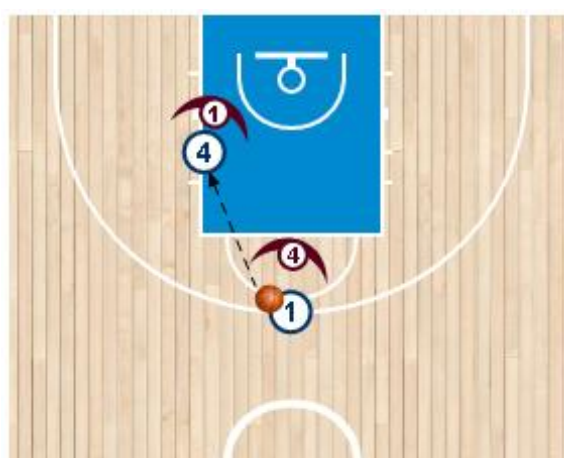
Obranná řešení herní kombinace PnR

Jak bylo uvedeno výše, herní kombinace PnR je účinnou útočnou zbraní mnoha basketbalových družstev. Proto je logické, že proti kombinacím založených na clonění hráče s míčem hledají družstva účinnou protiváhu (Velenský, 2008).

V dnešním pojetí basketbalu je podle Newella (2001) důležité řídit se při bránění herní kombinace pick and roll několika základními pravidly, které jsou nezbytné k úspěšnému bránění. Mezi ně řadí, nedovolení soupeři vystřelit jednoduchou střelu zpoza clony, respektive neumožnit mu vytvoření jednoduché střelecké pozice pro spoluhráče. Zabránit útočníkovi v úniku směrem ke koši a zabránit možné vyskytující se situaci nazývané „mismatch“, jenž je situací při níž clonícího útočníka přebírá obránce původně bránící hráče s míčem. Vzniká tak obvykle nevýhoda bránícího hráče, kdy dochází k přebrání vyššího clonícího hráče, menším obráncem a obráceně (obrázek 2). Této výhody se snaží vyšší útočník využít a vyvíjí snahu dostat se společně s menším obráncem do oblasti bezprostřední blízkosti koše, kde těží ze své výškové převahy. Naopak (pokud dojde k přebrání bránícího pivota na rozehrávače útočícího celku, bývá mnohdy snahou útočícího družstva vyklidit prostor pro hru 1 proti 1 z vnějšího prostoru, kde má obvykle nižší a rychlejší hráč výhodu oproti vyššímu a pomalejšímu obránci.

Obrázek 2. – Mismatch

Obrázek 3. – Mismatch isolation

Kruger (2007) dodává, že obranných řešení proti kombinaci PnR je několik. Záleží na volbě nejvhodnějšího daného způsobu bránícího družstva s ohledem na přednosti a slabiny útočícího celku. Velkou roli zde hraje i filozofie trenéra, koučující družstvo v obraně.

Ociepka (2004) konstatuje, že pro bránící družstvo je nejvhodnější zvolit dvě až tři varianty bránění této herní útočné kombinace. V tréninkovém procesu pak doporučuje tyto varianty trénovat stále dokola, s cílem zvýšit kvalitu provedení. Neztotožňuje se

s obměňováním a střídáním různých řešení, jelikož vyšší počet možností obranných provedení nevede ke zkvalitnění obranného řešení PnR.

S jeho myšlenkou se ztotožňuje i Ratgeber (2004), který uvádí, že z hlediska řešení obranných situací v herním kontextu, nabádá své hráče k volbě ze dvou možností jak PnR bránit. Má za to, že pro hráče je jednodušší vybírat z jedné až dvou nacvičených obranných kombinací s ohledem na útočný herní systém soupeře a průběhu hry.

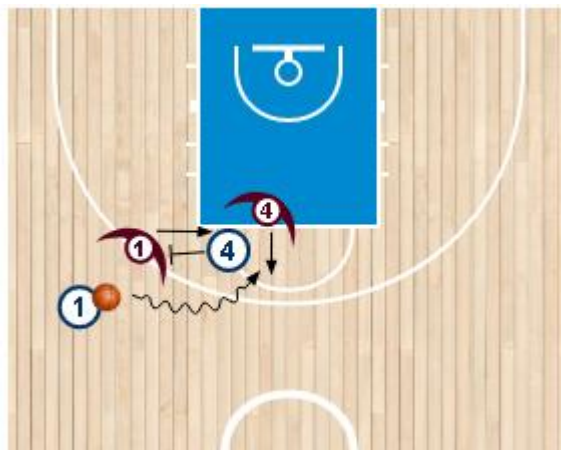
V basketbalovém názvosloví najdeme různá pojmenování pro různé druhy obranných řešení PnR. Anglickou terminologii přebírají i česky mluvící trenéři a autoři, proto se názvy jednotlivých řešení mohou lišit v návaznosti na individuálním pojmenování.

Přebírání (switch)

Přebírání je obranou kombinací, která se těší velké popularitě napříč basketbalovým spektrem. Patří k jednomu z nejčastějších řešení v ženském basketbale, případně v mládežnických kategoriích, kde nejsou velké výškové rozdíly mezi hráči a k přebrání tak může dojít bez větších rizik (Ratgeber, 2004). Jak uvádí Velenský (2008), snahou bránících hráčů je čelit clonění nebo vytvořit výhodné podmínky pro řešení situace, při níž se útočník uvolňuje do nebezpečného postavení, dočasnou výměnou soupeřů. K předání svých soupeřů zpět původním obráncům dochází v momentu, které jsou pro bránící mužstvo „bezpečné“. Například přerušení hry, v případě že je míč na druhé straně hřiště anebo v momentu kdy žádný z útočících hráčů neprojevuje úsilí míč získat.

Jak dodává Ratgeber (2004) toto obranné řešení má své výhody i nevýhody. Jako velmi účinné považuje, využití tohoto obranného řešení zejména v posledních 6 až 8 vteřinách časového limitu na útok. V těchto momentech získává útočící družstvo poměrně málo času na využití výškové převahy v situaci mismatch.

Při situaci nazývané „mismatch“ (viz kapitola obranná řešení herní kombinace PnR), vzniká výškový a váhový nepoměr mezi hráči účastníci se této herní kombinace. Snahou obránců je této situaci zamezit, nedovolit útočícímu hráči využít této výhody, případně v obranné rotaci zafungovat, tak aby byla tato výhoda eliminována (Kruger, 2007).

Obrázek 4. – Switch

Předskakování (help and recover a double team)

Mnoho trenérů používá ve své basketbalové terminologii různé výrazy pro tento typ obranné herní kombinace. V některých cizojazyčných publikacích se dočteme o názvech „hedge“, od slova „hedging“, v některý pak padá zmínka o názvu „showing“ (Harris, 2007). V českých publikacích se pak autoři na českém názvu úplně neshodnou. Nejčastěji hovoří o předskoku (Velenský, 2008).

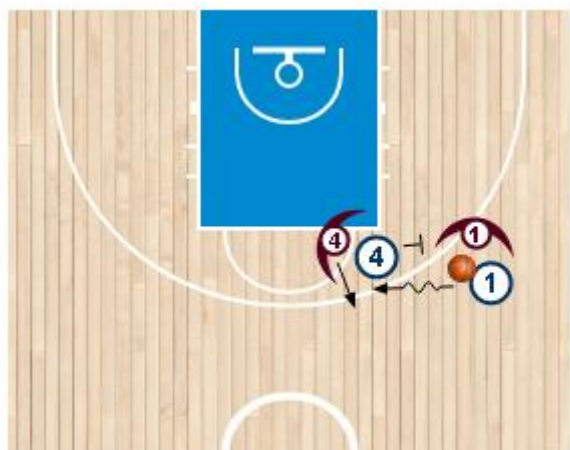
„Provedení předskoku spočívá v tom, že obránce clonícího útočníka vyrazí (doslova předskakuje) proti odcloněnému soupeři okamžitě, jakmile je patrné postavení clony – tedy ještě dříve, než odcloněný útočník započal svou činnost“ (Velenský, 2008, 183). Snaží se mu tím zabránit v jednoduchém ohrožení koše, případně ve snadné přihrávce směrem na rolujícího (clonícího) útočníka.

Obranných možností základající se na řešení PnR pomocí předskoku je několik. V praxi se za dvě nejčastější, nejznámější a nejúčinnější řešení považují „**help and recover**“ (předskok se zesílením krytí odcloněného útočníka) a „**double team**“ nebo také „trap“ (předskok s následným zdvojením odcloněného útočníka) (Rose, 2004).

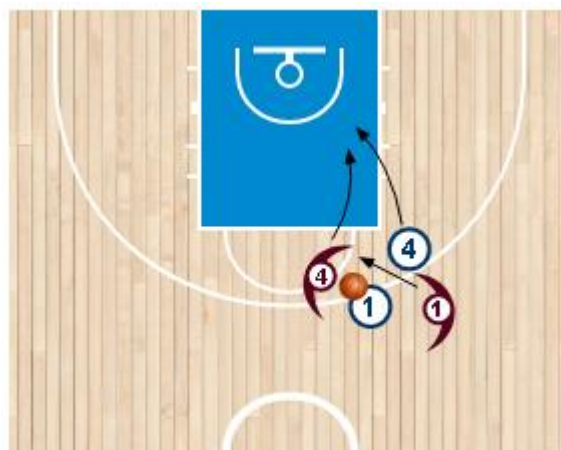
Help and recover

„Help and recover“ je méně agresivní obrannou kombinací než kombinace „double team“. Cílem bránícího hráče je po předskočení, snaha vytlačit driblujícího útočníka co nejdále směrem ke středové čáře a donutit jej k úhybnému driblinku. Získat tím čas pro bezpečný návrat cloněného obránce ke svému útočníkovi s míčem a zároveň pro navrácení se ke svému hráči (obrázek 5). Velkou roli v úspěšném vyřešení z hlediska obrany, hraje načasování předskoku bránícího hráče. Zároveň se předskakující hráč snaží, aby mezi ním

a clonícím hráčem nevznikla mezera, kterou by mohl driblér proklouznout a ohrozit koš. V momentě přihrávky, dochází k rotaci celé obrany (Ociepka, 2004).

Obr 5. Help and recover 1

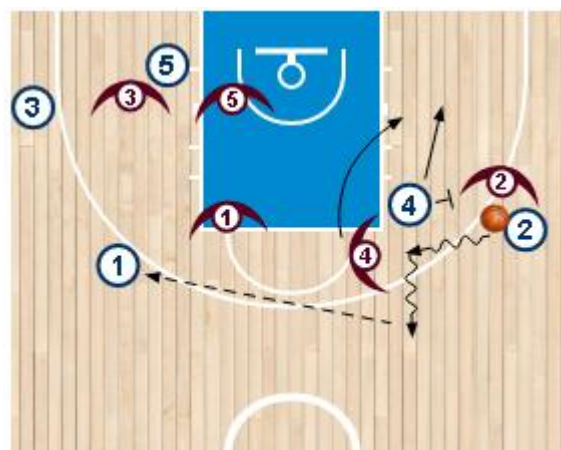

Obr. 6 - Help and recover 2

Jak bylo zmíněno výše, prvotním cílem při tomto typu obranného řešení je návrat obránce zpět ke svému útočníkovi, společně se zamezením přihrávky do prostoru k možnému ohrožení koše. Taktéž donucení driblujícího útočníka k přenesení hry (obrázek 7). Pokud se úspěšný návrat ke svému hráči nepodaří včas, musí přijít rotace bránícího celku (obrázek 8). V momentě přihrávky útočníka 2 na rolujícího útočníka 4, upravují své postavení obránci O5 a O3. Hráč O5 vypomáhá na sbíhajícího útočníka 4 se snahou zamezit mu v nájezdu do koše, případně střelbě z pole. Obránce O4 se při této situaci navrácí do spodního postavení a přebírá útočníka 5 (Ratgeber, 2004).

Obrázek 7. – H&R – rotace 1

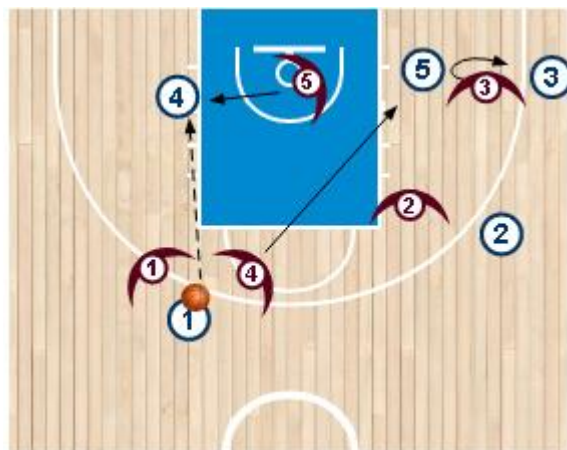
Obrázek 8. H&R – rotace 2

Double team

Za podstatně agresivnější variantu herního řešení PnR předskokem, považujeme kombinaci double team, někdy též přezdívanou jako „trap“. Při této situaci hraje významnou roli výpomoc ze slabé strany. Obránce driblujícího hráče 1 navádí útočníka do clony, tak aby mu zamezil v pohybu zpět. Zároveň obránce clonícího hráče 4, aktivně předskakuje a snaží se zamezit útočníkovi 1 v dalším pokračování jeho pohybu s míčem (obrázek 9). Do této fáze je herní situace stejná jako v předchozím případě help and recover. Avšak s rozdílem, že obránce O4 agresivně vyvíjí obranný nátlak na hráče s míčem, a společně s obráncem O1 jej zdvojuje s cíle připravit jej o balón. Důležitost rotace ostatních hráčů graduje v případě, že se nepodaří získat v pomyslné „pasti – trap“, obráncům míč. V momentě kdy driblér přihraje míč do spodního postavení na útočníka 4, je nezbytná výpomoc obránce O5 s cílem zastavit mu snadnou cestu do koše. Obránce O3 zároveň přebírá útočníka 5 a brání v přihrávce na něj. To však jen do chvíle, kdy se obránce O4 stáhne do dolního postavení a pokryje útočníka 5. V ten moment se obránce O3 navrací ke svému útočníkovi 3 (obrázek 10) (Harris, 2007).

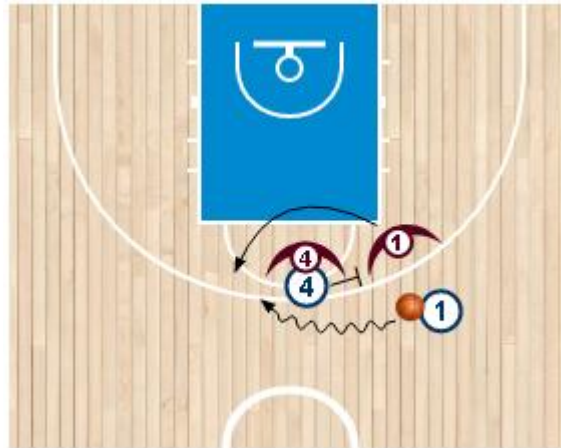
Obrázek 9. – Double team 1

Obr. 10. – Double team 2

Vytlačení (pushing out)

Další možností jak řešit herní kombinaci PnR je vytlačení neboli v anglické terminologii pushing out. Cílem obránce clonícího hráče, je silou jej vytlačit z výhodného postavení pro clonu. Zároveň pomocí paží a svého těla se mu snaží znepříjemnit provedení clony. Snaží se dostat co nejbližší útočníkovi, doslova nalepít se na něj, aby hráč bránící dribléra mohl pohodlně proklouznout pod clonou (Ratgeber, 2004).

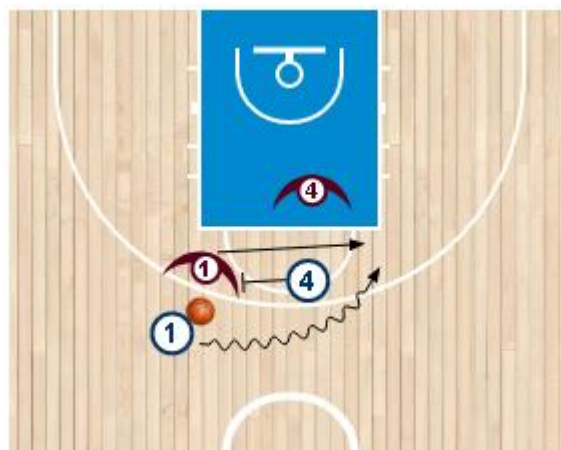

Obrázek 11. – Pushing out

Proklouzávání (slide through)

Další skupinu obranných řešení zaměřených proti clonění tvoří tzv. proklouzávání, v anglické terminologii „slide through“. V této součinnosti nedochází k přebírání hráčů (Velenský, 2008).

Během hry bývá často používán výraz „window“, kdy bránící hráč O4 ustoupí od clonícího útočníka 4, vytvoří mezeru – „okno“, kterou se bránící hráč O1 dostane zpět ke svému útočníkovi (obrázek 12). V momentě, kdy se toto bránícím hráčům podaří, stává se clona neefektivní (nedojde k ní) a útočící tým musí vymyslet jiné herní řešení, respektive clonu zopakovat (Ratgeber, 2004).

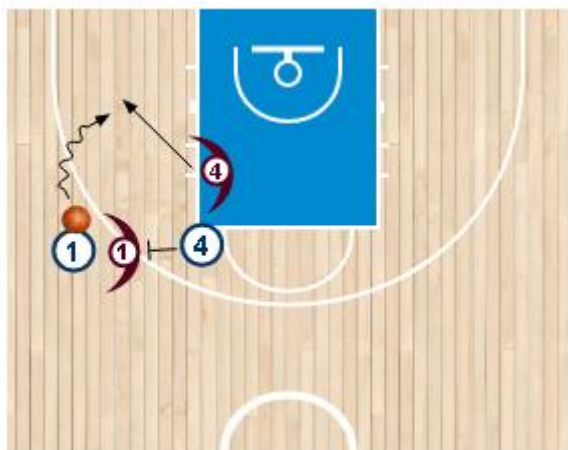
Obrázek 12. – Slide through

Baseline

Obranné herní řešení baseline, též nazývané jako „corner“ (podle směru, kterým obránci tlačí útočníka s míčem) nebo „blue“ (podle barvy postranní čáry, kam obránci útočníka směřují) je další z možností jak úspěšně řešit PnR. Je častoužívané proti útočícím celkům, hrající PnR ze strany, z křídla (side PnR). Klíč k úspěšnému zvládnutí kombinace visí na pilířích komunikace mezi hráči účastníci se kombinace, vhodném načasování a dostatečnou pohyblivostí vyšších obránců, bráncí clonící útočníky (Brown, 2005).

Tato herní metoda spočívá v tom, že obránce driblujícího útočníka 1, tlačí svého obránce směrem do postranní čáry a zamezuje mu svým postavením využít clony od hráče 4 směřující do středu hřiště. Útočnickovi většinou nezbyvá nic jiného než pokusit se ohrozit koš nájezdem podél postranní čáry. Obránce clonícího hráče, O4, svým pohybem směrem do dolního postavení znemožňuje driblujícímu najet do koše a svou práci paží znepríjemňuje útočnickovi případnou střelu. V ideálním případě se obránce O1 vrací ke svému útočnickovi a obránce O4 taktéž (Harris, 2007).

V případě, že se podaří driblujícímu útočnickovi 1 přihrát na sbíhajícího pivota 4, musí nastat rotace zbylých obránců (obrázek 14). Obránce O5 vypomáhá spoluhráči a dobírá rolujícího útočníka 4. Obránce O1 se navrácí ke svému útočnickovi, zatímco O4 přebírá útočníka 5 (Ociepka, 2004).

Obrázek 14. – Baseline

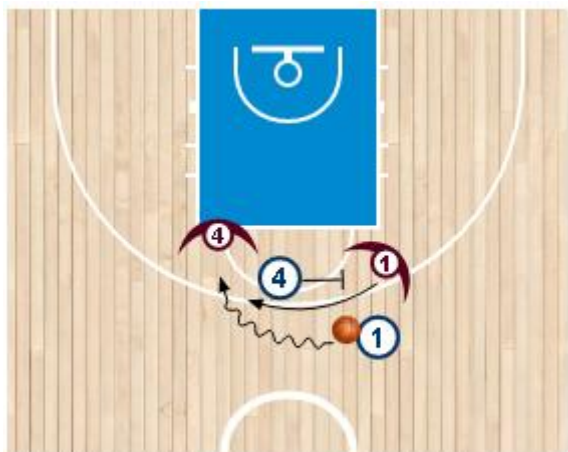
Obrázek 13. – Baseline rotace

Contain

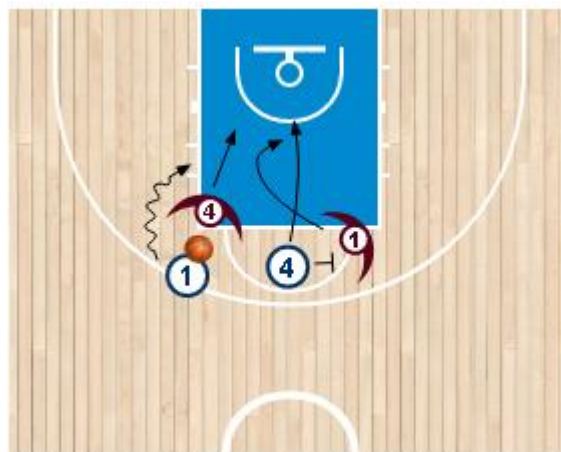
Kruger (2007) uvádí, že hlavním cílem tohoto řešení je zamezit driblujícímu hráči v pohybu směrem ke koši, případné střele zpoza clony. Úkolem obránce O1 je nedovolit útočnickovi s míčem změnit směr vedení míče driblinkem. Dalším úkolem obránce dribléra je co nejrychleji se dostat zpátky ke svému útočnickovi. Obránce O4 mezitím odstupuje od svého

útočníka a snaží se zamezit nájezdu driblujícího hráče. Se svým hráčem však O4 udržuje kontakt, případně vhodnou vzdálenost možnou k bezpečnému návratu ke svému útočníkovi po návratu O1.

Autor bakalářské práce zabývající se problematikou obranných řešení ve smyslu contain u nás i v zahraničí uvádí, že ideální je tuto obrannou kombinaci vyřešit bez pomoci ostatních rotujících hráčů (obrázek 15). Po cloně obránce O4 přebírající dočasně útočníka 1 ustupuje směrem ke koši. Pohybem paží brání útočníkovi v lehké střele. Zároveň také udržuje kontakt s útočníkem 4 a vyčkává, do chvíle kdy se obránce O1 navrátí ke svému původnímu protihráči. V tento moment se vrací k útočníkovi 4. V případě, že útočník s míčem 1 zvolí nájezd směrem do koše a obránce O1 není schopen se včas vrátit ke svému útočníkovi, obránce O4 se zvednutými pažemi doslova provokuje útočníka s míčem k přihrávce o zem. Obránce O1 po cloně dobírá útočníka 4 s vědomím, že obránce O4 provokuje přihrávku o zem, a proto se snaží svým pohybem vystihnout tuto přihrávku a získat míč. Myšlenky autora potvrzuje i Harris (2007), který uvádí, že v některých případech dojde k úplnému přebrání – switch ve snaze zamezit driblujícímu útočníkovi ohrozit koš. V mnoha případech pak dochází k situaci mismatch, kterou však považuje za neúspěšné řešení PnR.

Obrázek 15. – Contain 1

Obrázek 16. – Contain 2

3 CÍLE

Hlavním cílem práce je porovnání úspěšnosti obranných herních kombinací proti útočným kombinacím založených na clonění hráčky s míčem, na mistrovství Evropy v basketbalu žen v roce 2017.

3.1. Dílčí cíle

- 1) Analýza dokumentů,
- 2) analýza obranných herních řešení proti útočné kombinaci pick and roll,
- 3) komparace úspěšnosti jednotlivých celků v obranném řešení herní kombinace pick and roll.

Úkoly

1. Analyzovat dostupnou literaturu zabývající se herní kombinací pick and roll,
2. systematizovat možnosti jednotlivých obranných řešení herní kombinace pick and roll,
3. získat videozáznamy utkání mistrovství Evropy v basketbale žen 2017,
4. vytvořit vhodný záznamový arch,
5. zhlédnout utkání a detailně zaznamenat potřebná data,
6. analyzovat a komparovat zjištěné výsledky,
7. zhodnotit získané výsledky.

4 METODIKA

4.1. Charakteristika výzkumného souboru

Celkem bylo sledováno 8 utkání ženských týmů na mistrovství Evropy probíhajícím od 16. do 25. června 2017 v České republice. Zápasy mistrovství Evropy byly odehrány v Hradci Králové a v Praze na hale Královce. Mezi sledovanými družstvy byly výběry Španělska, Turecka, Itálie a České republiky. Jednalo se o utkání odehraná v základních skupinách, případně ve vyřazovacích bojích. Během utkání v základních skupinách došlo k vzájemným utkáním Itálie s Tureckem a České republiky se Španělskem. Utkání byla pořízena z oficiálního video kanálu FIBA. Sledována byla tato utkání:

16. června 2017	Turecko - Slovensko	69:58
16. června 2017	Česká republika – Ukrajina	47:59
16. června 2017	Maďarsko – Španělsko	48:62
16. června 2017	Itálie – Bělorusko	60:80
17. června 2017	Ukrajina – Španělsko	54:76
17. června 2017	Česká republika – Maďarsko	70:74
19. června 2017	Turecko – Bělorusko	74:88
19. června 2017	Itálie – Slovensko	68:61

4.2. Metody

4.2.1. *Metody analýzy poznatků*

Při analyzování poznatků při tvorbě této práce jsme se opírali o různé druhy dokumentů. Skalková (1983) dělí základní typy dokumentů na písemné (knižní podoba aj.), obrazové (videozáznam, film...), číselné a fonetické. Vyhodnocení a analýza dostupné literatury byla důležitým krokem ke zhotovení práce samotné. Jak uvádí Hendl & Remr (2017) bylo třeba zanalyzovat teorii a literaturu k danému tématu - basketbal, podobné empirické studie na dané téma a literaturu metodologie. Úkolem analýzy poznatků byla redukce, organizace a sumarizace informací za účelem objasnění dané problematiky.

Při tvorbě práce bylo důležité opatření si a využití vhodné odborné literatury. Knihy byly většinou se zaměřením na danou problematiku z hlediska basketbalu. V práci je uvedena starší literatura, ze které čerpají i autoři literatury nové. Účelem prostudování dostupných dokumentů bylo objasnění základních principů, systematiky a poznání teoretických základů basketbalu. Při detailnějším popisu jednotlivých kapitol bylo využito cizojazyčné literatury, případně jiných studií zabývajících se daným tématem. K hledání vhodných cizojazyčných materiálů byly využity databáze Researchgate, EBSCOHOST nebo oficiální stránky mezinárodní basketbalové federace FIBA.

4.2.2. *Metody pozorování videozáznamů*

V praktické části bakalářské práce jsme využili metodu nepřímého pozorování. Jež je metodou sledování utkání z videozáznamu, namísto sledování originálního objektu. Uváděné metody jsme volili z důvodu snadné manipulace s pozorovaným vzorkem. Videozáznam jsme mohli pozastavovat, přetáčet a zaznamenávat data potřebná k vyhodnocení výzkumu.

Další metody byly evidované (hromadné neadresné), kdy je na místo individuality sledován celý tým a metody zprostředkované, při niž není sledován originální objekt nýbrž videozáznam z utkání (Dobry, 1977).

4.3. **Podmínky výzkumu**

Soubor pozorovaných dat byl získán na oficiálním kanále mezinárodní basketbalové federace FIBA. Během utkání byla zaznamenána všechna obranná řešení herní kombinace pick and roll a jejich detaily. Sledováno bylo místo, kde byl pick and roll uskutečněn, v jaké fázi útoku se herní kombinace odehrála a zda bylo řešení z hlediska obrany úspěšné či ne.

Z hlediska postavení útočících hráčů na hrací ploše a odehrání herní kombinace v různých částech hřiště bylo stanoveno rozdělení kde se PnR uskutečnil na:

- 1) **middle** – ve středu hřiště,
- 2) **side** – tzv. „z křídla“.

Dalším sledovaným aspektem bylo v jaké fázi útoku se PnR odehrál a zároveň o jaký druh PnR šlo. Polykratis, Tsamouritz, Mavridis & Zaggelidis (2010) rozdělují ve své práci druh PnR na **simple** (zde byly zařazeny všechny druhy PnR, které nebyli součástí předem naplánovaných akcí útočícího celku) a **set play**, zde byly zařazeny PnR, které byly součástí předem nacvičených a naplánovaných akcí útočícího družstva.

Příčemž Rajakovic & Snyder (2009) ve své publikaci rozdělují fáze hraní PnR na early, entry, action, after action a late.

Do kategorie **simple** řadíme:

- 1) **early** – PnR hraný v přechodu do protiútoku, PnR je spouštěcím mechanismem pro sekundární postupný útok,
- 2) **after action** – PnR hraný po předem naplánované akci, když žádná z kombinací není úspěšná,
- 3) **late** – PnR hraný v závěrečných vteřinách časového limitu na útok.

Do kategorie **set play** autoři řadí:

- 1) **entry** – definován jako PnR hraný za účelem získání výhody v nadcházející nacvičené akci,
- 2) **action** – PnR jakožto součást předem nacvičených herních kombinací a systémů.

Z hlediska úspěšnosti obranného řešení bylo pak rozdělení následovné:

1) **Úspěšně** – efektivní obrana:

- Z hlediska útočícího celku nevznikla žádná výhoda.
- Bylo zabráněno útočícímu celku ve volné nikým nebráněné střele.
- Obrana nedovolila soupeři jednoduchý nájezd cloněného hráče do vymezeného území s cílem ohrozit koš.
- Nebyla umožněna přihrávka na clonícího („rolujícího“) hráče do výhodnější pozice.
- Nedošlo k situaci mismatch (popsána výše)
- Obrana nefaulovala útočníka účastnícího se PnR.

2) **Neúspěšně** – neefektivní obrana:

- Získání výhody útočícího celku.
- Dovolení vstřelení koše.
- Došlo k volné střele bez obránce zakončujícího útočníka
- Nekrytí útočníka, který nájezdem unikl obraně a zakončil z bezprostřední blízkosti koše.
- Došlo k přihrávce na clonícího hráče do výhodnější pozice.
- Došlo k situaci mismatch.
- Obránci faulovali útočníka účastnícího se PnR.

Jednou ze stěžejních součástí analýzy videozáznamu bylo vytvořit vhodný záznamový arch, do kterého byly zaznamenány výše zmiňované detaily, nutné k realizaci výzkumu. Ke každému utkání byly využity dva záznamové archy. Jeden mapující úspěšnost obranných řešení z hlediska hraní PnR ze strany – side. Druhý pak odrážející úspěšnost bránění PnR ze středu hřiště – middle.

	MIDDLE		SIDE	
	ÚSPĚŠNÉ	NEÚSPĚŠNÉ	ÚSPĚŠNÉ	NEUSPĚŠNÉ
Help and Recover				
Switch				
Contain				
Slide through				
Pushing out				
Baseline				
Double team				

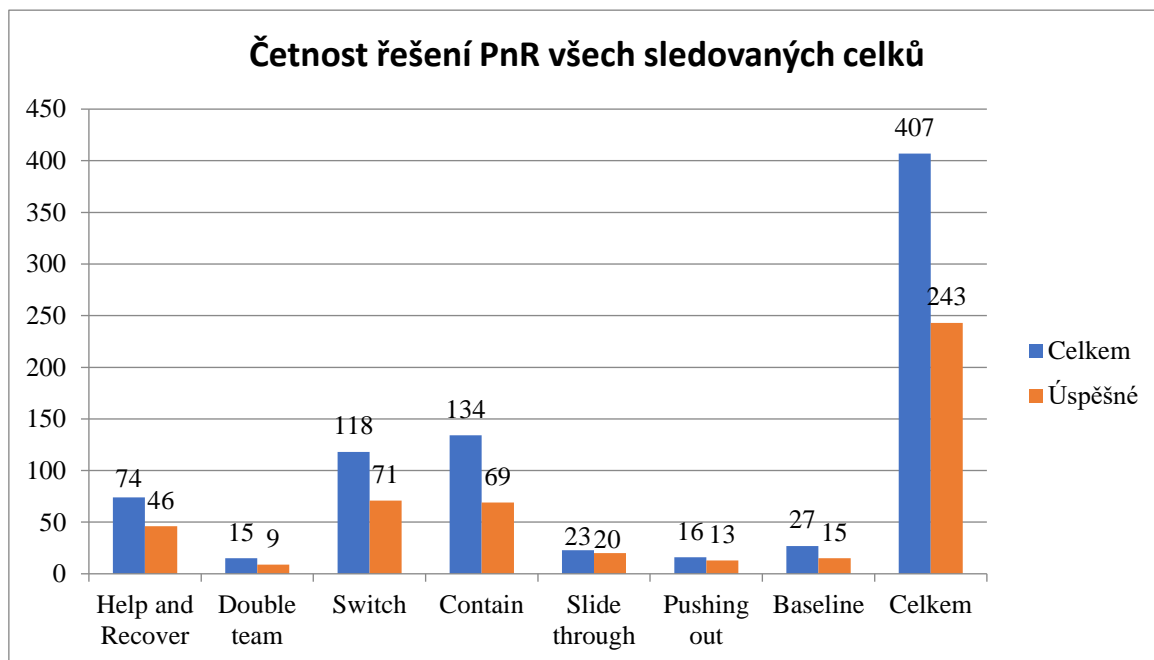
Obrázek 17. Záznamový arch

4.4. Statistické zpracování dat

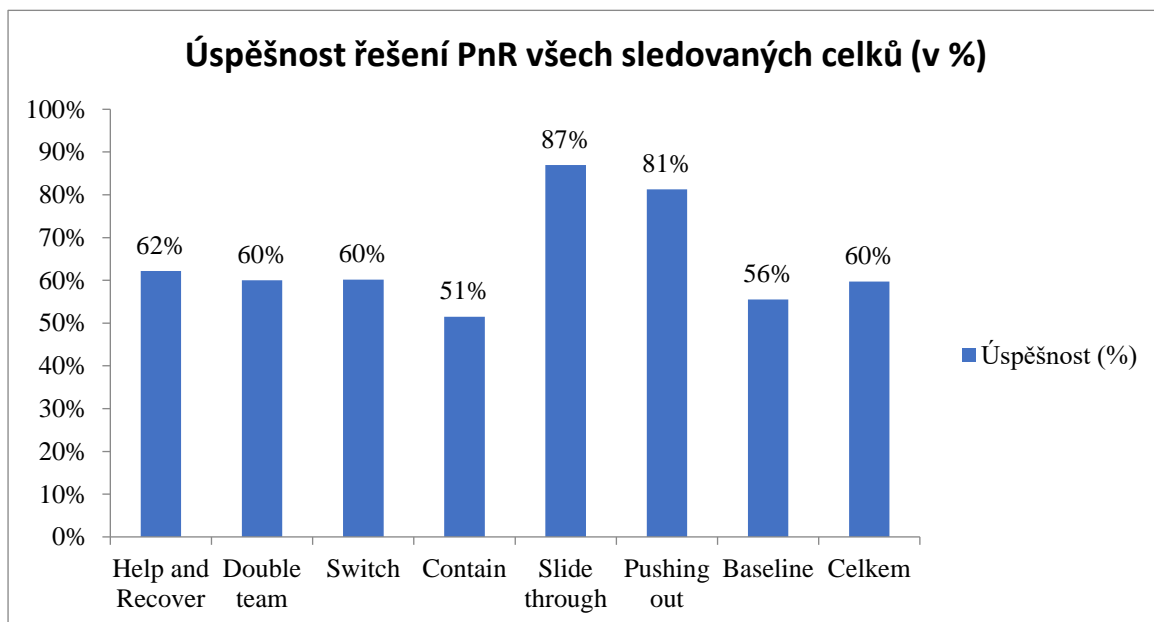
Pro statistické vyhodnocení dat jsme použili program MS Excel. V bakalářské práci jsme použili základní deskriptivní statistiku a pro porovnání výsledků jsme pracovali s procentuálním vyjádřením dat a pomocí sloupcových grafů.

5 VÝSLEDKY

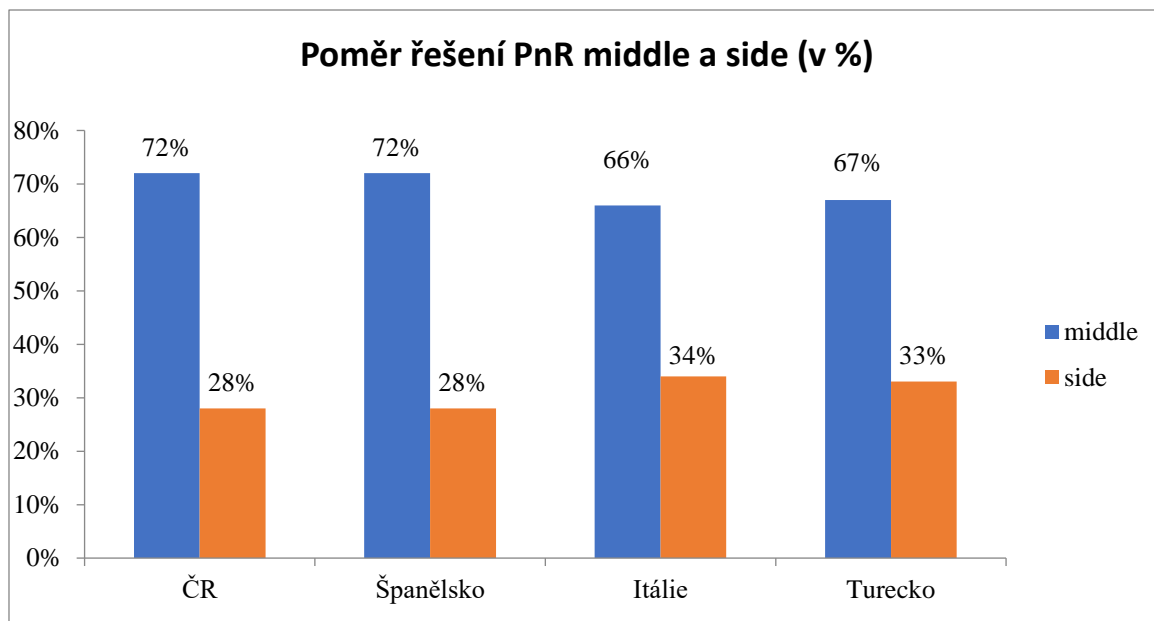
V souhrnných výsledcích všech sledovaných celků startujících na mistrovství Evropy můžeme pozorovat statistiky sledovaných atributů a obranných řešení herní kombinace PnR.

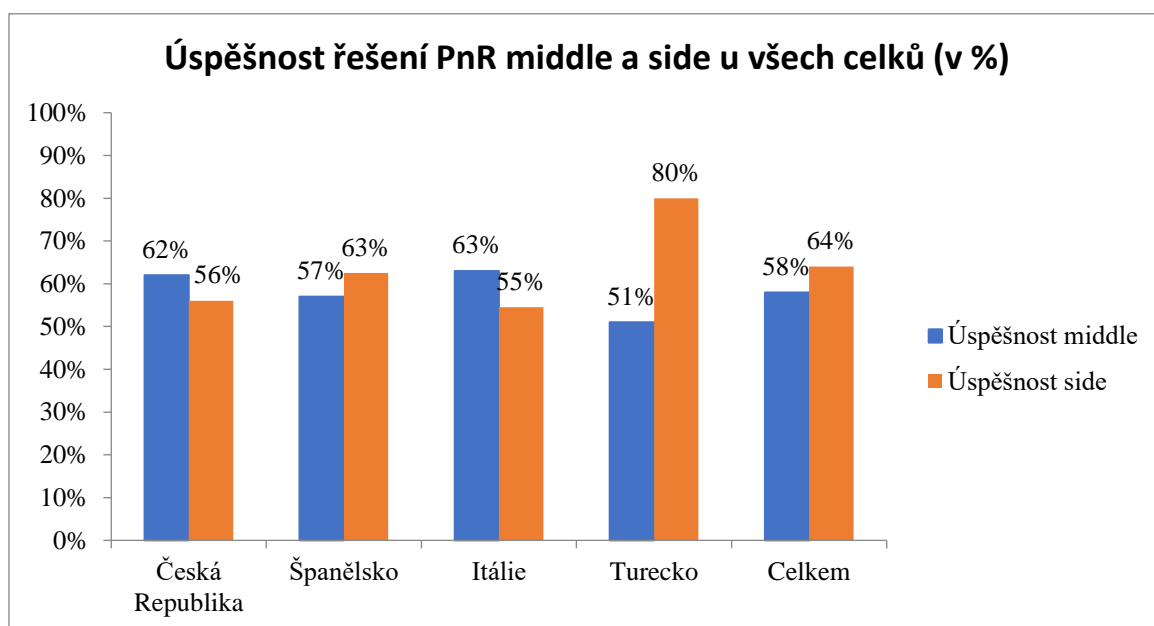
Obrázek 18. Celková četnost řešení PnR všech sledovaných celků

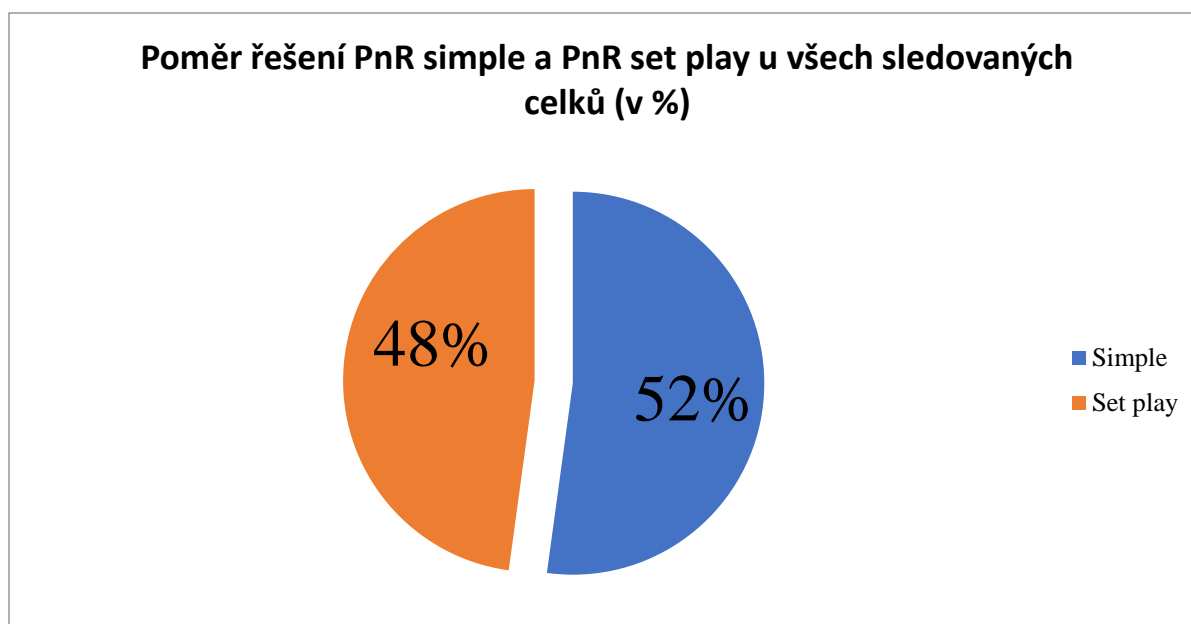
Obrázek 19. Celková úspěšnost řešení PnR všech sledovaných celků

Obrázek 20. Poměr obranného řešení kombinace PnR middle a side

Obrázek 21. Úspěšnost řešení PnR middle a side u všech sledovaných celků

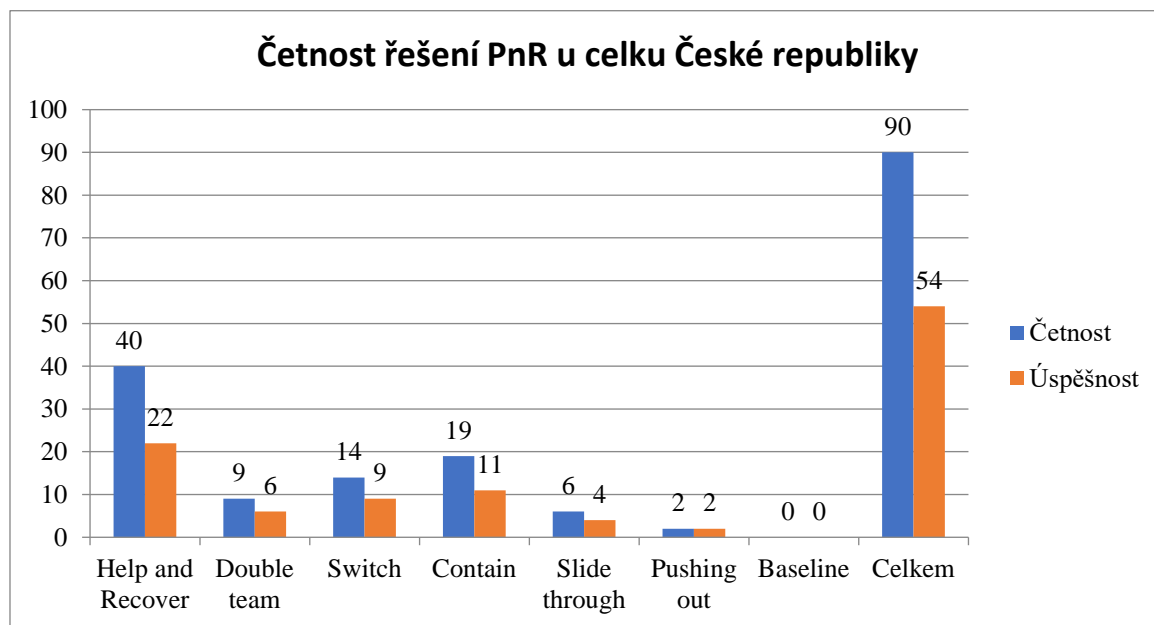
Obrázek 22. Poměr řešení PnR simple a PnR set play u všech sledovaných celků

V souhrnných výsledcích, můžeme pozorovat celkovou četnost, úspěšnost a poměr jednotlivých obranných řešení v závislosti na místě a druhu PnR všech sledovaných celků dohromady (obrázky 18, 19, 20, 21, 22). Z uvedených výsledků vyplývá, že nejčastěji používanou obrannou herní kombinací sledovaných celků je kombinace contain – (134/407-32,9 %) Tuto variantu na bránění PnR využily týmy ve 134 případech, z celkově řešených 407 obran PnR (obrázek 18). V 69 případech (51 %) si pak počínali úspěšně (obrázek 19). Druhým nejvíce využívaným řešením je kombinace switch, ke které se uchýlila družstva ve 118 případech (28,9 %). Celková úspěšnost této herní kombinace pak byla rovných 60 %, když se jí podařilo úspěšně zrealizovat v 71 případech. S poměrně vysokou úspěšností byla využívána i kombinace help and recover, po které sáhla družstva v 74 případech (18 %). Úspěšně ji pak vyřešila v rovných 46. Celková úspěšnost kombinace činila 62 %. Největší procento úspěšnosti mají kombinace slide through (20/23) a pushing out (13/16), 87 % respektive 81 %. Příčinou vysoké úspěšnosti je zejména nízký počet řešení pomocí těchto kombinací. Družstva se k těmto kombinacím neuchylovala příliš často, ale když už se pro jedno z řešení rozhodla, řešila ho s vysokou efektivitou. K méně úspěšným pak můžeme zařadit herní kombinaci baseline, kterou družstva užila v 27 obranách a úspěšně ji vyřešila pouze v 15 případech. Úspěšnost řešení byla 56 %. Celková úspěšnost obranných řešení proti herní kombinaci PnR všech sledovaných celků je 60 % (obrázek 19).

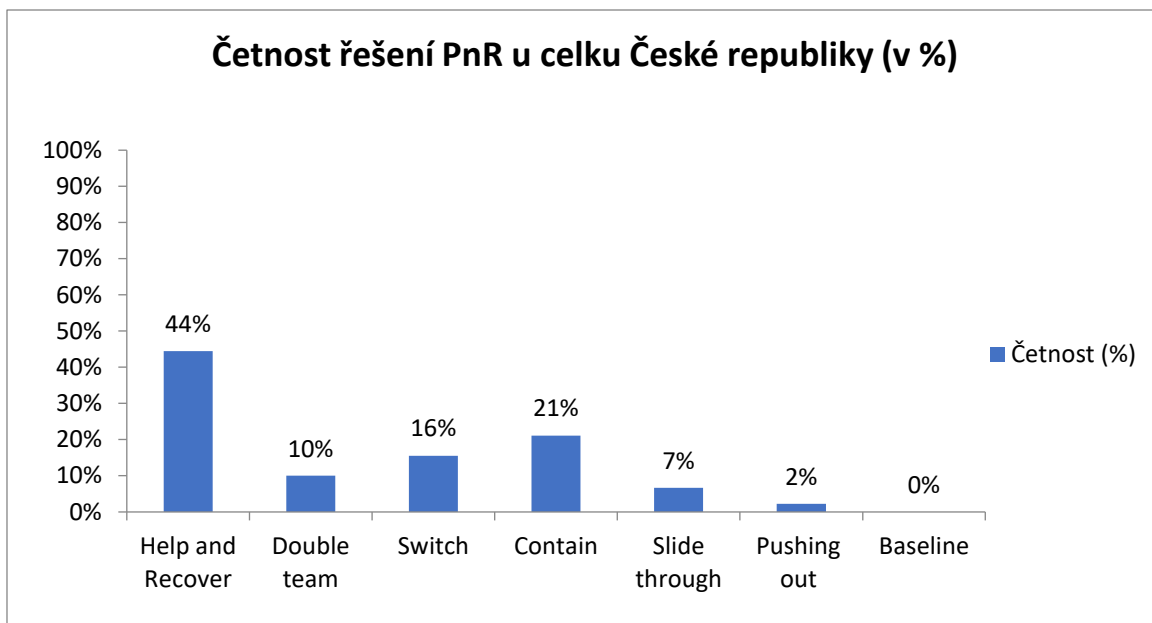
Co se týče poměru řešení jednotlivých celků v závislosti na místě, kde byla kombinace PnR odehrána, výsledky v tomto případě poukazují na podobné trendy. Na obrázku 20, můžeme vidět poměr PnR hraného ze strany - side, respektive ze středu – middle. Družstva České republiky a Španělska měla stejný poměr řešení varianty middle (72 %) i side (28 %). Zbývající dvě družstva pak měla procenta řešení více vyrovnané, avšak dominantním bylo řešení kombinace middle, ze středu hřiště. Italkám se podařilo vyřešit kombinaci middle v 63 % úspěšně a byly tak v řešení této kombinace nejefektivnější. V kombinaci hrané ze strany, pak nejlépe fungovala obrana Turecka, která si poradila v 80 % případů. Celkově musela vyřešit 35 PnR side, přičemž si úspěšně počínala 28 krát (obrázek 21). Z obrázku 22 vyplývá, že poměr PnR dle fáze ve které byl odehrán je téměř stejný. Varianta simple, PnR hraný mimo nacvičené akce soupeře, musela družstva řešit v 52 %, zatímco set play v 48 %. Poměrově je tudíž využití PnR během akcí soupeře a mimo předem secvičené signály podobné.

5.1. Analýza řešení jednotlivých celků

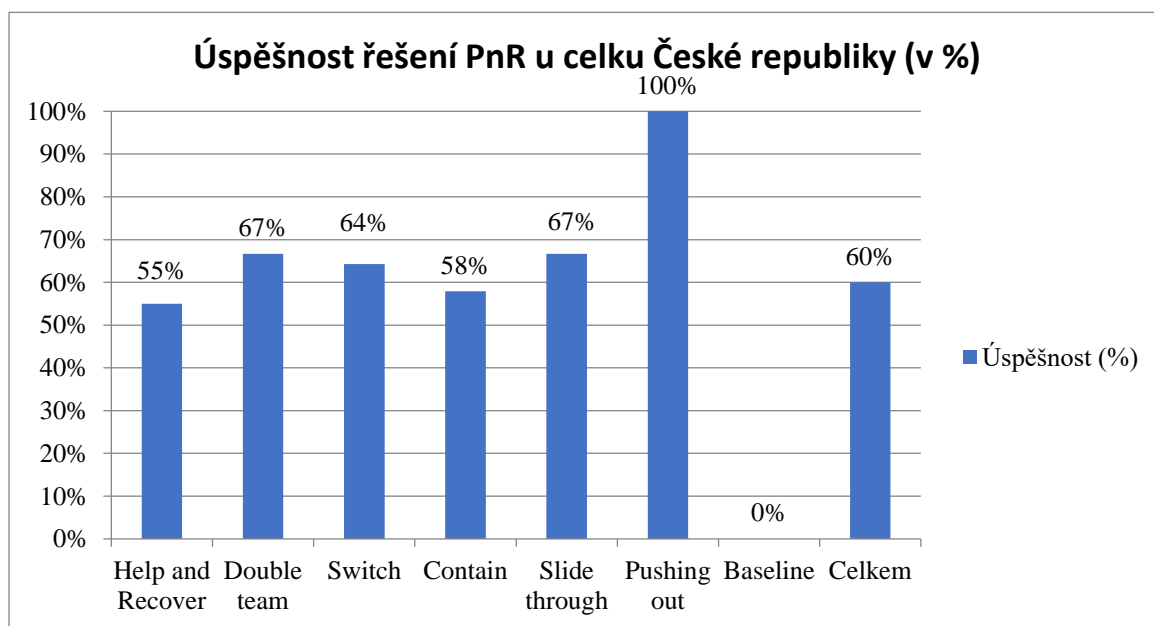
5.1.1. Obranná řešení České republiky

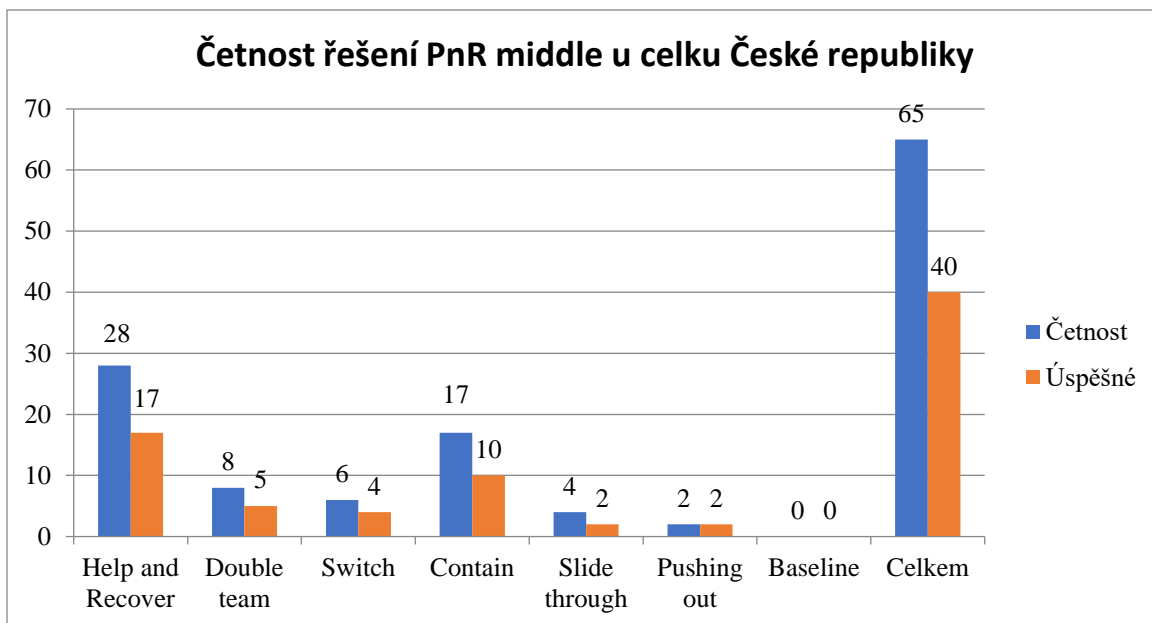
Obrázek 23. Četnost řešení PnR celku České republiky

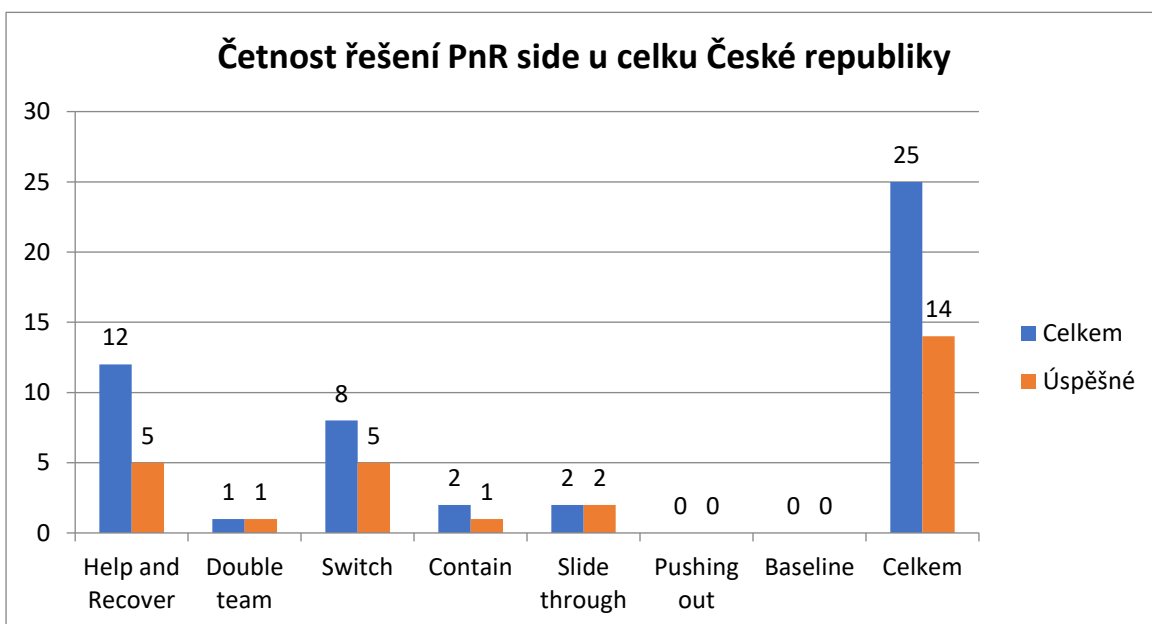
Obrázek 24. Četnost řešení PnR u celku České republiky v procentech

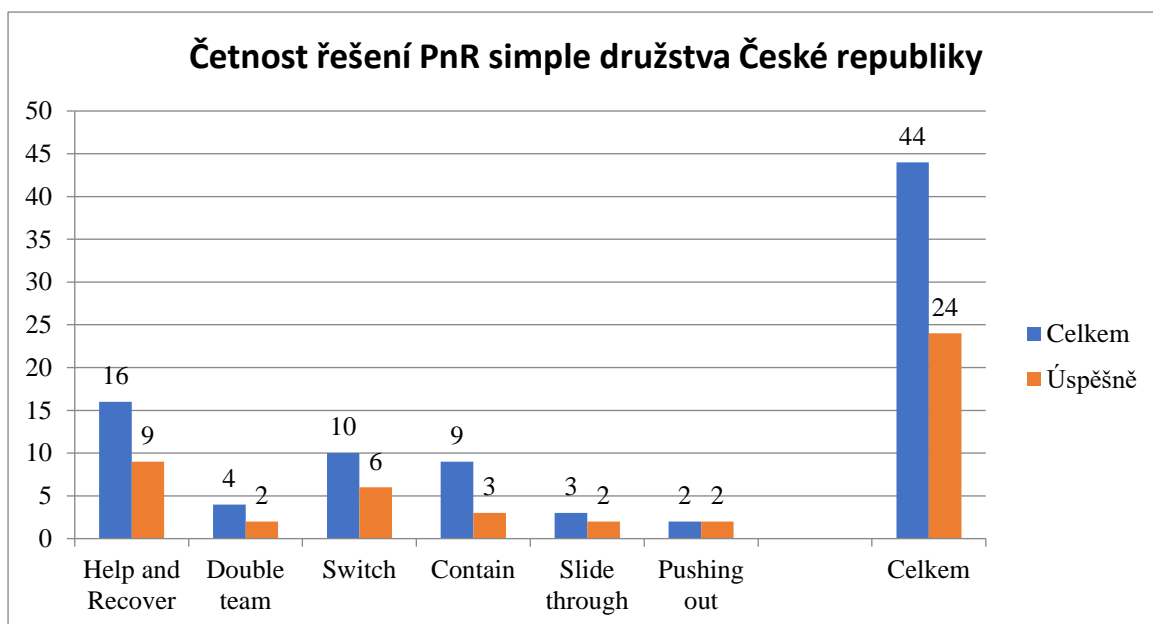
Obrázek 25. Úspěšnost řešení PnR u celku České republiky v procentech

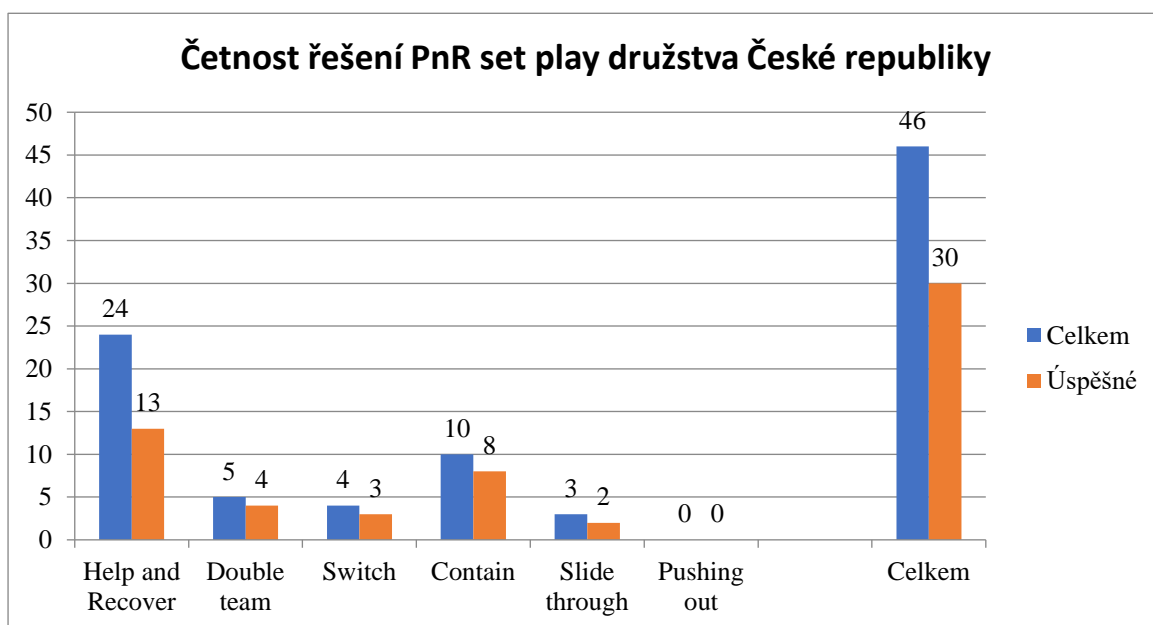
Obrázek 26. Četnost obranných řešení proti PnR middle u celku České republiky

Obrázek 27. Četnost obranných řešení PnR side u celku České republiky

Obrázek 28. Četnost obranných řešení PnR simple družstva České republiky

Obrázek 29. Četnost obranných řešení PnR set play družstva České republiky

Na obrázku 23 můžeme vidět graf četnosti obranných řešení PnR celku České republiky. Celkově bylo řešených 90 PnR, při celkové úspěšnosti 60 % – (54/90). Obranně České republiky se podařilo útočnou kombinaci PnR vyřešit v 54 případech. Nejčastěji využívanou kombinací českého národního celku bylo help and recover (obrázek 24). Toto řešení využili ve 40 případech, přičemž v 22 pokusech byli úspěšní. Procentuální úspěšnost tohoto řešení byla 55 % (obrázek 25). Český národní tým se k tomuto řešení uchýlil ve 44 % -

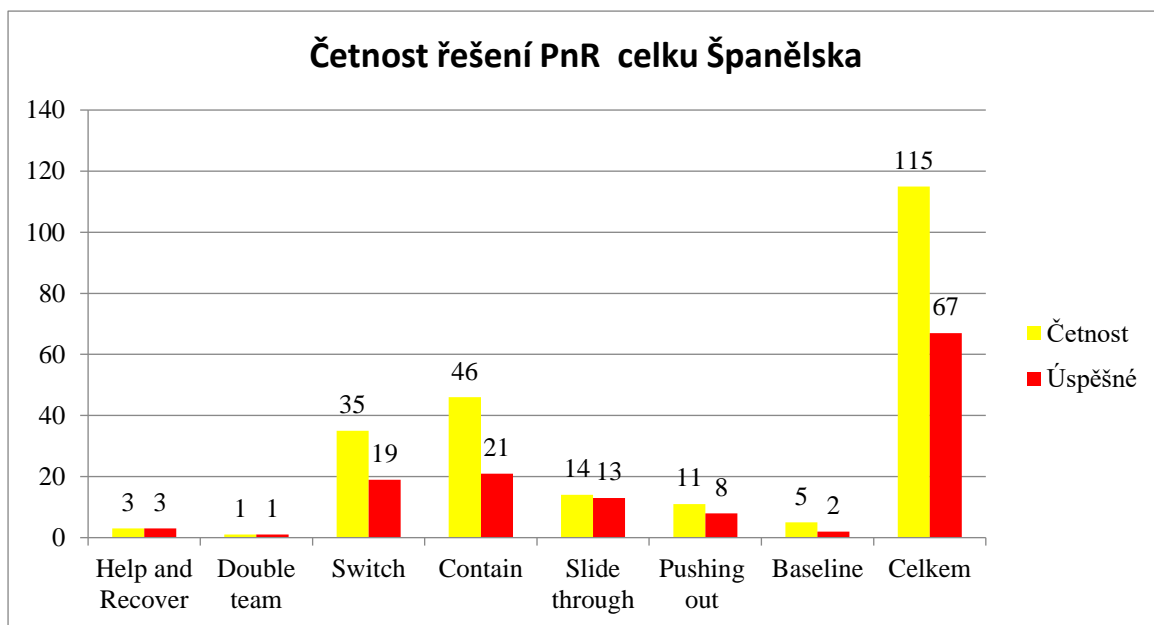
(40/90) všech řešených PnR. Druhou nejčastěji využívanou obrannou kombinací bylo řešení contain (19 krát). Poměrově v 21 % ze všech PnR. Efektivita však byla jen o něco vyšší než při nejčastěji využívané help and recover. Zdárně se jí podařilo vyřešit v 11 z 19 případů (57 %). Za poměrně úspěšnou, lze považovat obrannou kombinaci double team, kterou české ženy využily v 9 případech. Úspěšně ji pak zvládly vyřešit 6 krát, tím se úspěšnost řešení vyšplhala na 67 %. K této variantě se neuchylovaly příliš často, poměrově v 10 % případů, ale dařilo se jim udržet vysokou efektivitu (67 %).

Z grafu na obrázku 25 můžeme vyčíst, že kombinaci PnR middle bránily české hráčky nejčastěji za pomoci obranné kombinace help and recover. Z 28 řešených, dokázaly úspěšně zvládnout 17 pokusů. Úspěšnost řešení help and recover byla (61 %). Při kombinaci PnR side naopak nesahaly tak často po kombinaci contain, kterou téměř nevyužívaly. Naopak nutno zmínit, že herní kombinací switch vyřešili úspěšně v 5 z 8 případů (62 %). Celková úspěšnost bránění kombinace PnR middle byla 62 %. Při kombinaci ze strany PnR side pak 56 % (obrázky 26, 27).

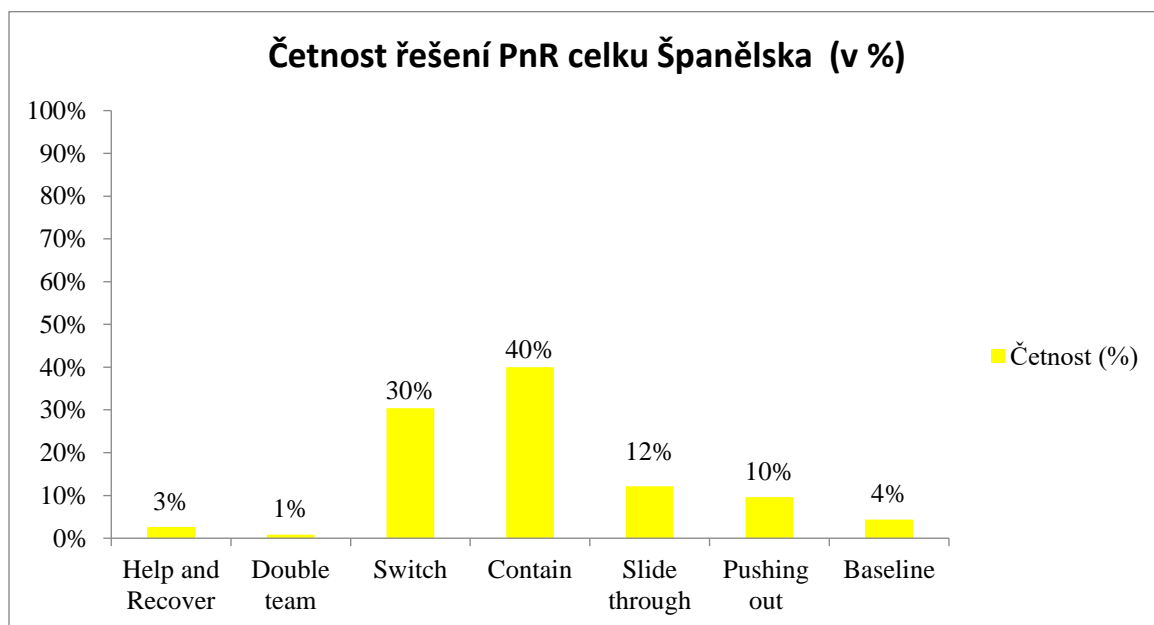
Obrázky 28 a 29 ukazují na řešení dle fáze útoku. Ve variantě simple, se celkově českému družstvu podařilo uspět v 54 % řešení. Nejvíce využívali opět kombinaci help and recover. Obrana kombinace PnR set play byla úspěšnější (obrázek 29). Zdárně se jí podařilo vyřešit v 65 %.

Z výsledných dat a pozorování můžeme usoudit, že se celek České republiky snažil dostat soupeře pod tlak za pomoci předskakování. V obranné kombinaci help and recover, často sahal k variantě hard hedge, kdy se předskakující hráčka snažila vyvinout co největší tlak na hráčku s míčem. Mnohdy kombinace přešla i do varianty double team, kdy za pomoci zdvojení byla vyvíjena snaha připravit soupeře o míč.

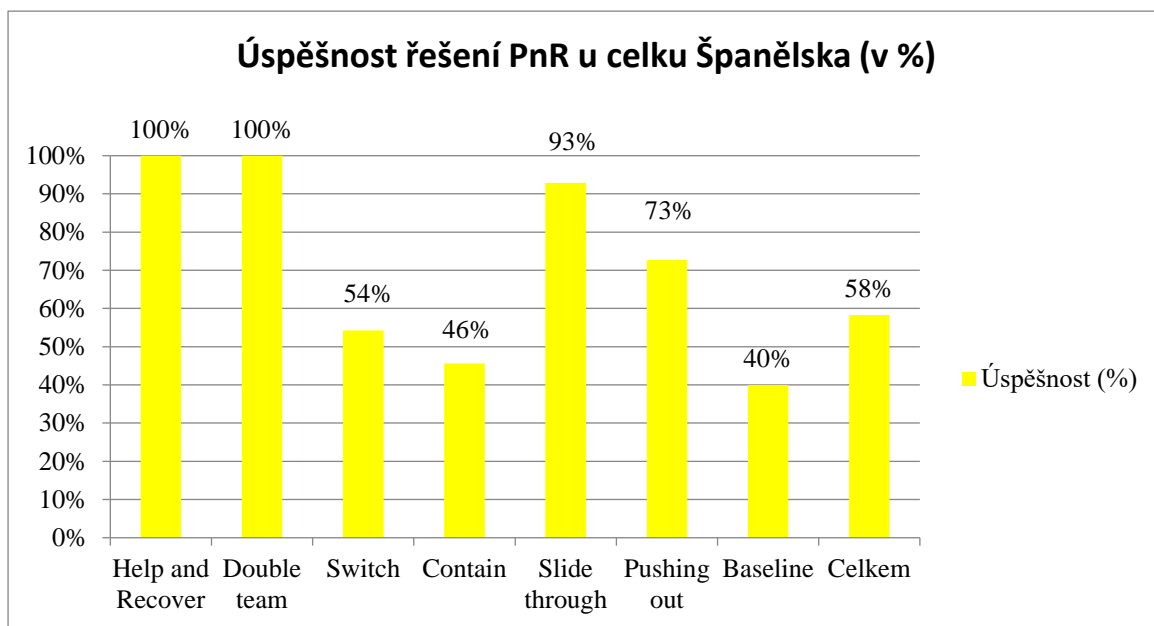
5.1.2. Obranná řešení Španělska

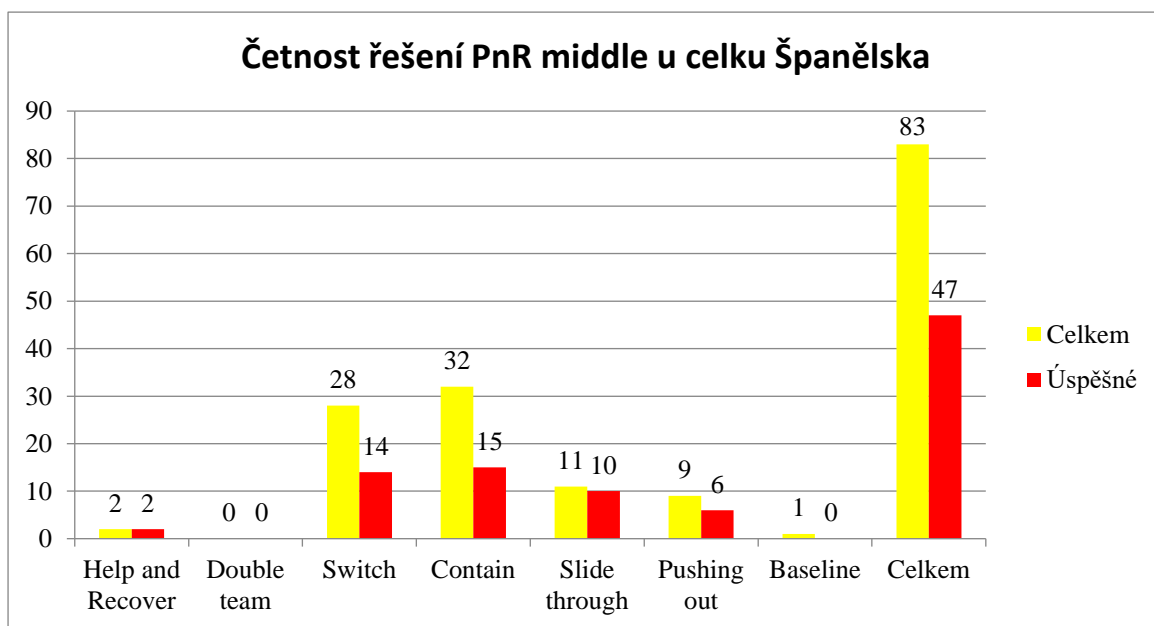
Obrázek 30. Četnost obranných řešení PnR celku Španělska

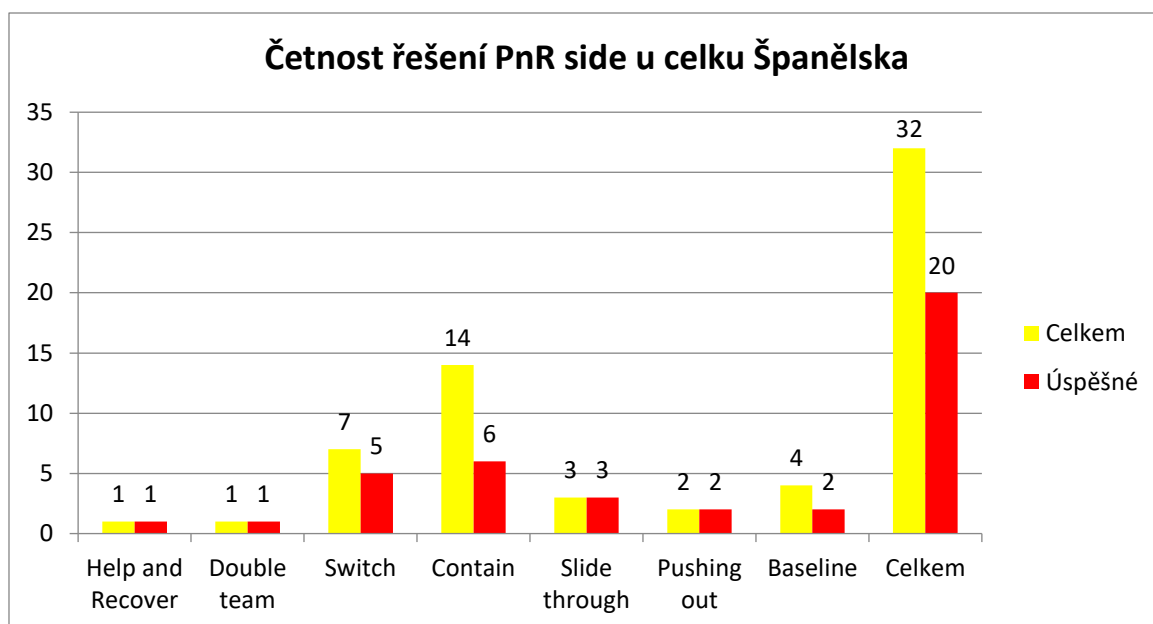
Obrázek 31. Četnost obranných řešení PnR celku Španělska v procentech

Obrázek 32. Úspěšnost obranných řešení PnR celku Španělska v procentech

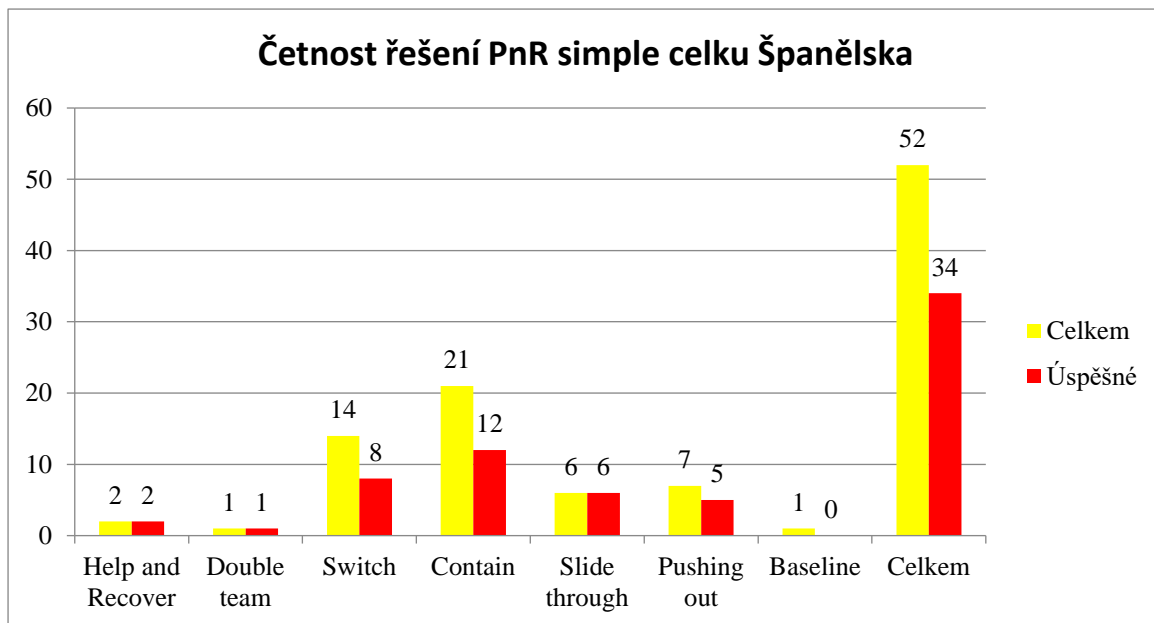
Obrázek 33. Četnost obranných řešení PnR middle celku Španělska

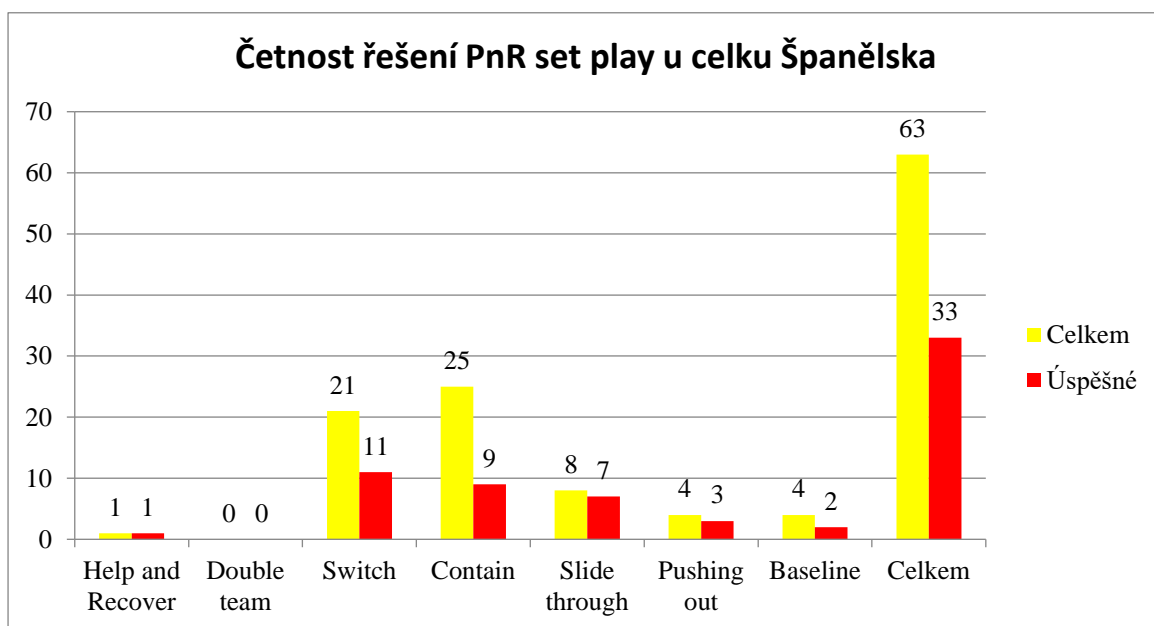
Obrázek 34. Četnost obranných řešení PnR side celku Španělska

Na obrázku 30 a 31 můžeme pozorovat četnost obranných řešení družstva Španělska. Španělky během sledovaného období řešily 115 PnR, přičemž úspěšné byly v 67 situacích. Celková úspěšnost tak dosáhla na 58 % (obrázek 32). Nejčastěji využívanou kombinací byla contain, po které sáhl celek Španělska, v 40 % případů (46/115). Druhou nejčastěji volenou obrannou kombinací bylo řešení switch, přebráním cloněné hráčky. Nejméně pak volili řešení kombinací help and recover, double team či baseline (obrázek 31). V těchto případech jsou opět výsledky úspěšnosti ovlivněny malou četností dané obranné kombinace.

Z hlediska úspěšnosti můžeme pozorovat, že Španělky si poradily celkově v 58 % případech, když ze 115 řešení se jim podařilo úspěšně vyřešit 67. Nejčastěji využívané obranné kombinace switch a contain, řešily úspěšně v 54 %, respektive 46 %. S velmi slušnou úspěšností (93 %) si poradily také při volbě kombinace slide through, kterou z celkových 14 řešení vyřešily úspěšně 13 krát. V 10 případech při řešení PnR middle. Kombinaci PnR middle pak celkově s 57 % úspěšností (obrázek 33). Proti kombinaci PnR side (obrázek 34) volil celek Španělska nejčastěji opět kombinaci contain, avšak úspěšný byl pouze v 44 %.

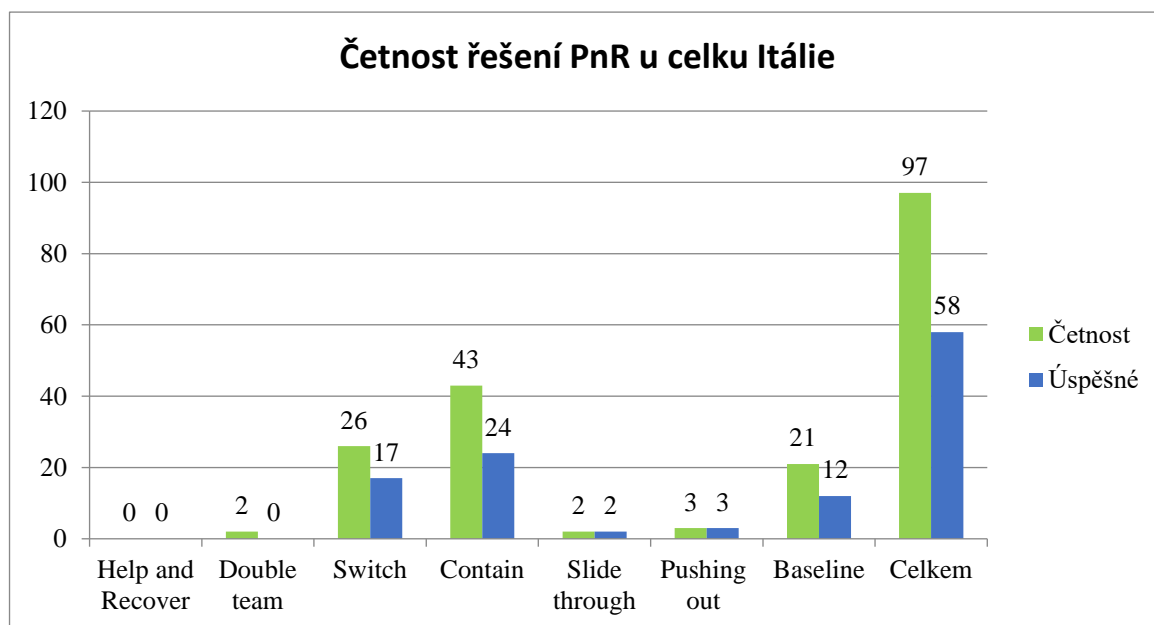
Obrázek 35. Četnost obranných řešení PnR simple celku Španělska

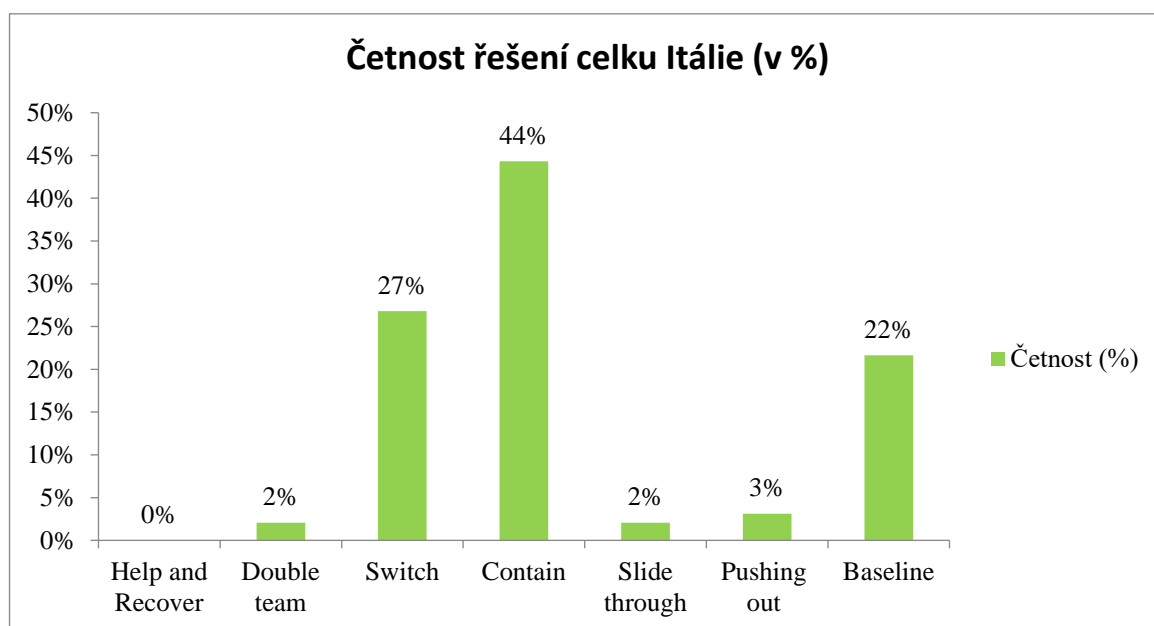
Obrázek 36. Četnost obranných řešení PnR set play celku Španělska

Z obrázků 35 a 36 vyplývá, že častěji bylo nuceno družstvo Španělska řešit PnR set play, nacvičené kombinace. Úspěšnější bylo naopak při řešení PnR simple, který se jim podařilo úspěšně vyřešit v 65 %.

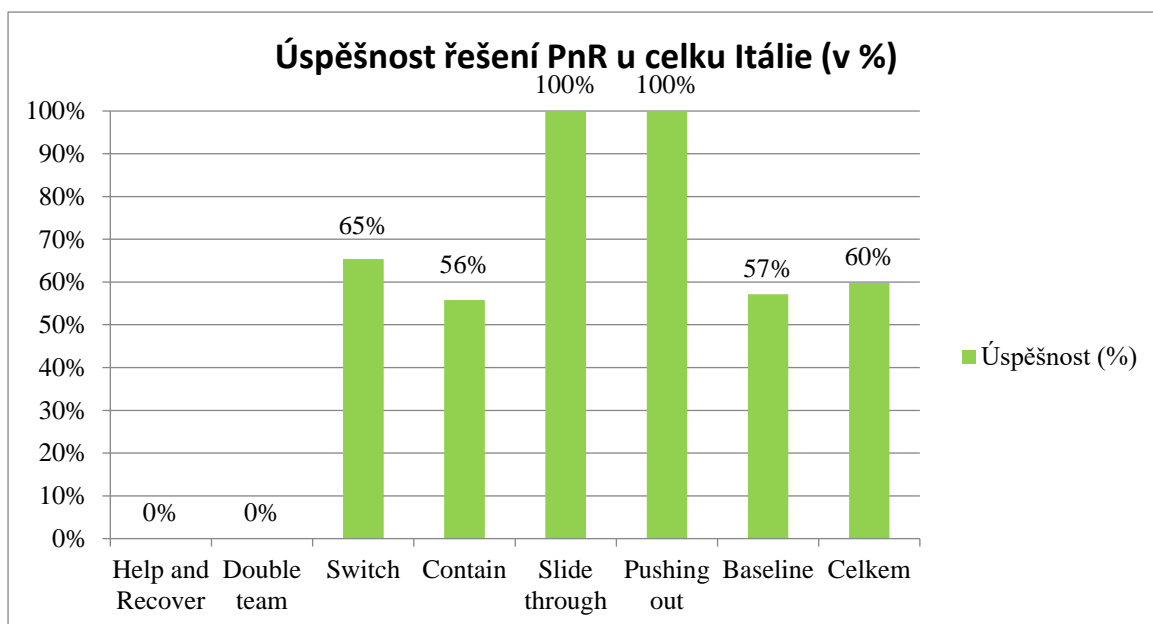
5.1.3. Obranná řešení Itálie

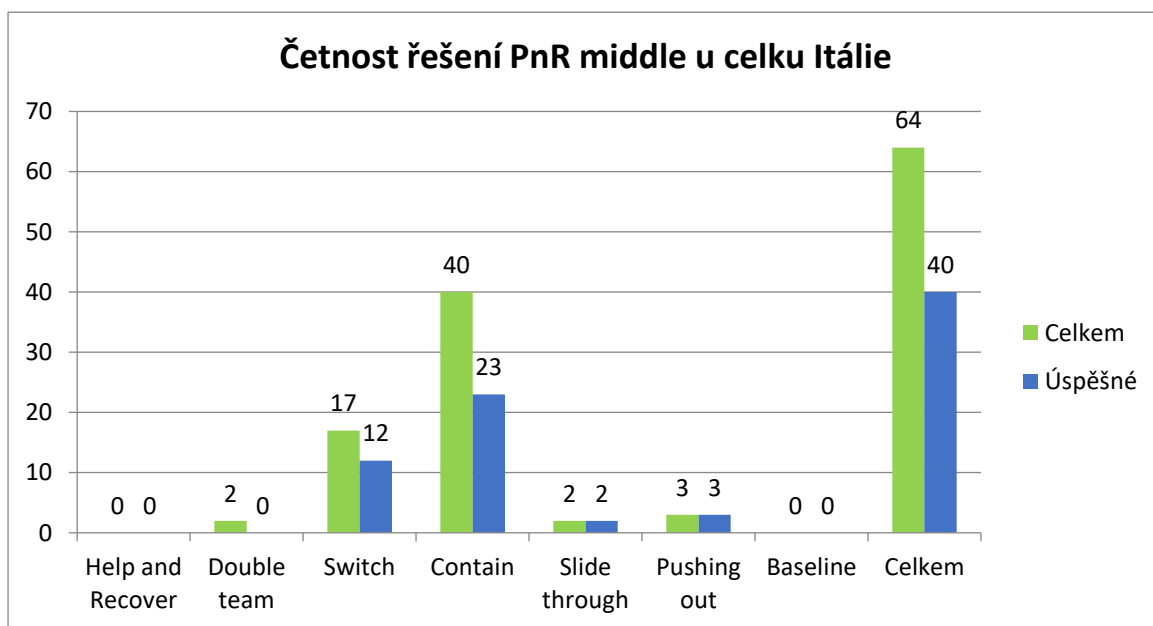
Obrázek 37. Četnost obranných řešení PnR celku Itálie

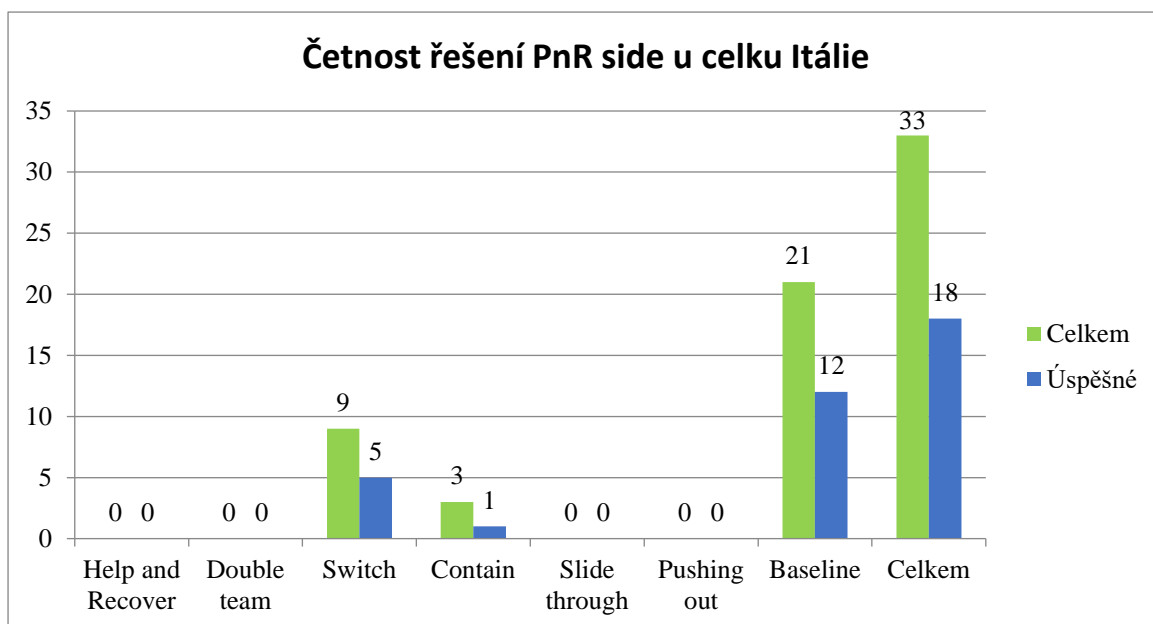
Obrázek 38. Četnost obranných řešení celku Itálie v procentech

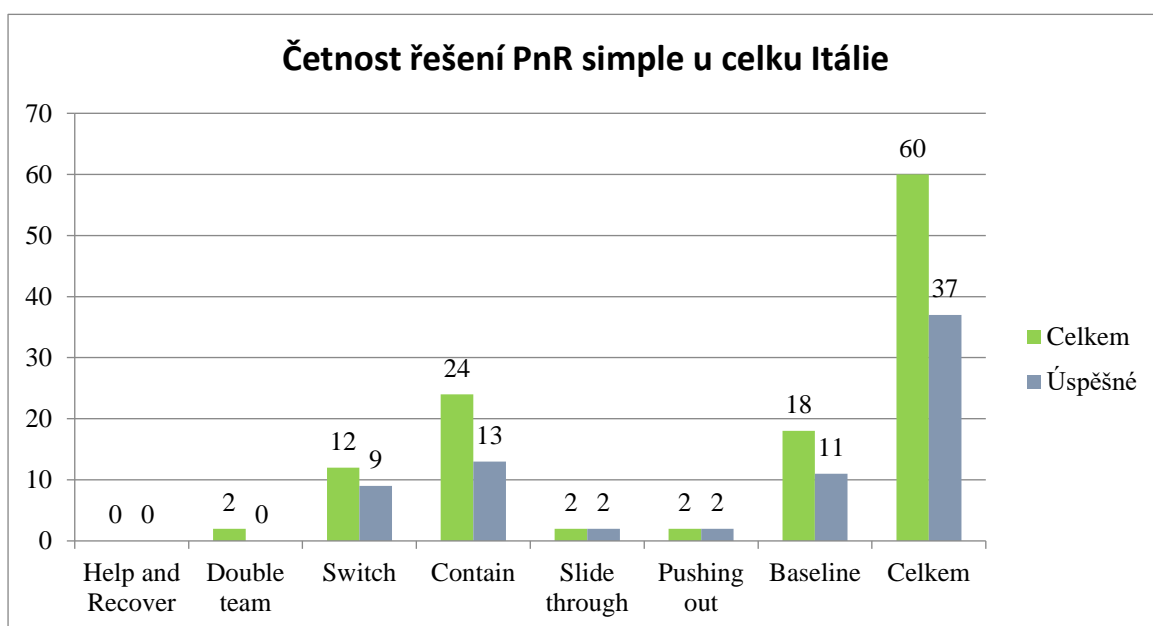
Obrázek 39. Úspěšnost obranných řešení PnR celku Itálie v procentech

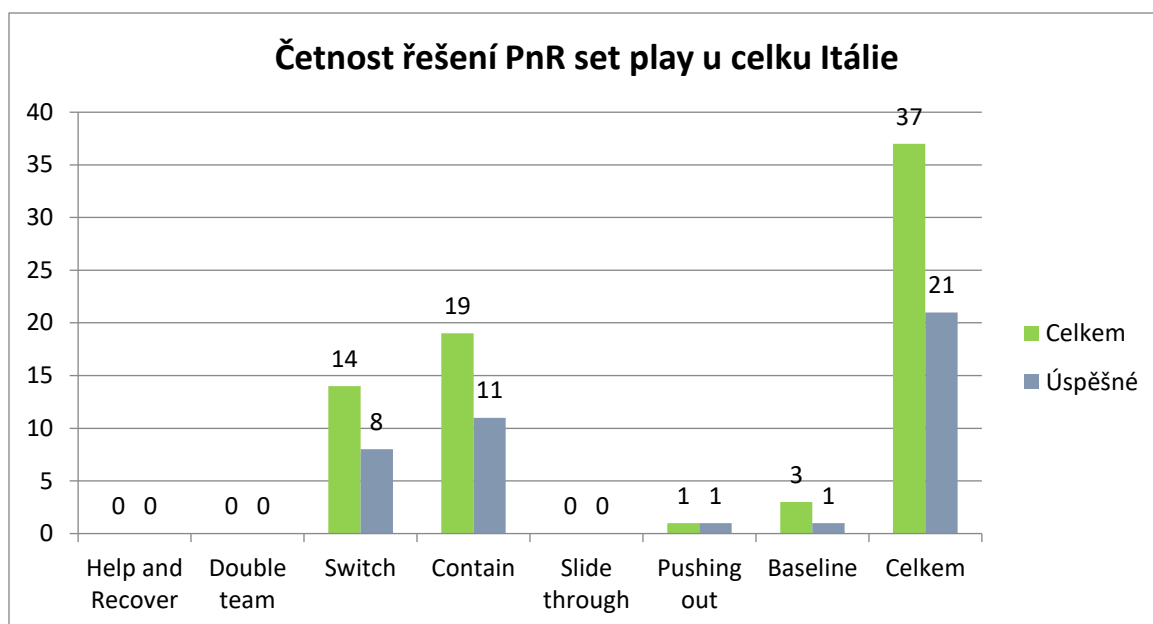
Obrázek 40. Četnost obranných řešení PnR middle celku Itálie

Obrázek 41. Četnost obranných řešení PnR side celku Itálie

Obrázek 42. Četnost obranných řešení PnR simple celku Itálie

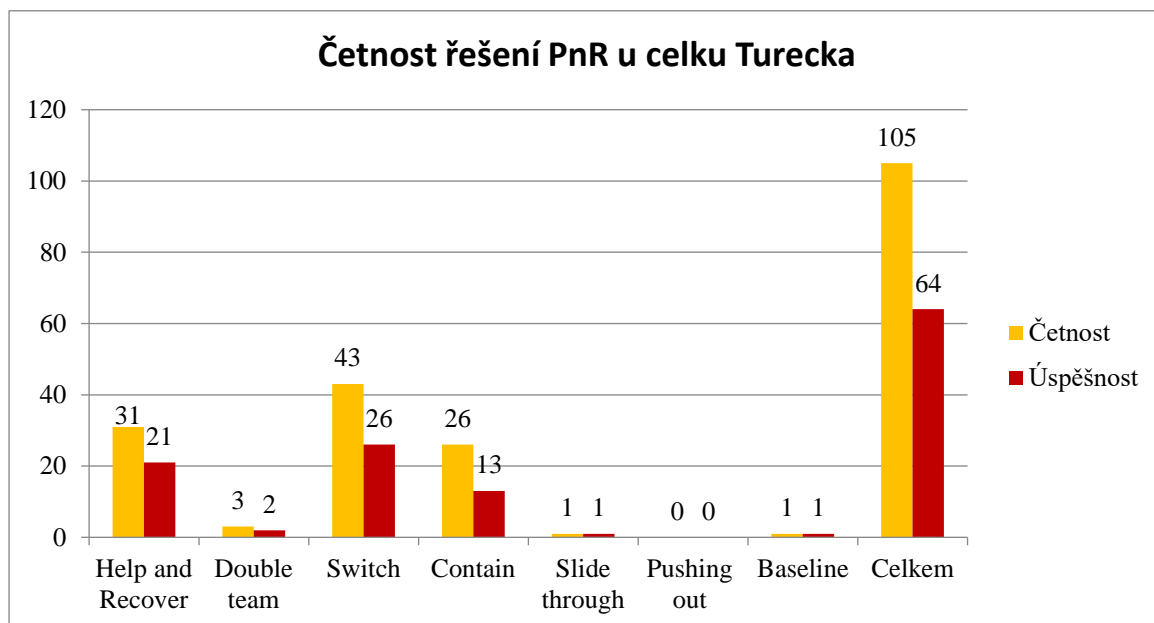

Obrázek 43. Četnost řešení PnR set play u celku Itálie

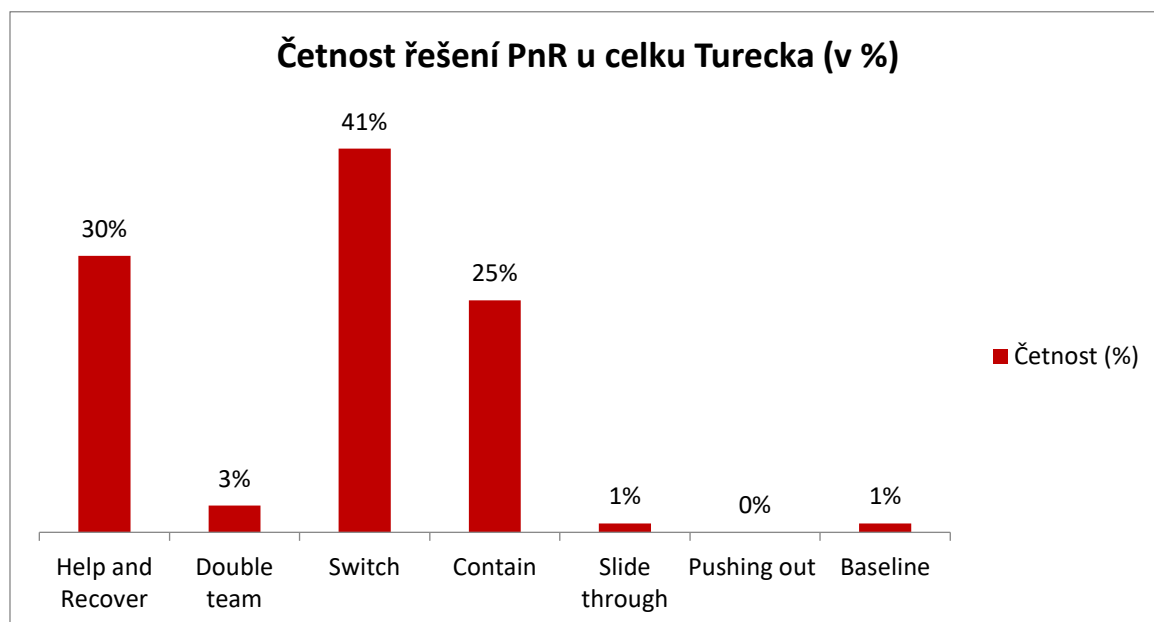
Celková úspěšnost řešení PnR z pohledu družstva Itálie na mistrovství Evropy v basketbale žen byla 60 % (58/97). Nejčastěji využívaným řešením bylo contain, ke kterému se výběr Itálie uchýlil v 43 (44 %) situacích (obrázek 37). Úspěšně zaznamenal 24 řešení (56 %). Druhou nejčastější variantou k řešení PnR byla kombinace switch, kterou použili ve 27 % případů, s úspěšností 65 % (17/26). Nebereme-li v potaz kombinace pushing out a slide through, které v četnosti nepřesáhli 5 %, nejúspěšnější variantou řešení je switch (obrázek 39). Druhou nejvíce efektivní obrannou kombinací je baseline, kterou Italky využívaly na turnaji nejčastěji ze všech sledovaných celků. Zejména pak při bránění útočné kombinace PnR side, hrané z pozice křídla. Úspěšnost obranné kombinace se vyšplhala na 57 % (12/21). PnR hraný ve středu hřiště – middle – řešila Itálie s 63 % úspěšností (40/64), nejčastěji způsobem contain (23/40 – 58 %).

5.1.4. Obranná řešení Turecka

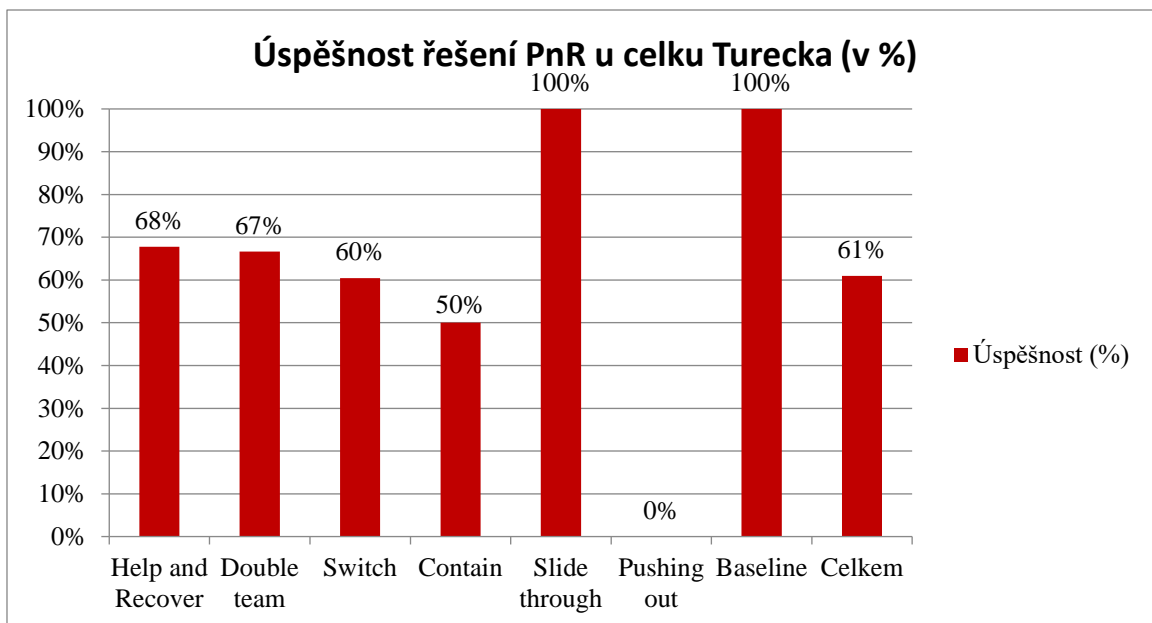
Na obrázcích 44 a 45, můžeme pozorovat četnost jednotlivých řešení z pohledu výběru Turecka. V dalších obrázcích 46, 47 a 48 je zaznamenána úspěšnost a četnost řešení dle pozice na hřišti, kde byla kombinace PnR řešena.

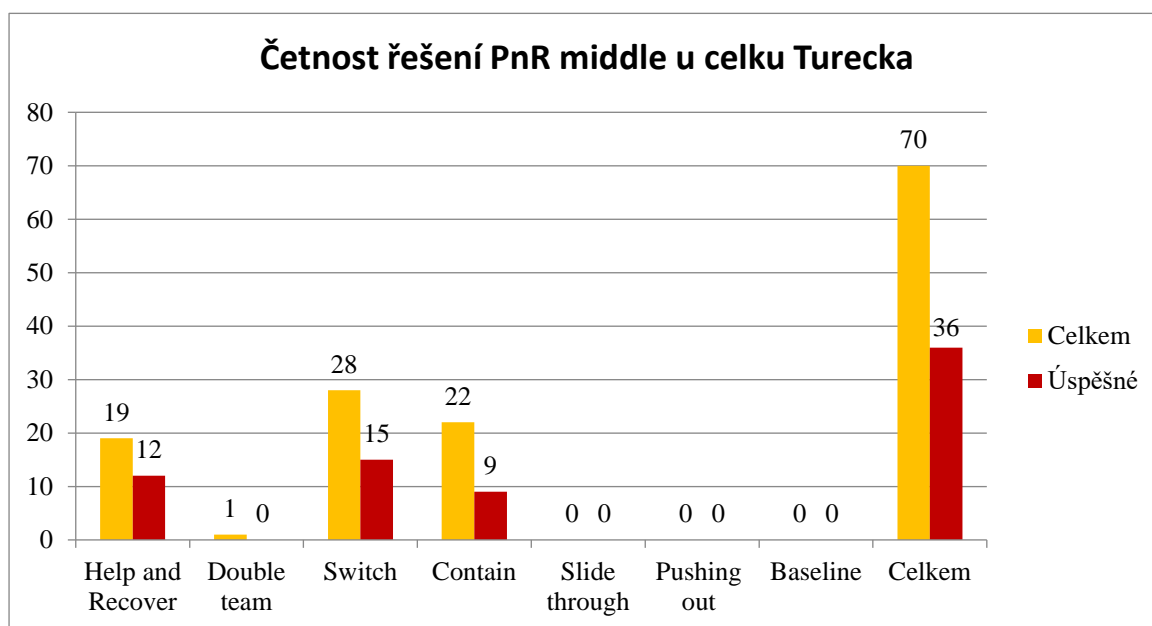
Obrázek 44. Četnost řešení PnR u celku Turecka

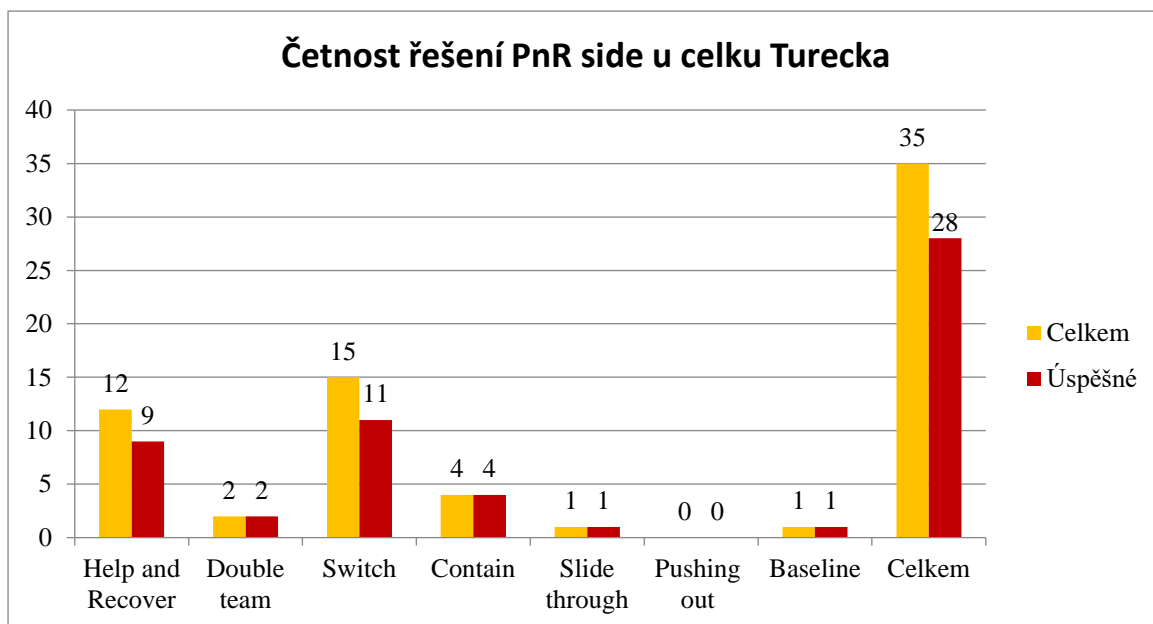
Obrázek 45. Četnost řešení PnR u celku Turecka v procentech

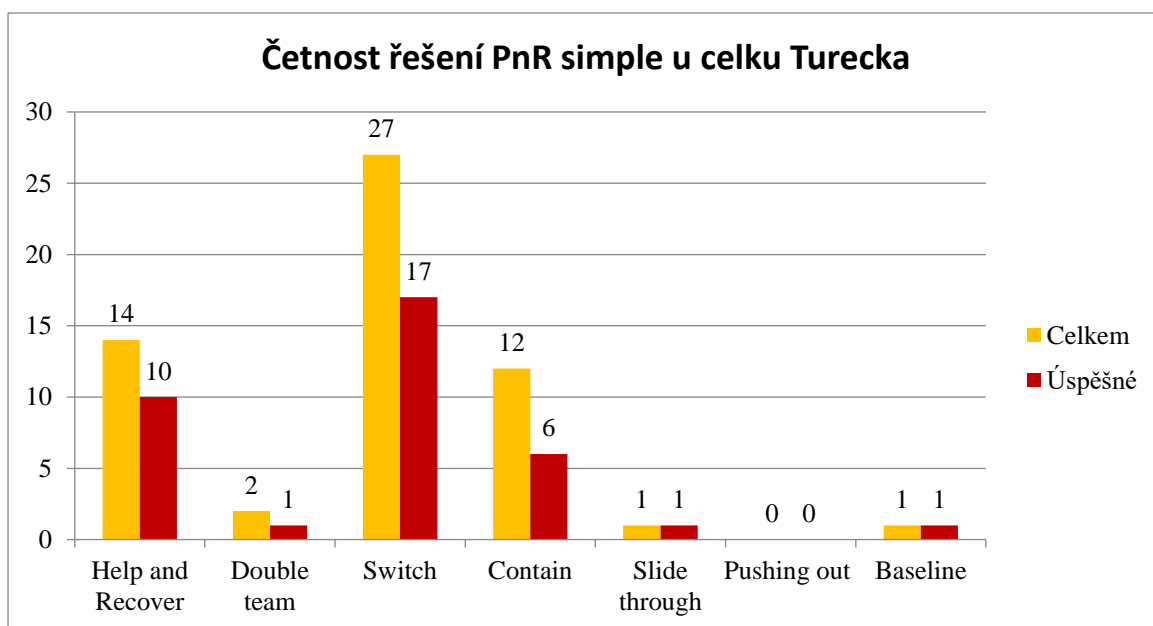
Obrázek 46. Úspěšnost řešení PnR u celku Turecka v procentech

Obrázek 47. Četnost řešení PnR middle celku Turecka

Obrázek 48. Četnost řešení PnR side u celku Turecka

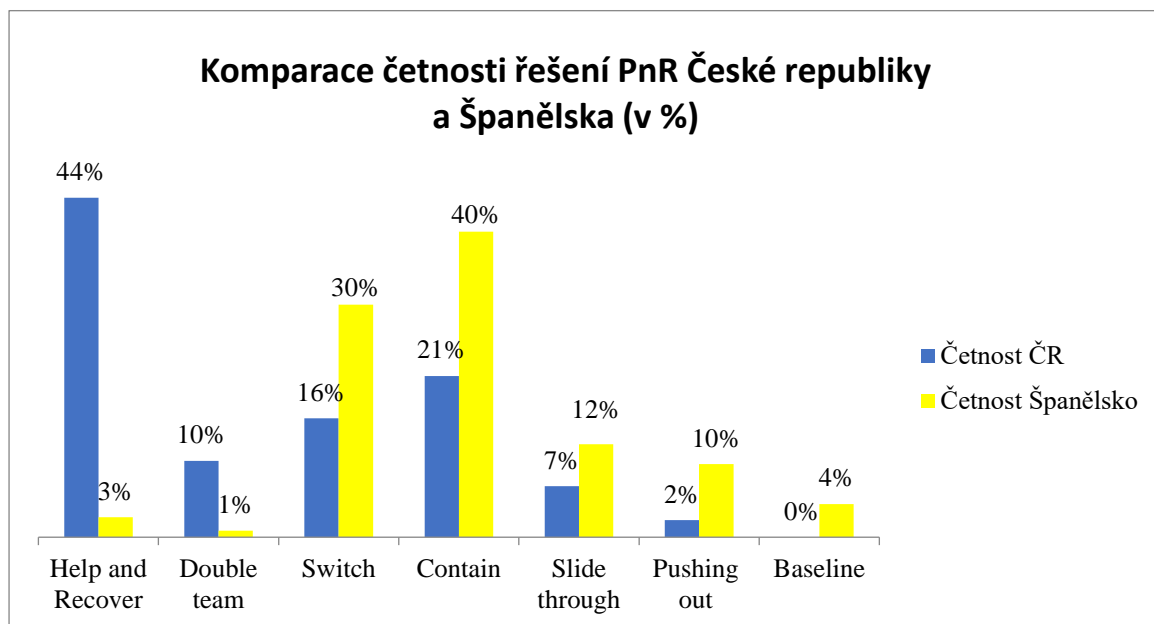
Obrázek 49. Četnost řešení PnR simple u celku Turecka

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že nejčastěji volenou kombinací tureckého výběru byla obranná kombinace switch, kterou uplatnilo družstvo ve 43 případech (41 %), v 28 případech při hraní PnR ze středu hřiště, v 15 situacích při PnR side (obrázky 47, 48). Druhé nejčastěji volené obranné řešení bylo help and recover (30 % ze všech PnR) a contain (25 %). Při zanedbání kombinací, jejichž četnost nepřesáhla 5 %, měla nejvyšší úspěšnost kombinace help and recover (68 %), když z celkových 31 řešení pomocí této kombinace, turkyně úspěšně vyřešily 21. Celková úspěšnost řešení PnR celkem Turecka byla 61 % (obrázek 46).

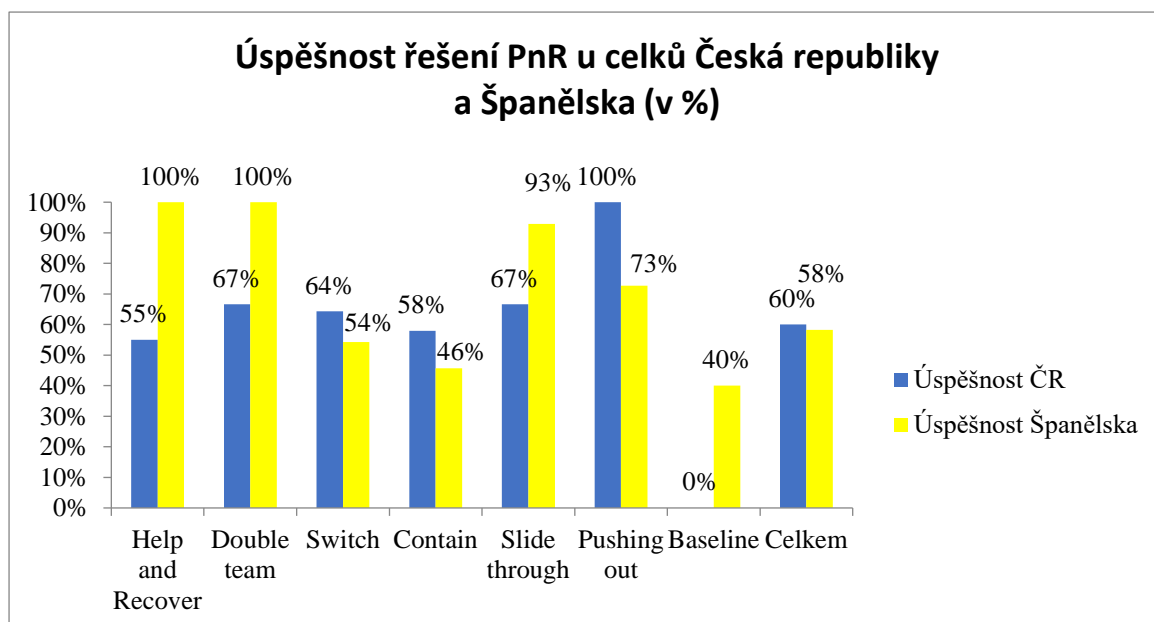
5.2. Komparace výsledků

Ze zjištěných výsledků byla porovnána data celku České republiky s ostatními sledovanými celky, na mistrovství Evropy.

5.2.1. Komparace celků České republiky a Španělska

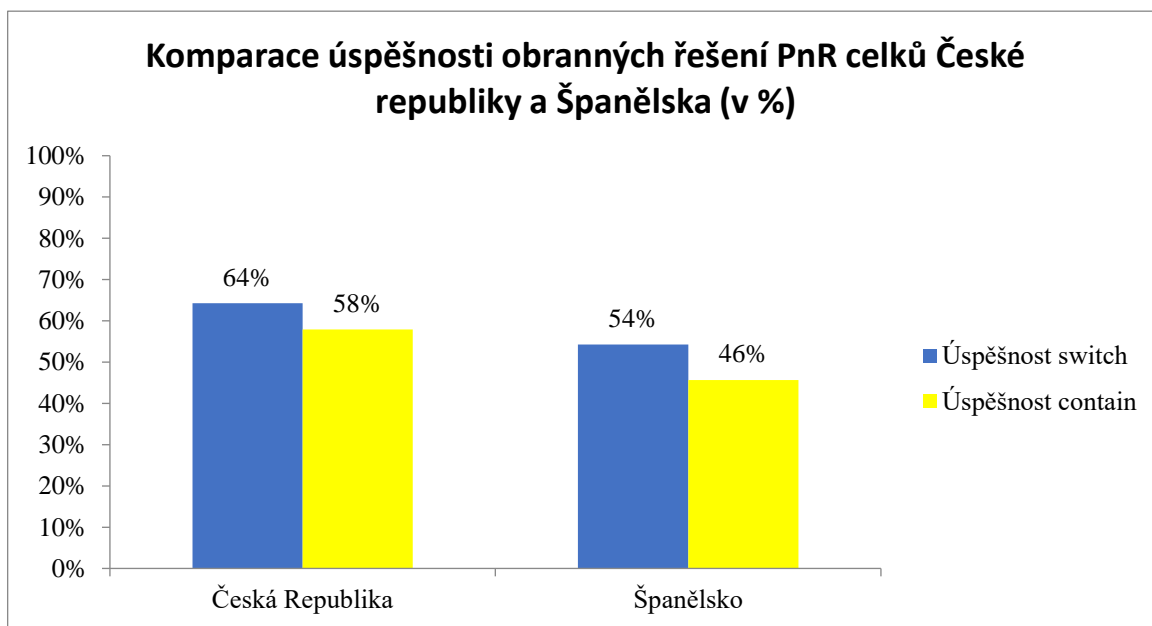

Obrázek 50. Komparace četnosti řešení PnR celků České republiky a Španělska v procentech

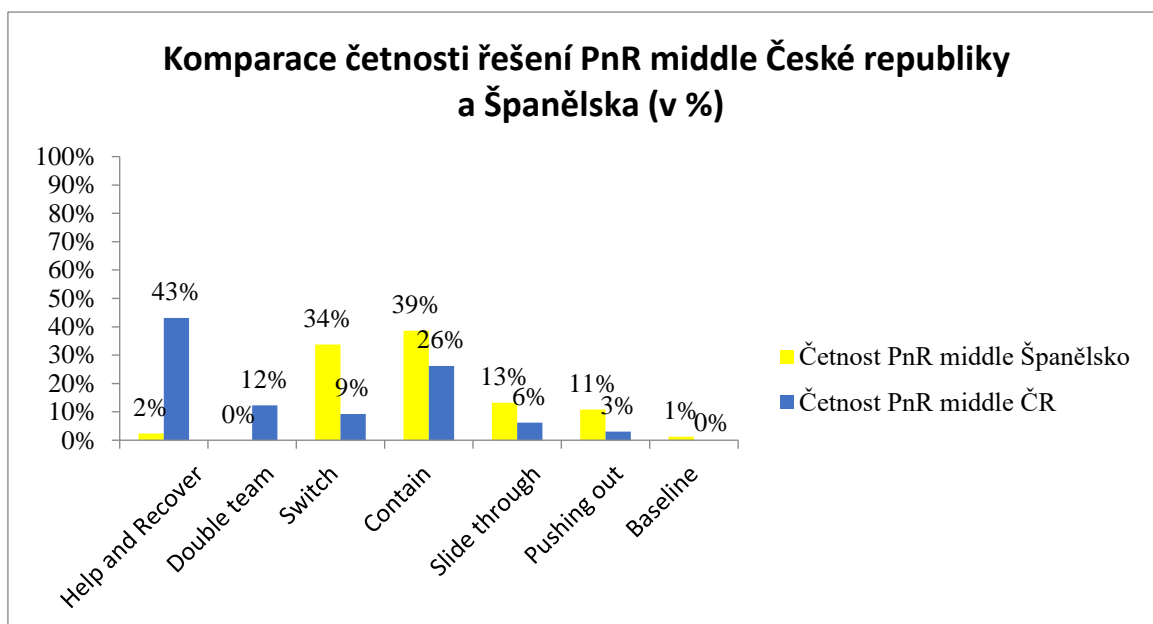

Obrázek 51. Komparace úspěšnosti řešení PnR celků České republiky a Španělska v procentech

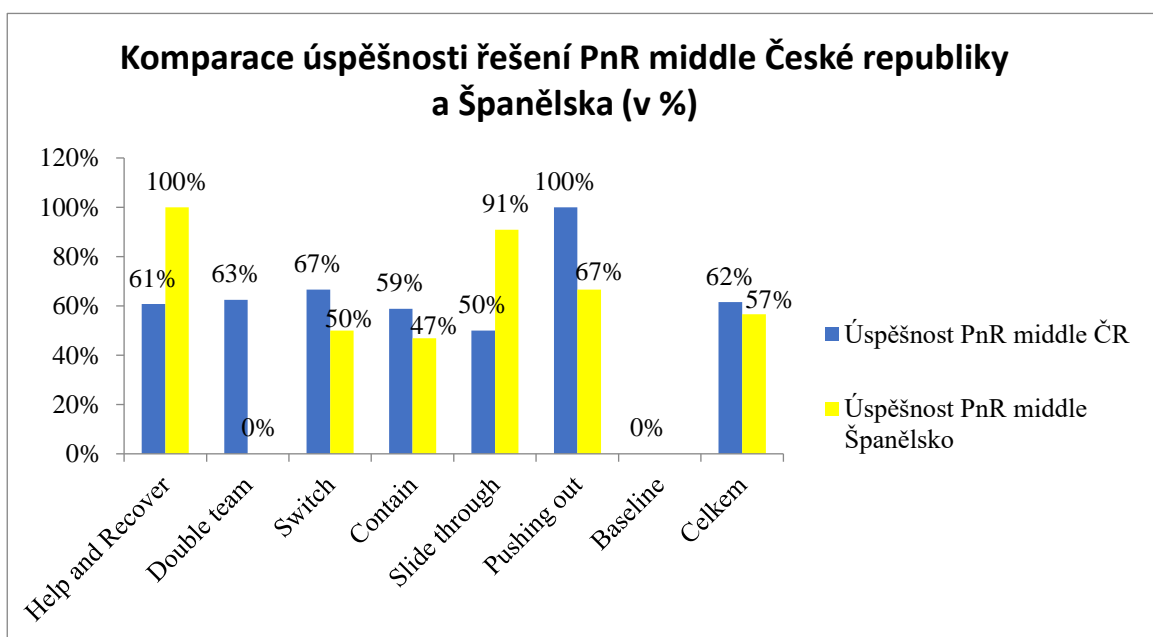
Z obrázku 50 je zřejmé, že mezi družstvy České republiky a Španělska jsou patrné rozdíly v obranném řešení herní kombinace PnR. Z grafu lze vyčíst, že tým České republiky mnohem častěji sahal po variantě help and recover (48 %), kterou družstvo Španělska využilo pouze ve 3 % případů. Naopak celek Španělska upřednostňoval v celkovém součtu všech druhů PnR řešení contain (40 %), respektive switch (30 % všech řešení). Na obrázku 51 je pak znázorněna úspěšnost herních obranných kombinací obou celků. Zanedbáme-li řešení, jejichž četnost u obou celků nepřesáhla 5 %, můžeme pozorovat, že nejefektivněji si Španělky poradily pomocí kombinace slide through, kterou zdárně vyřešily v 93 % případů (20/23), zatímco hráčky České republiky pouze v 67 % (4/6). Ve zbývajících dvou kombinacích (contain, switch), které obě družstva využívala poměrně často, můžeme zaznamenat rozdíly v úspěšnosti řešení. Z výsledků lépe vychází družstvo České republiky, které dokázalo obě kombinace řešit efektivněji. Kombinaci switch s 64% úspěšností, kombinaci contain pak s 58% úspěšností. Na obrázku 52 můžeme vidět porovnání obou herních kombinací komparovaných celků.

Obrázek 52. Komparace úspěšnosti obranných kombinací switch a contain u celků České republiky a Španělska v procentech

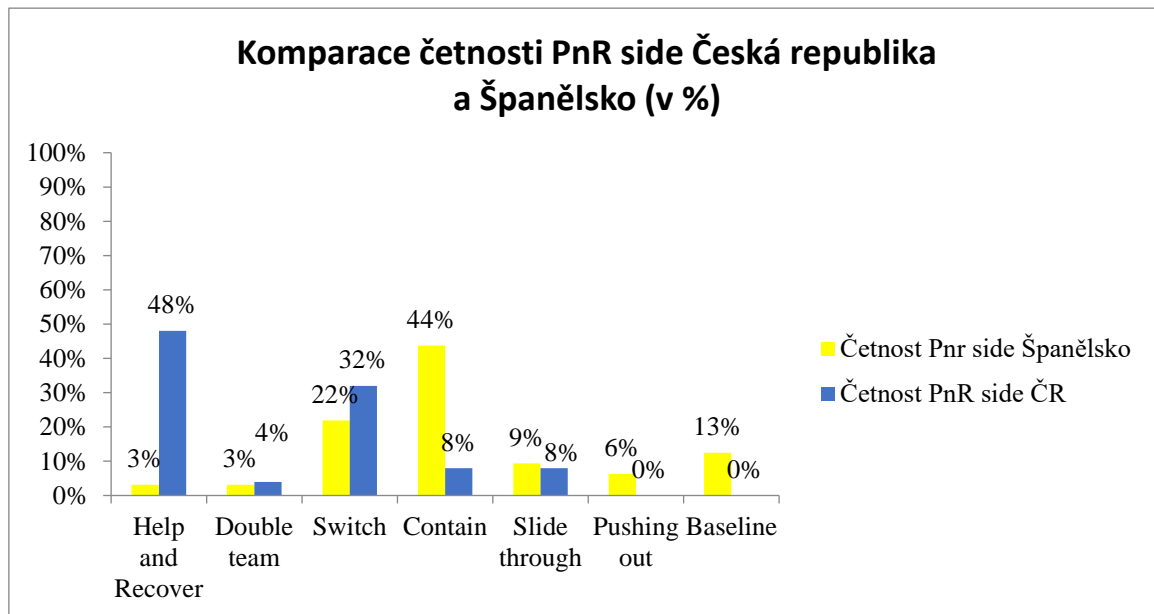
Obrázek 53. Komparace četnosti řešení PnR middle České republiky a Španělska

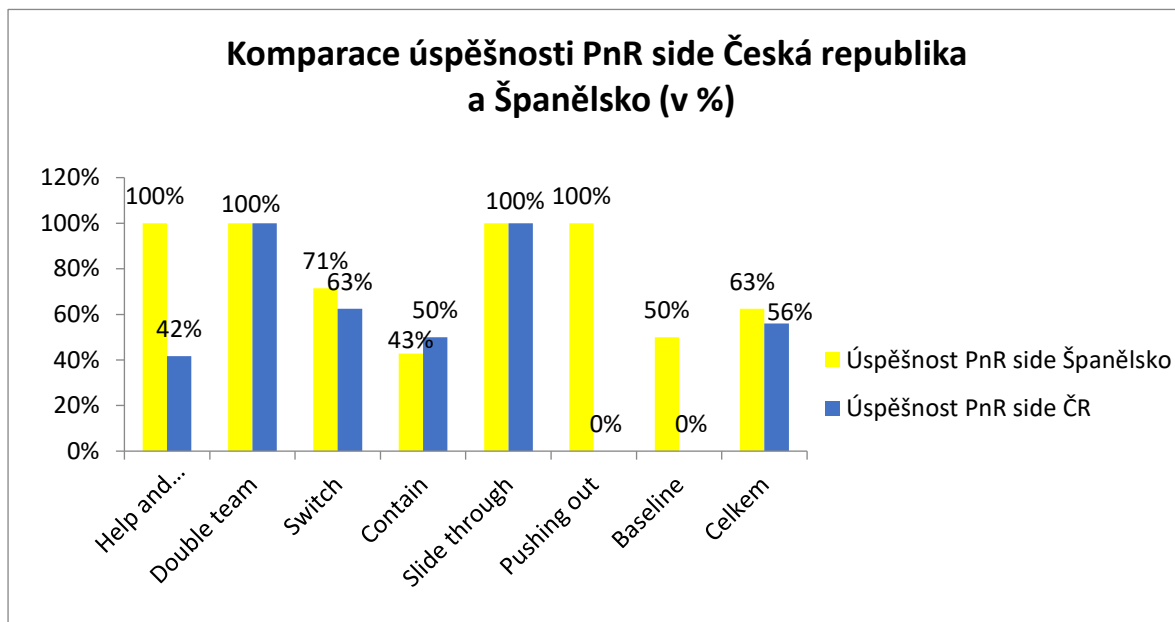
Obrázek 54. Komparace úspěšnosti řešení PnR middle České republiky a Španělska

Na obrázcích 53 a 54 komparujeme výsledky obranných řešení proti kombinaci PnR middle. Z grafu je patrné, že při kombinaci hrané ze středu hřiště je podobná četnost volby obranného řešení contain (obrázek 53). Španělsko pomocí této kombinace řeší 39 %-(32/83), ze všech situací middle, Česká republika se uchýlila k této volbě v 17 případech (26 %). Zatímco nejčastěji voleným řešením českého celku je kombinace help and recover kdy řešil pomocí kombinace 28 kombinací (43 %), španělské družstvo se k této variantě řešení odhodlalo pouze dvakrát (2 %). Zanedbáme-li opět kombinace, jejichž četnost u obou celků

nepřesahuje alespoň 5 %, je zřejmé, že až na kombinaci slide through, ve které je lepší Španělsko (91 %), celek České republiky je efektivnější v řešení kombinací contain (59 %), oproti 47 % Španělska. To samé platí i pro kombinaci switch, kterou řeší Česká republika s efektivitou 67 %, zatímco celek Španělska jen 50 % (obrázek 54).

Obrázek 55. Komparace četnosti řešení PnR side celků České republiky a Španělska

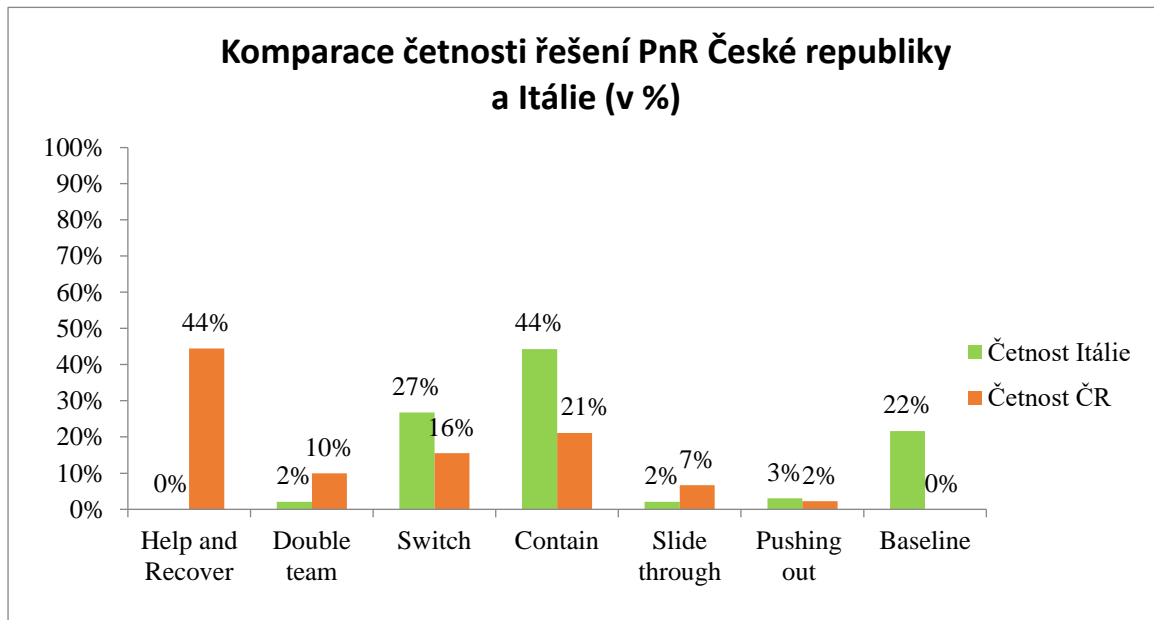

Obrázek 56. Komparace úspěšnosti PnR side celků České republiky a Španělska

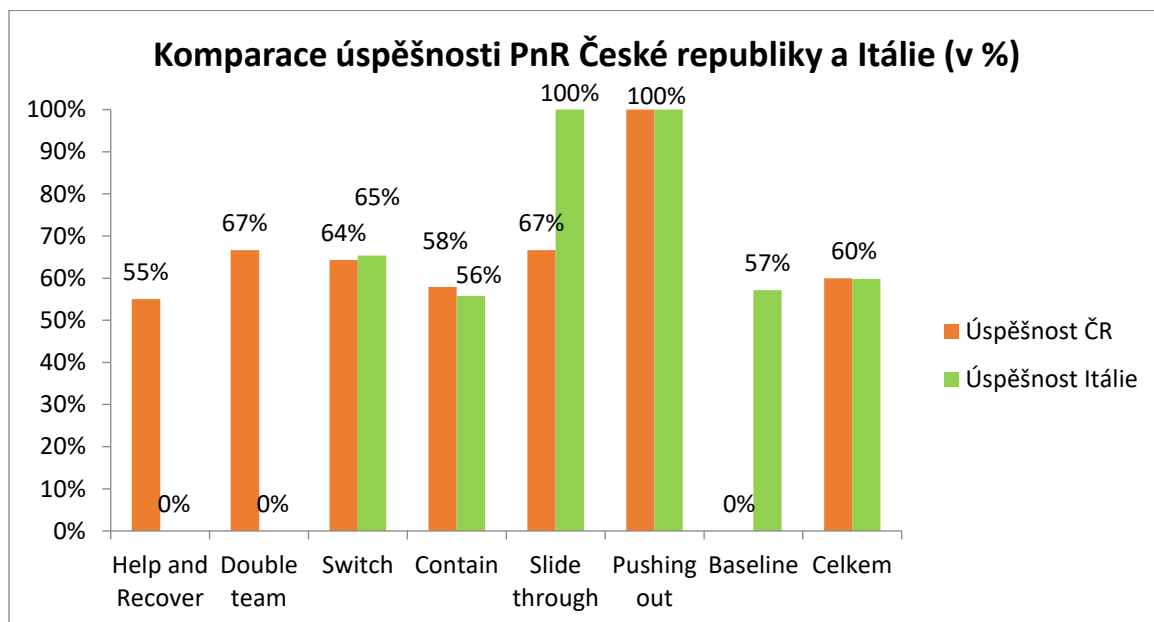
Při řešení kombinace PnR side, bylo nejčastějším řešením celku České republiky opět help and recover. Podařilo se jí zdárně vyřešit v 42 %. Španělsko volilo nejčastěji herní řešení contain (44 % ze všech PnR side). V řešení kombinace switch, bylo efektivnější Španělsko,

kteří se podařilo vyřešit úspěšně 5/7 – (71 %) řešení. Celkově úspěšnější při kombinaci PnR side pak bylo Španělsko, které si poradilo v 63 % případů. Česká republika úspěšně zaznamenala 56 % hraných PnR side.

5.2.2. Komparace celků České republiky a Itálie

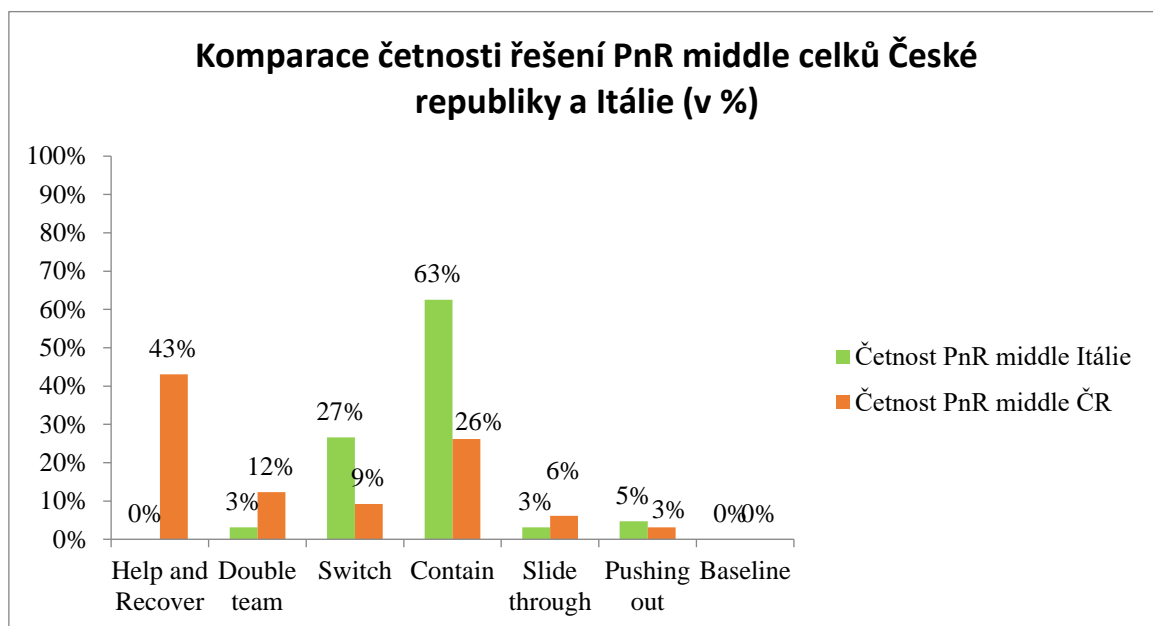

Obrázek 57. Komparace četnosti řešení PnR České republiky a Itálie

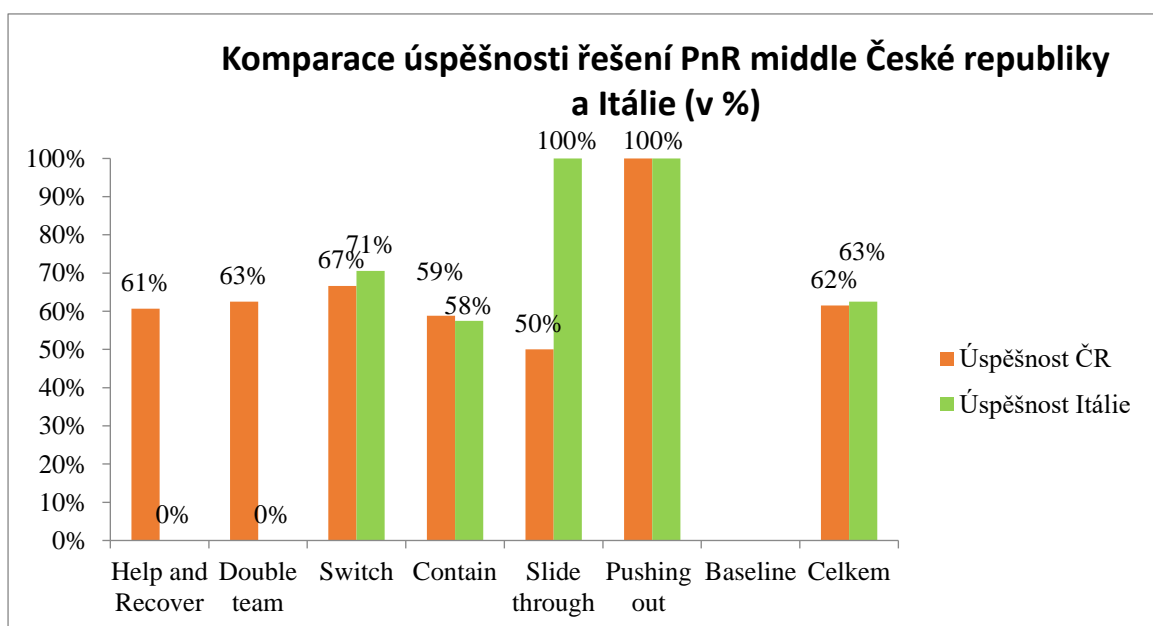

Obrázek 58. Komparace úspěšnosti PnR České republiky a Itálie

Z výše uvedených výsledků vyplývá (obrázek 57), že celek Itálie oproti celku České republiky mnohem častěji volil obranné řešení contain a to ve 44 % (ve 43 případech). S nižší četností, ale vyšší úspěšností si pak s tímto obranným řešením poradil celek ČR, který řešil 19 kombinací a úspěšný byl v 11 (11/19 – 58 %). Četnost herní kombinace switch, byla u těchto dvou celků nejpodobnější. Italky pomoci ní řešili 27 % případů, Češky pak 16 %. Efektivnější v ní byl výběr Itálie (65 %). Celková úspěšnost řešení vyzněla stejně pro oba celky (60 %), můžeme tedy říci, že oba celky bránili v součtu PnR stejně úspěšně.

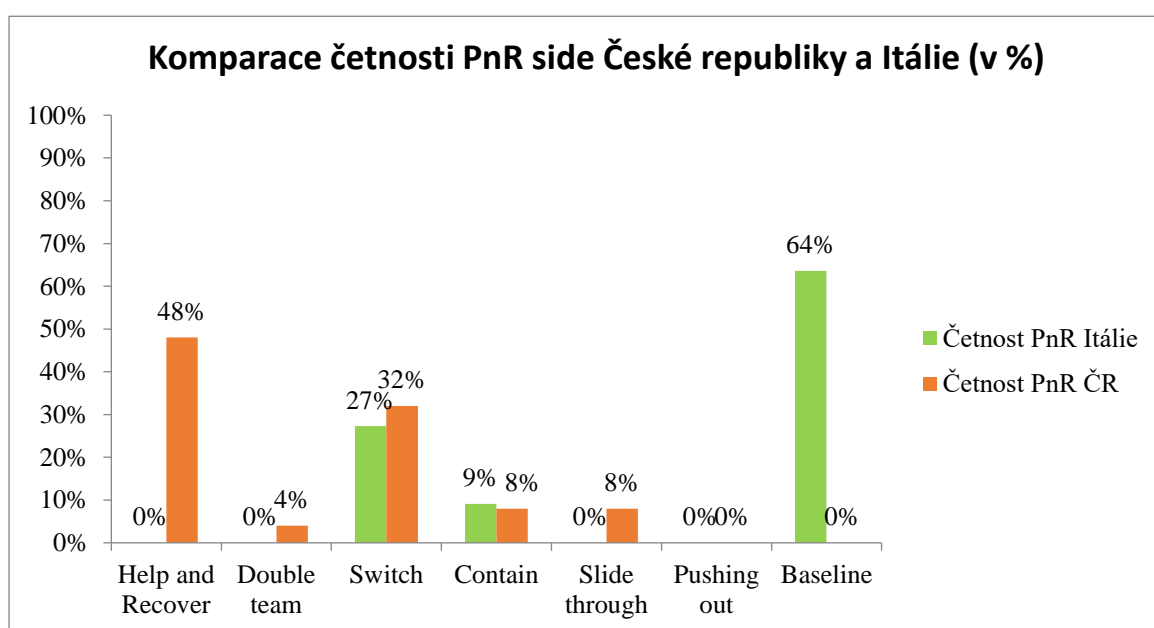

Obrázek 59. Komparace četnosti řešení PnR middle celků České republiky a Itálie

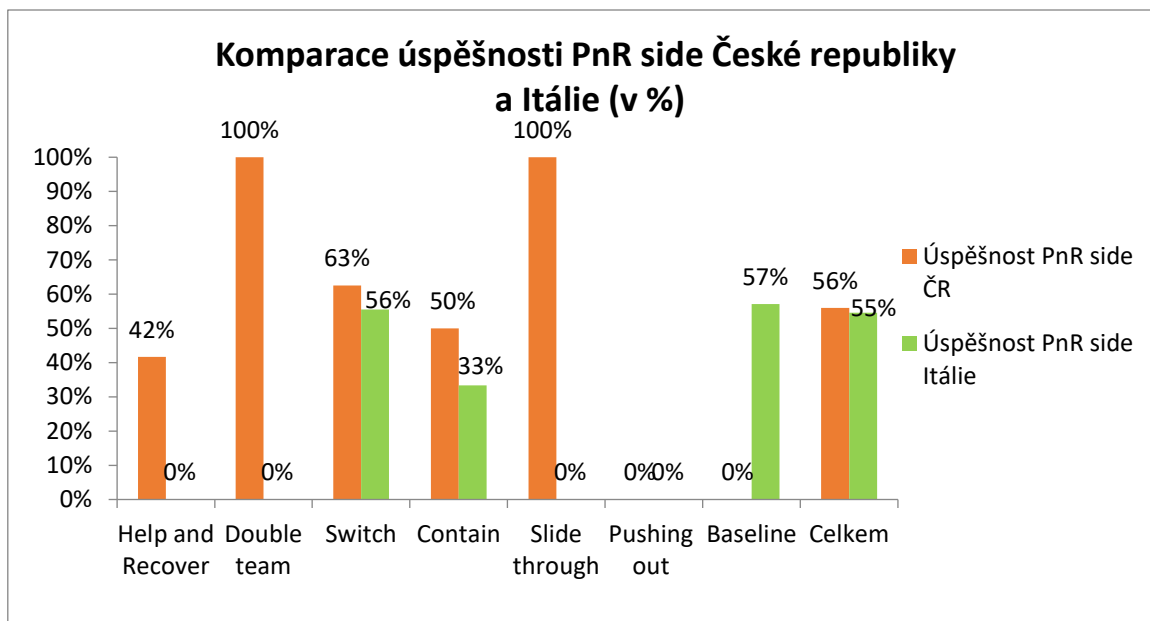

Obrázek 60. Komparace úspěšnosti řešení PnR middle celků České republiky a Itálie

Na obrázcích 59 a 60 jsou zobrazeny obranná řešení kombinace PnR middle. Komparace výsledků potvrzuje předešlá zjištění. Při zanedbání kombinací, jejichž četnost nepřesáhla 5% hranici u obou celků, můžeme porovnat úspěšnost u herních kombinací switch a contain. Obě družstva mají úspěšnost velmi podobnou, co se týče jednotlivých řešení, respektive celku. Český výběr řeší kombinaci switch s 67% úspěšností, zatímco Itálie s úspěšností 71 %. Variantu contain, pak řeší celky téměř stejně efektivně, když rozdíl v efektivitě je pouhé jedno procento. Podobnost se týká i celkové úspěšnosti při řešení PnR middle jak je uvedeno na obrázku 60. O jedno procento je při řešení PnR middle úspěšnější Itálie.

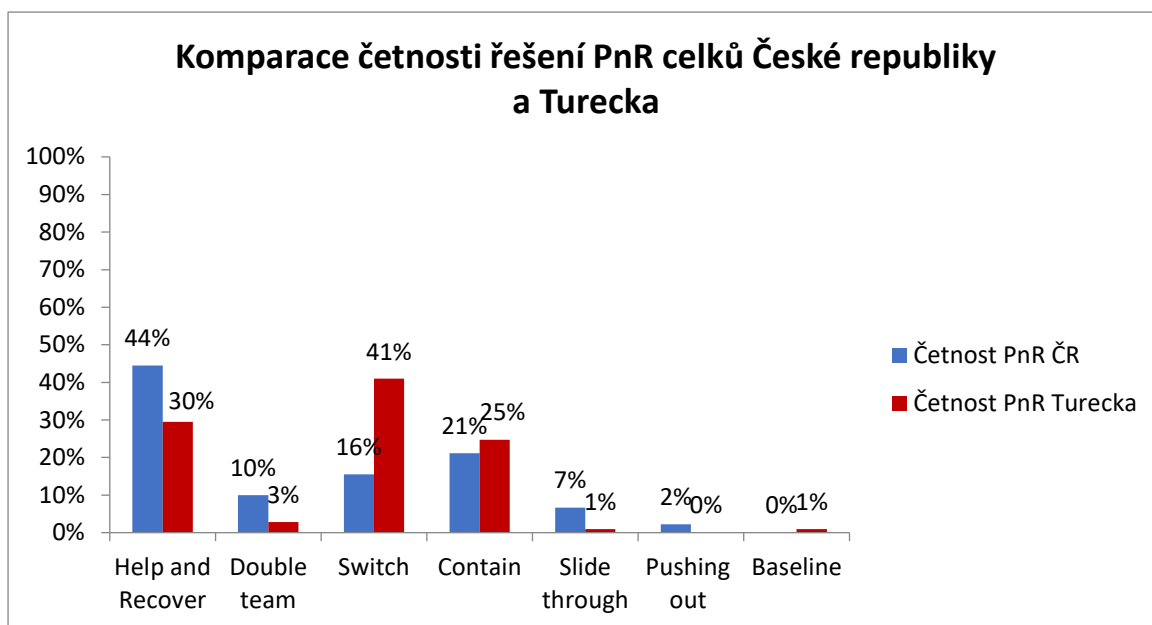
Obrázek 61. Komparace četnosti PnR side České republiky a Itálie

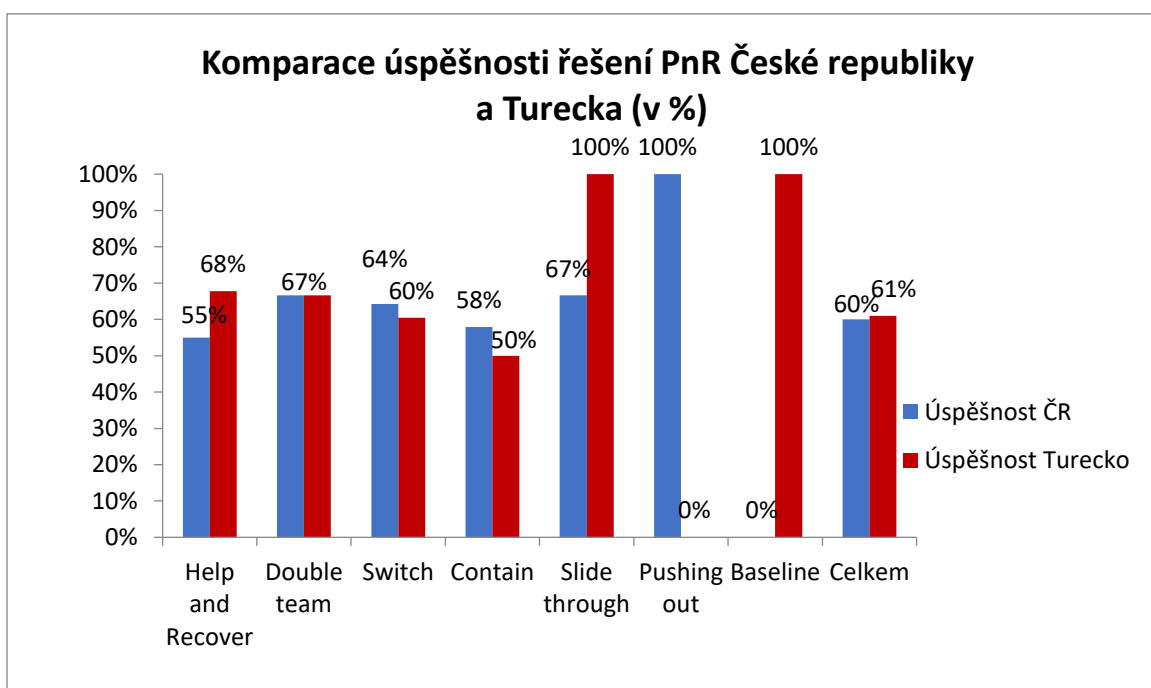
Obrázek 62. Komparace úspěšnosti PnR side České republiky a Itálie

Uvedená data ukazují na relativně podobnou četnost řešení switch, při řešení kombinace PnR side. Česká republika využívá kombinace switch v 32 % případů, Itálie v 27 %. Úspěšnost kombinace se však liší. Národní družstvo České republiky úspěšně kombinaci switch řeší v 63 %, zatímco Italky pouze v 56 %. Nejčastěji využívanou kombinací italského družstva při řešení PnR side je kombinace baseline (obrázek 61). Tuto kombinaci se Italkám podaří úspěšně využít v 57 %. Celková úspěšnost řešení PnR side pak vyznívá o něco lépe pro celek České republiky. Úspěšně jsou v 56 %, Italky v 55 %. Můžeme říci, že celky řešily PnR s podobnou úspěšností, avšak rozdílnou četností jednotlivých kombinací (obrázek 62).

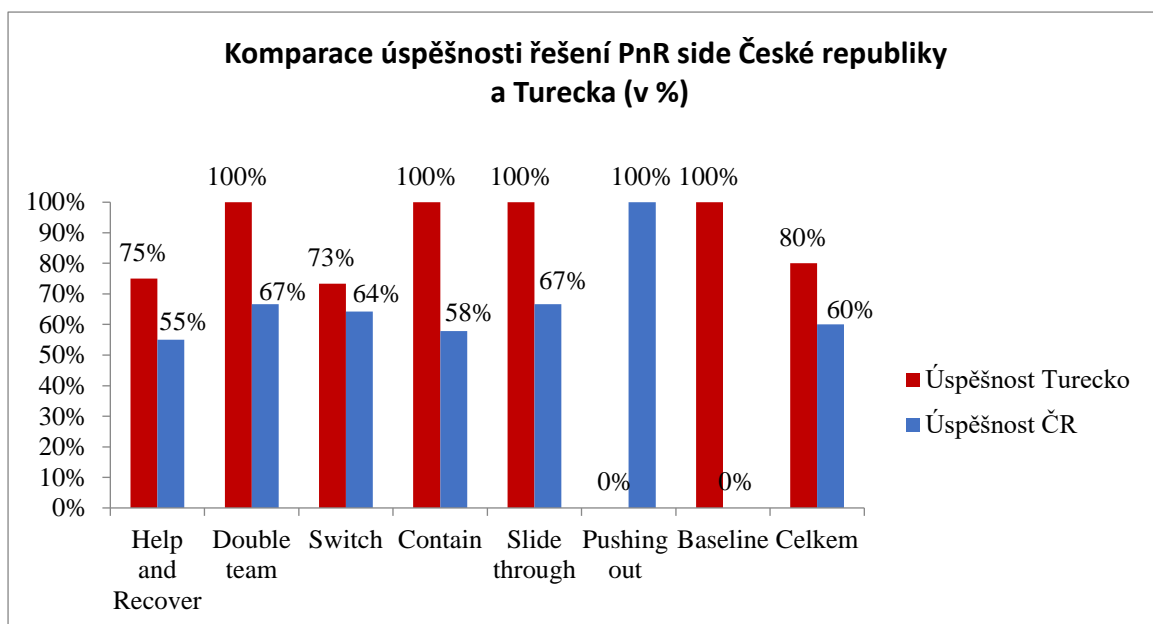
5.2.3. Komparace celků České republiky a Turecka

Obrázek 63. Komparace četnosti řešení PnR celků České republiky a Turecka

Obrázek 64. Komparace úspěšnosti řešení PnR celků České republiky a Turecka

Obrázek 65. Komparace úspěšnosti PnR side celků České republiky a Turecka v procentech

Při řešení útočné kombinace PnR oba sledované celky využívaly obranné kombinace help and recover. Ze všech sledovaných celků, je u tureckého výběru největší podobnost jak v četnosti jednotlivých řešení, tak v úspěšnosti, s výběrem České republiky. Zejména pak můžeme sledovat, že zmiňovanou kombinaci help and recover řešil výběr Turecka s největší efektivitou ze všech sledovaných celků (68 %), přičemž se k ní uchýlil v 31 případech. Úspěšně ji pak řešil v případech 21. Český výběr volil kombinaci help and recover ze všech celků nejčastěji, ale úspěšnost řešení byla pouhých 55 % (obrázek 64). Podobná četnost řešení nastala i u obranného řešení contain. Celek Turecka po něm sáhl 26 krát s úspěšností 50 %. Celek ČR pak řešil pomocí contain 19 situací, což odpovídá 21 % ze všech celkově řešených PnR. Úspěšný byl z 58 %. Vidíme zde tedy podobnost při výběru obranných kombinací, avšak rozdílnost v úspěšnosti řešení. Celková úspěšnost vyzněla o jedno procento pro Turecko (61 %), na rozdíl od úspěšnosti českého výběru (60 %). Turecko bylo také mnohem efektivnější v řešení herní kombinace PnR side (obrázek 65). Za pomoci kombinace help and recover, kterou se jí dařilo řešit PnR z křídla s 75% úspěšností (9/12), předčilo v této statistice všechna družstva na turnaji. Velmi úspěšnou v podání Turecka byla i kombinace switch (11/15), jejíž úspěšnost dosáhla na 73 %. Celková úspěšnost řešení PnR side pak činila 80 %. Výsledky četnosti a úspěšnosti PnR middle vykazují podobné trendy, jaké jsou uvedeny výše.

6 DISKUZE

Snahou bylo přiblížit jednotlivá obranná řešení herní kombinace pick and roll, řešená v různých evropských pojetích basketbalu. Každý celek měl trochu jiné varianty řešení útočné herní kombinace. Jako soutěž bylo zvoleno mistrovství Evropy, kde většinou startují nejlepší hráčky ze zúčastněných zemí. V reprezentačních družstvech nebývá obvykle tolik času na taktickou přípravu. Hráčky se scházejí na reprezentačních srazech, ale během sezóny každá funguje ve svém mateřském klubu, proto je součinnost a souhra limitována krátkým časem na sehrání jednotlivých individualit. Jak uvádí Newell (2001), úspěšnost jednotlivých řešení bývá mnohdy nižší než na klubové úrovni.

Nejčastěji využívané obranné řešení v součtu všech celků bylo contain. Všechna družstva se pokusila vyřešit PnR minimálně v 19 případech pomocí této obranné kombinace, přičemž nejčastěji po ni sahala družstva Španělska a Itálie, méně pak Turecko a České republiky. Avšak efektivita této kombinace nebyla nikterak vysoká. Z výsledků je patrné, že jihoevropské týmy volí tuto variantu bránění častěji, než zbývající družstva. Riskují tím přímou střelou zpoza clony a spoléhají na nízkou úspěšnost střelby soupeře z dlouhé vzdálenosti. Z pozorování utkání mám za to, že v ženském evropském basketbalu neběhá po palubovkách tolik zdatných střelkyň, které jsou schopny ohrozit koš střelbou z dlouhé vzdálenosti po driblinku zpoza clony. Většinou jde o naturalizované Američanky, hrající za evropské týmy. Proto se řešení contain zdá být vhodné k řešení PnR, avšak jeho úspěšnost u sledovaných celků jen lehce přesáhla 50% hranici. Většinou došlo k situaci mismatch, popsané v kapitole 2.6.

Druhým nejčastěji využívaným řešením byla obranná kombinace switch. Tato kombinace byla v součtu sledovaných celků, poměrem četnosti a úspěšnosti, řešením nejvhodnějším. Vyjma Španělek se všechna družstva dostala přes 60% hranici úspěšnosti řešení. Nejlépe bránily za pomoci této kombinace Italky, jejichž vysoká úspěšnost při řešení byla dle mého zapříčiněna vysokou variabilitou na jednotlivých pozicích. Většina hráček byla schopná hrát na pozicích 1 až 4, proto při přebírání nedocházelo tak často k nežádoucí situaci mismatch. Hned v závěsu, co se týče úspěšnosti, byl celek Turecka. Variantu switch zařazoval do své hry, nejčastěji ze všech obranných řešení PnR. Zejména pak při řešení PnR side. Turkyň úspěšně řešily kombinací switch 73 % útoků. Switch využívala i družstva Španělska a České republiky, zejména pak v momentech, kdy se blížil konec časového limitu na útok. V těchto případech, byla kombinace dominantní. Snahou bylo nedovolit soupeři jednoduchou střelou, mnohdy však po přebrání docházelo k útočným doskokům. Obranné řešení switch

považují po analýze videozáznamů a komparaci výsledků za nejvhodnější variantu bránění na mistrovství Evropy v basketbalu žen.

Obranná kombinace help and recover, která je založená na předskakování obránce clonící hráčky, zaznamenala dle výsledků také relativně vysokou úspěšnost. Nejčastěji se k ní uchýlovaly hráčky České republiky, kdy byl evidentní zájem vytvářet na hráčku s míčem co největší tlak. Naturalizovaná Američanka Kia Vaughnová v dresu českého celku, svými atletickými dispozicemi v této činnosti vynikala. Pomocí předskoku, vytlačela soupeřky do pozic, ze kterých se koš ohrožuje těžko. Ve srovnání s ostatními se poměrně často, český národní tým uchýloval ke zdvojení driblující hráčky, řešení double team. Toto řešení bylo v několika případech úspěšně a došlo ke ztrátě útočícího hráče. Češky však doplácely na následnou rotaci ostatních hráček, při které se nedokázaly dostatečně rychle posunout na místo vhodné k zadržení sbíhající hráčky. Proto efektivita obranného řešení help and recover nebyla vysoká.

Procentuálně nejúspěšnější byla kombinace slide through, ke které se však družstva neuchýlovala příliš často. Po většinou při úspěšném řešení této kombinace následovala kombinace re-screen, kdy útočící celek opakoval clonu, vedenou opačným směrem. Nejlépe si v řešení kombinace počínaly Španělky. Z osobní trenérské zkušenosti z mého působení ve Španělsku, mohu konstatovat, že řešení slide through je typické pro španělský basketbal. Od mladších kategorií se učí „proklouzávat“ skrze clony, jelikož je toto řešení relativně bezpečné s ohledem na ohrožení koše soupeřem. Po zmiňované útočné kombinaci re-screen, docházelo na ME v podání Španělek, po většinou k obranné kombinaci contain, která už takovou úspěšnost neměla.

Podobné výsledky měla i kombinace pushing out, při které také docházelo k opakovaným clonám stavěným do protipohybu obránce. Relativně vysoká úspěšnost kombinace, byla ovlivněna následným řešením další clony, při níž už úspěšnost klesala. Všechny celky však zařazovaly kombinaci do svých řešení sporadicky a nepříliš často.

Kombinaci baseline, pravidelně zařazoval do řešení PnR pouze celek Itálie. Snažil se řešit tímto herním řešením PnR side a znemožnit tak aby k cloně na hráčku s míčem vůbec došlo. Ač tato kombinace obvykle bývá efektivní, v podání Itálie na sledovaném mistrovství Evropy se jí hráčkám řešit úspěšně příliš nedařilo. Doplácely zejména na vznikající mismatch, jelikož často díky nesprávnému řešení docházelo k přebrání.

Během výzkumu se potvrdily teze Ociepky (2004), že nejvhodnější je vybrat dvě až tři řešení, kterými PnR z hlediska obrany řešit. Ani jedno z družstev pravidelně nestřídalo herní obranné kombinace a tíhlo spíše ke dvěma až třem řešením, které preferovalo v řešení PnR.

Někdy byly sledované celky přinuceny okolnostmi reagovat na herní situaci v podobě jiného, než obvyklého nacvičeného řešení, avšak k těmto situacím nedocházelo často.

7 ZÁVĚR

Celkem bylo evidováno 407 obranných řešení PnR, přičemž úspěšných jich bylo 243. Úspěšnost všech sledovaných celků dohromady tedy činila přesně 59,7 %. Nejúspěšnější v řešení byl výběr Turecka, který dosáhl úspěšnosti 61 %. Druhou nejvyšší úspěšnost v celkovém řešení měla Itálie společně s Českou republikou a to 60 %. S nejmenší úspěšností pak řešil PnR výběr Španělska (58 %).

Z výsledků je patrné že, soupeři bránících týmů hráli častěji PnR middle, hraný ze středu hřiště než PnR side, hraný z křídla. U celků Španělska a České republiky četnost řešení PnR middle činila 72 %, u celku Turecka 67 % a u týmu Itálie 66 %. Nejúspěšnější v bránění PnR middle pak bylo družstvo Itálie, které dokázalo vyřešit 63 % kombinací PnR middle. Nejvíce úspěšným celkem při bránění kombinace PnR side byl celek Turecka s úspěšností 80 %. Celková úspěšnost všech celků pak činila 58 % v případě PnR middle a 64 % v řešení PnR side. V komparaci řešení PnR simple a PnR set play byly zjištěny podobné výsledky četnosti. Při PnR simple to bylo 52 % řešení, při kombinacích PnR set play pak 48 %.

Celek České republiky nejčastěji využíval k bránění kombinaci help and recover, kterou se mu podařilo úspěšně vyřešit v 55 % případů (22/40). Druhou nejvyužívanější kombinací byla kombinace contain s úspěšností 58 % (11/19). Při řešení kombinace PnR middle se družstvo České republiky nejčastěji uchýlovalo k help and recover a contain. V herních řešeních PnR side pak také ke kombinaci switch.

Paradoxním faktem je, že Španělsko, které se umístilo ze všech sledovaných celků nejlépe, mělo ve výsledcích nejnižší celkovou úspěšnost řešení PnR (58 %). Tento fakt přičítáme zejména tomu, že Španělky byly nuceny řešit nejvíce herních kombinací PnR ze všech. Nejméně, oproti ostatním sledovaným celkům využívaly k bránění zónovou obranu, při níž byla úspěšnost PnR vyšší. Dalším faktorem byla praktikovaná hra Španělska s dobrou osobní obranou 1 na 1 a následným přechodem do útoku, kdy za pomoci rychlých protiútoků skórovaly jednoduché koše. Mimo to Španělky prokazovaly vysokou úspěšnost střelby z dlouhé vzdálenosti, díky níž dokázaly v mnoha utkáních vítězit. V neposlední řadě záleželo také na fázi utkání, ve které dokázaly PnR úspěšně řešit. V klíčových okamžicích se jim dařilo kombinaci vyřešit úspěšně i proto dokázaly v utkáních, ve kterých jejich úspěšnost řešení PnR nebyla tak vysoká, zvítězit. Z výše uvedených výsledků, lze tedy konstatovat, že úspěšnost, obranného řešení herní kombinace pick and roll na mistrovství Evropy v basketbalu žen, přímo nesouvisela s umístěním celků v tabulce, případně s jejich úspěšností vítězství v utkáních.

Všechny stanovené cíle práce byly úspěšně splněny, pick and roll byl charakterizován z hlediska teorie a následně analyzován a komparován mezi vybranými celky mistrovství Evropy v basketbalu žen. V diskuzi pak byly rozebrány možné příčiny, ovlivňující úspěšnost obranného řešení herní kombinace pick and roll.

8 SOUHRN

Práce je zaměřena na analýzu obranných řešení útočné herní kombinace pick and roll. První část práce se zabývá systematikou basketbalu, společně s jeho historií. Hlavní část se pak zabývá analýzou herní kombinace pick and roll, která je v práci detailně popsána. Rozebrány jsou jednotlivá řešení z hlediska obrany, proti útočné kombinaci založené na clonění hráčky s míčem.

V praktické části bylo pomocí metody pozorování videozáznamu analyzováno 8 utkání proběhlého mistrovství Evropy v basketbalu žen v roce 2017. Analyzována byla utkání celků České republiky, Španělska, Itálie a Turecka. Záměrně byla zvolena družstva z různých částí Evropy, aby bylo možné komparovat styl obrany jednotlivých evropských basketbalových škol. Při analýze obranného řešení PnR bylo hodnoceno také místo a fáze útoku, ve kterém se clona na hráčku s míčem odehrála.

Závěrečná část se zabývá vyhodnocením zpracovaných výsledků ve formě grafů doplněných o diskuzi. Ve výše uvedených výsledcích se ukázalo, že úspěšnost obranného řešení pick and rollu na mistrovství Evropy v basketbalu žen, přímo nesouvisí s umístěním celků, případně s jejich úspěšností v utkáních. Práce může posloužit trenérům k získání náhledu do problematiky obranného řešení pick and rollu v ženském basketbalu.

9 SUMMARY

This thesis is focused on analyzing pick and roll defense. In the first part, basketball history and fundamentals are summarized. The main part analyzes pick and roll defense and all details of this basketball play. It also includes definitions of different ways to defend pick and roll.

In the practical part, 8 different games during the Women's European basketball championship 2017 were analyzed. Two matches of teams from the Czech Republic, Spain, Italy, and Turkey were chosen on purpose, so that it will be possible to compare diverse ways of defense by different European basketball teams. We also noted the place where pick and roll was played and the phase of the pick and roll when the situation occurred.

The last part deals with results. We evaluated and compared results, scoring them into graphs and tables. A discussion also takes place. Observed results show that the efficiency of defense against pick and roll in the Women's European basketball championship does not have an influence on the ranking of teams in the championship table. This thesis could be useful for coaches to gain some new information about defending pick and roll in women's basketball.

10 REFERENCE

- Brown, H. (2005). *Let's talk defense!: tips, skills, and drills for better defensive basketball*. New York: McGraw-Hill.
- Dobrý, L. (1977). *Didaktika sportovních her*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Dobrý, L., & Velenský, E. (1980). *Košiková (teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Dobrý, L., & Uhlář, A. (1963). *Útok v košíkové: základní útočné činnosti jednotlivce*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.
- Dobrý, L. (1986). *Malá škola basketbalu*. Praha: Olympia.
- Filipovski, S. (2005). The pick-and-roll on offense. *FIBA Assist Magazine*, 12(12), 29–31.
- Harris, D. (2007). The Defense on the pick-and-roll. *FIBA Assist Magazine*, 25, 24–27.
- Hendl, J., & Remr, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál
- Janík, Z., Pětivlas, T., & Drásalová, L. (2003). *Basketbal: nácvik herních činností jednotlivce*. Brno: Paido
- Krause, J. V., Meyer, D., & Meyer, J. (1999). *Basketball skills & drills [2nd ed]*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Krause, J. V. (1991). *Basketball skills and drills*. Champaign (IL): Leisure Press.
- Kruger, R. (2007). The Pick-and-Roll: All of the solutions. *FIBA Assist Magazine*, 26, 4–11.
- Newell, P. (2001). *Pete Newell's defensive basketball: winning techniques and strategies*. Monterey: Coaches Choice.
- Ociepka, B. (2004). Defending the Pick-and-Roll. *FIBA Assist Magazine*, 11, 30–34.
- Oliver, J. (2004). *Basketball fundamentals*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Paye, B., & Paye, P. (2004). *Youth basketball drills*. Champaign, IL: Human Kinetics
- Petera, P., Kolář, P., & Bernstein, A. D. (1998). *NBA: historie a současnost*. Praha: Jan Vašut.
- Polykratis, M., Tsamourtzis, E., Mavridis, G., & Zaggelidis, G. (2010). Relation of Effectiveness in Pick N' Roll Application Between the National Greek Team of and Its Opponents During the Men'S World Basketball Championship of 2006. *Journal of Physical Education and Sport*, 29(4), 57–67.
- Ratgeber, L. (2004). Defending the pick-and-roll. *FIBA Assist Magazine*, 08, 29–32.
- Rehák, M. (1979). *Basketbal: útok a obrana*. Bratislava: Šport.
- Rose, L. H. (2004). *The basketball handbook*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Smith, R. (1998). *Basketbal: velká encyklopedie: ilustrovaný průvodce po NBA*. Praha: Václav Svojtka.

- Skalková, J. (1983). *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Snyder, Q., & Rajakovic, D. (2009). Analysis of the Pick-and-Roll. *FIBA Assist Magazine*, 41, 8–15.
- Tlustý, T., & Krajcigr, M. (2017). The Contribution to the history of basketball in Czech lands until 1945. *The Scientific Journal for Kinanthropology*, 18(1), 55–68.
- Velenský, E. (1987). *Basketbal*. Praha: Olympia.
- Velenský, M. (1998). *Basketbal: základní program aplikace útočných a obranných činností*. Praha: Svoboda.
- Velenský, E. (1965). *Obrana v košíkové: základní obranné činnosti jednotlivce*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.
- Velenský, M. (2008). *Pojetí basketbalového učiva pro děti a mládež*. Praha: Nakladatelství Karolinum.

11 PŘÍLOHY

Příloha 1: Záznamový arch

	MIDDLE		SIDE	
	ÚSPĚŠNÉ	NEÚSPĚŠNÉ	ÚSPĚŠNÉ	NEUSPĚŠNÉ
Help and Recover				
Switch				
Contain				
Slide through				
Pushing out				
Baseline				
Double team				